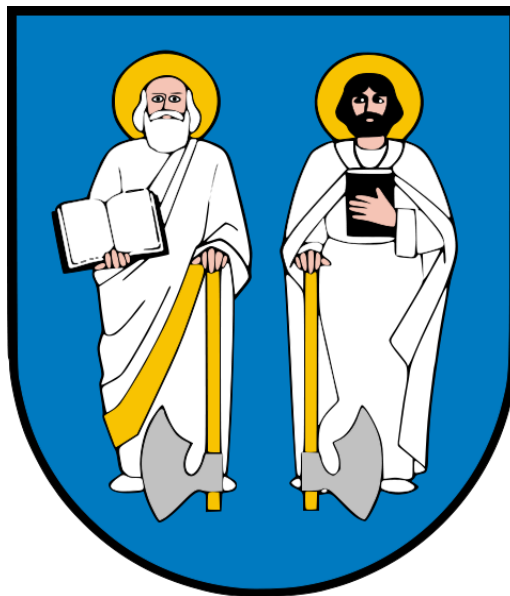

(PROJEKT)

**Program Ochrony Środowiska
dla
Gminy Rząśnia
na lata 2019-2022
z perspektywą do 2026 r.**

2018

Gmina Rząśnia

ul. Kościuszki 16
98 – 332 Rząśnia

Reprezentowana przez:

Wójta Gminy Rząśnia – Tomasza Stolarczyka

Pełnomocnik Inwestora:

Pracownia Analiz Środowiskowych

„EkoPerfekt” Spółka z o. o.

97-300 Piotrków Trybunalski,

ul. Marii Konopnickiej 4

Opracowali:

mgr inż. Agnieszka Pycińska

specjalista ds. ochrony środowiska

mgr Marek Kowalski

Spis treści:

I. Wstęp	5
1. Cel przygotowania Programu Ochrony Środowiska	5
2. Uwarunkowania prawne oraz dokumenty strategiczne kraju, województwa i powiatu	5
Cele środowiskowe wybranych dokumentów strategicznych kraju, województwa, powiatu	8
Dokumenty krajowe	8
Dokumenty wojewódzkie	25
Dokumenty lokalne	33
3. Metodyka sporządzenia Programu Ochrony Środowiska	39
II. Streszczenie w języku niespecjalistycznym	39
III. Ocena stanu środowiska gminy Rząśnia	41
1. Ogólna charakterystyka gminy Rząśnia	41
1.1. Położenie gminy Rząśnia	41
2. Komunikacja drogowa i kolejowa	44
3. Struktura ludnościowa	45
4. Struktura gospodarcza	49
5. Powierzchnia terenu	52
5.1. Rzeźba terenu i warunki geologiczno-gruntowe	52
5.2. Warunki glebowe i użytkowanie gruntów	53
5.3. Surowce mineralne	58
5.4. Lasy i grunty leśne	60
6. Klimat i warunki meteorologiczne	60
7. Woda	61
7.1. Hydrogeologia	61
7.2. Wody powierzchniowe	61
7.3. Jakość wód powierzchniowych	62
7.4. Retencja wód i zagrożenie powodziowe	63
7.5. Wody podziemne	64
7.6. Jakość wód podziemnych	65
8. Gospodarka wodno-ściekowa	67
8.1. Zaopatrzenie w wodę	67
8.2. Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków	68

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rzęśnia na lata 2019-2022
z perspektywą do 2026 r.

9. Powietrze atmosferyczne.....	70
9.1. Źródła emisji zanieczyszczeń do powietrza.....	71
9.2. Jakość powietrza	71
9.3. Działania naprawcze.....	75
10. Energia odnawialna	76
10. Zasoby przyrodnicze.....	78
10.1. Ochrona przyrody i krajobrazu	78
11. Hałas	82
12. Pola elektromagnetyczne	84
13. Gospodarka odpadami	87
14. Awaryjne przemysłowe i inne zagrożenia dla środowiska	89
15. Edukacja ekologiczna	90
16. Infrastruktura techniczna	92
17. Wnioski i diagnozy, analiza SWOT.....	93
IV. Cele programu ochrony środowiska, zadania i ich finansowanie	94
1. Cele, działania i zadania Programu Ochrony Środowiska dla gminy Rzęśnia na lata 2019-2022 z perspektywą do 2026 r.	94
2. Harmonogram rzeczowo-finansowy	102
3. Analiza źródeł finansowania przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska.....	105
V. System realizacji programu ochrony środowiska	108
1. Instrumenty realizacji Programu	109
2. Monitoring realizacji Programu	110
VI. Informacje o konsultacjach społecznych	111
VII. Spis tabel:	112
VIII. Spis map:.....	113
IX. Spis wykresów:.....	113

I. Wstęp

1. Cel przygotowania Programu Ochrony Środowiska

Podstawowym celem przygotowania Programu Ochrony Środowiska jest spełnienie założeń dokumentów strategicznych kraju ze szczególnym uwzględnieniem Polityki ekologicznej państwa oraz Programu Ochrony Środowiska Województwa Łódzkiego 2016 na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 i Programu Ochrony Środowiska Powiatu Pajęczańskiego na lata 2015-2018 z prognozą do 2020 roku.

Założenia, jakie zostały zawarte w tych dokumentach, mają na celu przede wszystkim: zachowanie, ochronę i poprawę jakości środowiska naturalnego oraz racjonalne korzystanie z zasobów naturalnych.

Cele i zadania ujęte w niniejszych dokumentach, a przede wszystkim informacje dotyczące przedsięwzięć inwestycyjnych i pozainwestycyjnych są wykorzystane przy sporządzaniu Programu Ochrony Środowiska, jako podstawa wyjściowa do konkretyzacji zadań, a także jako analog do sformułowania lokalnych celów i inspiracja do wdrożenia podobnego zadania na szczeblu lokalnym, jeśli zadania ujęte w wymienionych wyżej dokumentach są sformułowane ogólnie bądź dotyczą wyższego szczebla.

POŚ składa się z dwóch części: zadań własnych, których przedsięwzięcia finansowane są w całości lub częściowo ze środków będących w dyspozycji miasta oraz z zadań koordynowanych, których przedsięwzięcia finansowane są ze środków przedsiębiorstw i środków zewnętrznych będących w dyspozycji organów i instytucji szczebla powiatowego, wojewódzkiego i centralnego. Zadania własne powinny być w programie ujęte z pełnym zakresem informacji niezbędnej do kontroli i ich realizacji. Zadania koordynowane natomiast powinny być o takim stopniu szczegółowości, jaki jest dostępny na terenie miasta. Program Ochrony Środowiska określa cele ekologiczne, priorytety, rodzaj i harmonogram zadań proekologicznych oraz sposoby osiągnięcia założonych celów, a także mechanizmy prawno - ekonomiczne i środki finansowe.

2. Uwarunkowania prawne oraz dokumenty strategiczne kraju, województwa i powiatu

W celu realizacji polityki ekologicznej państwa, Rada Gminy Rzęśnia zobowiązana jest do uchwalenia dokumentu pn. Program Ochrony Środowiska (POŚ). Podstawą prawną przedmiotowego dokumentu jest ustawa Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 799, 1356, 1479, 1564, 1590, 1592, 1648.), zgodnie z którą „organ wykonawczy (...) gminy, w celu realizacji polityki ochrony środowiska, sporządza (...) gminne programy ochrony środowiska”. Niniejszy program jest kolejną edycją Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Rzęśnia. Poprzedni program został przyjęty Uchwałą nr XXXI/219/2010 Rady Gminy Rzęśnia z dnia 24 maja 2010 r.

Program Ochrony Środowiska sporządzono zgodnie z obowiązującymi aktami prawnymi:

- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 799, 1356, 1479, 1564, 1590, 1592, 1648.),
- Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jednolity: Dz.U. 2017 poz. 1405),
- Ustawa z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (tekst jednolity:

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rzęśnia na lata 2019-2022
z perspektywą do 2026 r.

Dz. U. z 2018 r. poz. 954, 1616),

- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tekst jednolity: Dz.U. 2018 poz. 1614),
- Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (tekst jednolity: Dz.U. 2018 poz. 992),
- Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (tekst jednolity: Dz.U. 2017. poz. 21),
- Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (tekst jednolity: Dz. U. z 2017 r. poz. 1566, 2180, z 2018 r. poz. 650, 710, 1479, 1669, 1722.),
- Ustawa z dnia 13 czerwca 2013 r. o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi (tekst jednolity: Dz.U. 2018 poz. 150.),
- Ustawa z dnia 7 czerwca z 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (tekst jednolity: Dz.U. 2018 poz. 1152),
- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tekst jednolity: Dz.U. 2018 poz. 1945),
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze (tekst jednolity: Dz.U. 2017 poz. 2126),
- Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (tekst jednolity: Dz.U. 2017 poz. 1161),
- Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (tekst jednolity: Dz. U. z 2017 r. poz. 788, z 2018 r. poz. 650, 651, 1479, 1507, 1669.),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz.U. 2012 poz. 1031),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (tekst jednolity: Dz.U. 2014 poz. 112),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz.U. 2003 nr 192 poz. 1883),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 września 2016 r. w sprawie sposobu prowadzenia oceny zanieczyszczenia powierzchni ziemi (Dz.U. 2016 poz. 1395),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 19 lipca 2016 w sprawie form i sposobu prowadzenia monitoringu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych (Dz.U. 2016 poz. 1178),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2016 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz.U. 2016 poz. 1187),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 21 grudnia 2015 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych (Dz.U. 2016 poz. 85),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 listopada 2002 r. w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać wody powierzchniowe wykorzystywane do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia (Dz.U. 2002 nr 204 poz. 1728),

Ponadto przy opracowywaniu POŚ uwzględniono następujące dokumenty:

- II Polityka ekologiczna państwa (dokument z perspektywą do 2025 r.),
- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności,
- Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2020,

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rzęśnia na lata 2019-2022
z perspektywą do 2026 r.

- Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko,
- Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.),
- Strategia Innowacyjności i efektywności gospodarki. Dynamiczna Polska 2020,
- Strategia Rozwoju Transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030),
- Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012-2020,
- Krajowa strategia rozwoju regionalnego 2010-2020: regiony, miasta, obszary wiejskie,
- Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020,
- Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020,
- Polityka energetyczna Polski do 2030 r.,
- Projekt polityki energetycznej Polski do 2050 r. (z sierpnia 2015),
- Strategia rozwoju energetyki odnawialnej,
- Krajowy Program Ochrony Powietrza do roku 2020,
- Aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych,
- Krajowego Plan Gospodarki Odpadami 2022,
- Krajowy program zapobiegania powstawaniu odpadów,
- Plan Gospodarki Odpadami dla województwa łódzkiego na lata 2016-2022 z uwzględnieniem lat 2023-2028,
- Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020,
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego 2014-2020,
- Program ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej wraz z Planem działań na lata 2015 – 2020,
- Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030,
- Strategia Rozwoju Polski Centralnej 2020,
- Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020,
- Strategia Rozwoju Powiatu Pajęczańskiego na lata 2014 - 2020,
- Program ochrony powietrza dla strefy w województwie łódzkim w celu osiągnięcia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego i poziomu docelowego benzo(a)pirenu zawartego w pyle zawieszonym PM10 oraz plan działań krótkoterminowych,
- Programu ochrony powietrza dla strefy w województwie łódzkim w celu osiągnięcia poziomu docelowego ozonu przyziemnego,
- Narodowa Strategia Edukacyjna. Przez edukację do Zrównoważonego Rozwoju,
- Strategia Edukacji Ekologicznej Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej na lata 2013- 2016 z perspektywą do 2020 roku,
- Programy Priorytetowe NFOŚiGW 2015-2020
- Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Rzęśnia na lata 2016-2020,
- Program Ochrony Środowiska Województwa Łódzkiego 2016 na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024,
- Program Ochrony Środowiska Powiatu Pajęczańskiego na lata 2015-2018 z prognozą do 2020 roku,
- Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rzęśnia na lata 2010-2013 z perspektywą do roku 2017,
- Plan Gospodarki Odpadami dla Gminy Rzęśnia na lata 2010-2013 oraz Programu Usuwania Azbestu i

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rząśnia na lata 2019-2022
z perspektywą do 2026 r.

Wyrobów zawierających azbest dla Gminy Rząśnia na lata 2010-2032,

- Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Rząśnia
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla gminy Rząśnia,
- Wytyczne do opracowywania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska (2015 r.),

Cele środowiskowe wybranych dokumentów strategicznych kraju, województwa, powiatu

Dokumenty krajowe

II Polityka Ekologiczna Państwa (z perspektywą do 2025 roku)

Podstawowym celem nowej polityki ekologicznej państwa jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego kraju (mieszkańców, infrastruktury społecznej i zasobów przyrodniczych), przy założeniu, że strategia zrównoważonego rozwoju Polski pozwoli na wdrażanie takiego modelu tego rozwoju, który zapewni na tyle skuteczną regulację i reglamentację korzystania ze środowiska, aby rodzaj i skala tego korzystania realizowane przez wszystkich użytkowników nie stwarzały zagrożenia dla jakości i trwałości przyrodniczych zasobów.

II Polityka Ekologiczna Państwa określa cele krótkookresowe (do 2002 r.), średniookresowe (do 2010 r.) oraz długookresowe (do 2025 r.).

Cele długookresowe wiążą się z perspektywiczną wizją zrównoważonego rozwoju społeczno - gospodarczego kraju, której podstawowe elementy to:

- doprowadzenie do ugruntowania konstytucyjnej zasady zrównoważonego rozwoju jako trwałej podstawy dla polityki gospodarczej i społecznej państwa, organów samorządowych oraz instytucji społecznych i obywateli, zarówno poprzez odpowiednie działania polityczne, prawnoadministracyjne i organizacyjne jak i poprzez szeroką i aktywną edukację ekologiczną, sprzyjającą kształtowaniu proekologicznych postaw i zachowań;
- utrwalenie zasady skutecznej kontroli państwa nad strategicznymi zasobami przyrodniczymi (wody, lasy, surowce mineralne);
- pełna integracja polityki ekologicznej z polityką w poszczególnych sektorach gospodarczych, polityką przestrzenną i regionalną oraz polityką konsumencką, poprzez odpowiednią modyfikację istniejących programów sektorowych lub też opracowanie nowych, w pełni dostosowanych do przygotowywanej strategii zrównoważonego rozwoju kraju;
- dokonanie gruntownej przebudowy modelu produkcji i konsumpcji w kierunku poprawy efektywności energetycznej i surowcowej oraz minimalizacji negatywnego oddziaływania na zdrowie i środowisko wszelkich form działalności gospodarczej i rozwoju cywilizacyjnego;
- wypracowanie mechanizmów reagowania na nowe wyzwania w dziedzinie ochrony środowiska, pojawiające się w wyniku stosowania nowych technik i technologii;
- rezygnacja, w oparciu o zasadę przezorności, z niektórych osiągnięć nauki i techniki, które mogłyby wywołać negatywne oddziaływania na środowisko (np. z niektórych biotechnologii);
- maksymalnie możliwa odbudowa zniszczeń zaistniałych w środowisku przyrodniczym i stworzenie systemu zabezpieczającego przed ich ponownym powstawaniem (np. na skutek niedomagań

mechanizmów rynkowych);

- utrzymanie i ochrona istniejących ekosystemów (w tym naturalnych siedlisk zwierząt i roślin) o cennych wartościach przyrodniczych i kulturowych, a także innych obszarów o dużym znaczeniu ekologicznym;
- zachowanie odpowiednich obszarów, zwłaszcza obszarów o wysokich walorach turystyczno-rekreacyjnych, jako bazy dla efektywnego wypoczynku ludności;
- renaturalizacja obszarów cennych przyrodniczo,
- efektywny wzrost wartości produkcji w rolnictwie i leśnictwie poprzez lepsze wykorzystanie biologicznego potencjału rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej oraz poprzez podnoszenie technologicznej i ekologiczno-zdrowotnej jakości produktów, przy jednoczesnym przeciwdziałaniu nadmiernej intensywności procesów produkcyjnych oraz intensywności stosowanych metod uprawy i hodowli, która mogłaby zagrażać zachowaniu różnorodności biologicznej.

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju jest dokumentem określającym główne trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno-gospodarczego kraju oraz kierunki przestrzennego zagospodarowania kraju, z uwzględnieniem zasady zrównoważonego rozwoju.

DSRK powstawała w latach 2011-2012. Uwzględnia ona uwarunkowania wynikające ze zdarzeń i zmian w otoczeniu społecznym, politycznym i gospodarczym Polski w tym okresie. Opiera się również na diagnozie sytuacji wewnętrznej, przedstawionej w raporcie Polska 2030.

Celem głównym dokumentu jest poprawa jakości życia Polaków mierzona zarówno wskaźnikami jakościowymi, jak i wartością oraz tempem wzrostu PKB w Polsce.

Dokument przedstawia następujące cele główne i kierunki interwencji:

- Cel 7 – Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska
  - ✓ Kierunek interwencji – Modernizacja infrastruktury i bezpieczeństwo energetyczne,
  - ✓ Kierunek interwencji – Modernizacja sieci elektroenergetycznych i ciepłowniczych,
  - ✓ Kierunek interwencji – Zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego poprzez dywersyfikację kierunków pozyskiwania gazu,
  - ✓ Kierunek interwencji – Realizacja programu inteligentnych sieci w elektroenergetyce,
  - ✓ Kierunek interwencji – Wzmocnienie roli odbiorców finalnych w zarządzaniu zużyciem energii,
  - ✓ Kierunek interwencji – Stworzenie zachęt przyspieszających rozwój zielonej gospodarki,
  - ✓ Kierunek interwencji – Zwiększenie poziomu ochrony środowiska.
- Cel 8 - Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych
  - ✓ Kierunek interwencji – Rewitalizacja obszarów problemowych w miastach,
  - ✓ Kierunek interwencji – Stworzenie warunków sprzyjających tworzeniu pozarolniczych miejsc pracy na wsi i zwiększaniu mobilności zawodowej na linii obszary wiejskie – miasta,
  - ✓ Kierunek interwencji – Zrównoważony wzrost produktywności i konkurencyjności sektora rolno-spożywczego zapewniający bezpieczeństwo żywnościowe oraz stymulujący wzrost pozarolniczego zatrudnienia i przedsiębiorczości na obszarach wiejskich,
  - ✓ Kierunek interwencji – Wprowadzenie rozwiązań prawno-organizacyjnych stymulujących rozwój

miast.

- Cel 9 - Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego
  - ✓ Kierunek interwencji – Udrożnienie obszarów miejskich i metropolitalnych poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego.

Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju Polska 2020

Strategia Rozwoju Kraju Polska 2020 (ŚSRK) jest elementem nowego systemu zarządzania rozwojem kraju. Jest to najważniejszy dokument w perspektywie średniookresowej, określający cele strategiczne kraju do 2020 r. uwzględniając kluczowe wyzwania wskazane w DSRK wskazuje strategiczne zadania państwa, których podjęcie w perspektywie najbliższych lat jest niezbędne, by wzmocnić procesy rozwojowe. ŚSRK przedstawia scenariusz rozwojowy wynikający m.in. z diagnozy barier i zagrożeń oraz z analizy istniejących potencjałów, jak też możliwości finansowania zaprojektowanych działań.

Celem głównym strategii średniookresowej jest wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę jakości życia ludności.

- Obszar strategiczny I. Sprawne i efektywne państwo
  - ✓ Cel I.1. Przejście od administrowania do zarządzania rozwojem
    - Priorytetowy kierunek interwencji I.1.5. Zapewnienie ład przestrzennego.
- Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka
  - ✓ Cel II.2. Wzrost wydajności gospodarki,
    - Priorytetowy kierunek interwencji II.2.3. Zwiększenie konkurencyjności i modernizacja sektora rolno-spożywczego.
  - ✓ Cel II.3. Zwiększenie innowacyjności gospodarki
    - Priorytetowy kierunek interwencji II.3.4. Zwiększenie wykorzystania rozwiązań innowacyjnych.
  - ✓ Cel II.5. Zwiększenie wykorzystania technologii cyfrowych
    - Priorytetowy kierunek interwencji II.5.2 Upowszechnienie wykorzystania technologii cyfrowych.
  - ✓ Cel II.6. Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko
    - Priorytetowy kierunek interwencji II.6.1. Racjonalne gospodarowanie zasobami,
    - Priorytetowy kierunek interwencji II.6.2. Poprawa efektywności energetycznej,
    - Priorytetowy kierunek interwencji II.6.3. Zwiększenie dywersyfikacji dostaw paliw i energii,
    - Priorytetowy kierunek interwencji II.6.4. Poprawa stanu środowiska,
    - Priorytetowy kierunek interwencji II.6.5. Adaptacja do zmian klimatu.
  - ✓ Cel II.7. Zwiększenie efektywności transportu
    - Priorytetowy kierunek interwencji II.7.1. Zwiększenie efektywności zarządzania w sektorze transportowym,
    - Priorytetowy kierunek interwencji II.7.2. Modernizacja i rozbudowa połączeń transportowych,
    - Priorytetowy kierunek interwencji II.7.3. Udrożnienie obszarów miejskich.
- Obszar strategiczny III. Spójność społeczna i terytorialna
  - ✓ Cel III.2. Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rząśnia na lata 2019-2022
z perspektywą do 2026 r.

- Priorytetowy kierunek interwencji III.2.1. Podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych.
- ✓ Cel III.3. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych
- Priorytetowy kierunek interwencji III.3.1. Tworzenie warunków instytucjonalnych, prawnych i finansowych dla realizacji działań rozwojowych w regionach,
- Priorytetowy kierunek interwencji III.3.3. Tworzenie warunków dla rozwoju ośrodków regionalnych, subregionalnych i lokalnych oraz wzmocnienia potencjału obszarów wiejskich,
- Priorytetowy kierunek interwencji III.3.4. Zwiększenie spójności terytorialnej.

Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko – perspektywa do 2020 r.

Podstawowe zadanie Strategii BEiŚ polega na zintegrowaniu polityki środowiskowej z polityką energetyczną tam, gdzie aspekty te przenikają się w dostrzegalny sposób, jak również wytyczenie kierunków, w jakich powinna rozwijać się branża energetyczna oraz wskazanie priorytetów w ochronie środowiska. Celem głównym Strategii BEiŚ jest zapewnienie wysokiej jakości życia obecnych i przyszłych pokoleń z uwzględnieniem ochrony środowiska oraz stworzenie warunków do zrównoważonego rozwoju nowoczesnego sektora energetycznego, zdolnego zapewnić Polsce bezpieczeństwo energetyczne oraz konkurencyjną i efektywną gospodarkę. Cel główny Strategii BEiŚ realizowany będzie przez cele szczegółowe i kierunki interwencji.

- Cel 1. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska
  - ✓ Kierunek interwencji 1.1. Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami kopalni,
  - ✓ Kierunek interwencji 1.2. Gospodarowanie wodami dla ochrony przed powodzią, suszą i deficytem wody,
  - ✓ Kierunek interwencji 1.3. Zachowanie bogactwa różnorodności biologicznej, w tym wielofunkcyjna gospodarka leśna,
  - ✓ Kierunek interwencji 1.4. Uporządkowanie zarządzania przestrzenią.
- Cel 2. Zapewnienie gospodarce krajowej bezpiecznego i konkurencyjnego zaopatrzenia w energię
  - ✓ Kierunek interwencji 2.1. Lepsze wykorzystanie krajowych zasobów energii,
  - ✓ Kierunek interwencji 2.2. Poprawa efektywności energetycznej,
  - ✓ Kierunek interwencji 2.6. Wzrost znaczenia rozproszonych, odnawialnych źródeł energii,
  - ✓ Kierunek interwencji 2.8. Rozwój systemu zaopatrywania nowej generacji pojazdów wykorzystujących paliwa alternatywne.
- Cel 3. Poprawa stanu środowiska
  - ✓ Kierunek interwencji 3.1. Zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki,
  - ✓ Kierunek interwencji 3.2. Racjonalne gospodarowanie odpadami, w tym wykorzystanie ich na cele energetyczne,
  - ✓ Kierunek interwencji 3.3. Ochrona powietrza, w tym ograniczenie oddziaływania energetyki,
  - ✓ Kierunek interwencji 3.4. Wspieranie nowych i promocja polskich technologii energetycznych i środowiskowych,
  - ✓ Kierunek interwencji 3.5. Promowanie zachowań ekologicznych oraz tworzenie warunków do powstawania zielonych miejsc pracy.

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)

Głównym celem Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju jest *tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym*.

Strategia jest ukierunkowana na inkluzywny rozwój społeczno-gospodarczy. Przyjęto, że główną siłą napędową rozwoju i priorytetem publicznym jest spójność społeczna. Strategia podporządkowuje działania w sferze gospodarczej osiągnięciu celów związanych z poziomem i jakością życia obywateli Polski. Kładzie nacisk, aby beneficjentem rozwoju gospodarczego, w większym niż dotychczas stopniu, byli zwykli obywatele oraz obszary do tej pory pomijane w polityce rozwoju. Przyjęcie takiego wzorca będzie sprzyjać uwolnieniu kapitału ludzkiego, wzmocnieniu kapitału społecznego i tym samym optymalnemu wykorzystywaniu potencjału rozwojowego całego kraju.

W procesie rozwoju główną rolę, poprzez zwiększanie swojej produktywności i innowacyjności, odgrywają przedsiębiorstwa – jako dostawcy towarów i usług na rynek krajowy i zagraniczny, realizatorzy inwestycji oraz podatnicy. Ich potrzeby kapitałowe zaspokaja sektor finansowy, który jednocześnie umożliwia inwestorom osiągnięcie dochodów z kapitału, wpływając tym samym bezpośrednio na realizację celu głównego Strategii. Państwo jest podmiotem ustalającym warunki procesu podziału dochodu (poprzez politykę spójności społecznej i terytorialnej, redystrybucję i usługi) oraz działania wszystkich grup (regulacje, ład instytucjonalny, otoczenie makroekonomiczne).

Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”

Wizja Strategii to: Otwarta i ekspansywna gospodarka, oferująca nowe miejsca pracy, oparta na wzajemnym zaufaniu i kooperacji uczestników życia gospodarczego, stabilnie rosnąca dzięki innowacjom i wysokiej efektywności wykorzystania zasobów, która zapewni wzrost standardów życia społeczeństwa oraz konkurencyjności przedsiębiorstw na arenie międzynarodowej do 2020 roku.

Cel główny to wysoce konkurencyjna gospodarka (innowacyjna i efektywna) oparta na wiedzy i współpracy. Strategia określa następujące cele szczegółowe i kierunki działań i działania:

- Cel 1. Dostosowanie otoczenia regulacyjnego i finansowego do potrzeb innowacyjnej i efektywnej gospodarki
  - ✓ Kierunek działań 1.2. Koncentracja wydatków publicznych na działaniach prorozwojowych i innowacyjnych,
    - Działanie 1.2.3. Identyfikacja i wspieranie rozwoju obszarów i technologii o największym potencjale wzrostu,
    - Działanie 1.2.4. Wspieranie różnych form innowacji,
    - Działanie 1.2.5. Wspieranie transferu wiedzy i wdrażania nowych/nowoczesnych technologii w gospodarce (w tym technologii środowiskowych).
- Cel 3. Wzrost efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i surowców
  - ✓ Kierunek działań 3.1. Transformacja systemu społeczno-gospodarczego na tzw. „bardziej zieloną ścieżkę”, w szczególności ograniczanie energo- i materiałochłonności gospodarki,

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rząśnia na lata 2019-2022
z perspektywą do 2026 r.

- Działanie 3.1.1. Tworzenie warunków dla rozwoju zrównoważonej produkcji i konsumpcji oraz zrównoważonej polityki przemysłowej,
  - Działanie 3.1.2. Podnoszenie społecznej świadomości i poziomu wiedzy na temat wyzwań zrównoważonego rozwoju i zmian klimatu,
  - Działanie 3.1.3. Wspieranie potencjału badawczego oraz eksportowego w zakresie technologii środowiskowych, ze szczególnym uwzględnieniem niskoemisyjnych technologii węglowych (CTW),
  - Działanie 3.1.4. Promowanie przedsiębiorczości typu „business & biodiversity”, w szczególności na obszarach zagrożonych peryferyjnością.
- ✓ Kierunek działań 3.2. Wspieranie rozwoju zrównoważonego budownictwa na etapie planowania, projektowania, wznoszenia budynków oraz zarządzania nimi przez cały cykl życia
- Działanie 3.2.1. Poprawa efektywności energetycznej i materiałowej przedsięwzięć architektoniczno– budowlanych oraz istniejących zasobów,
  - Działanie 3.2.2. Stosowanie zasad zrównoważonej architektury.

Strategia rozwoju transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030 roku)

Głównym celem krajowej polityki transportowej jest zwiększenie dostępności terytorialnej oraz poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu i efektywności sektora transportowego poprzez utworzenie spójnego, zrównoważonego, i przyjaznego użytkownikowi systemu transportowego w wymiarze krajowym (lokalnym), europejskim i globalnym. Jest on realizowany poprzez cele strategiczne i szczegółowe.

- Cel strategiczny 1. Stworzenie zintegrowanego systemu transportowego
  - ✓ Cel szczegółowy 1. Stworzenie nowoczesnej i spójnej sieci infrastruktury transportowej,
  - ✓ Cel szczegółowy 4. Ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko.

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020

Wyodrębniono cel główny Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego, którym jest rozwijanie kapitału ludzkiego przez wydobywanie potencjałów osób, tak aby mogły one w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia. Wyodrębniono cele szczegółowe oraz kierunki interwencji.

- Cel szczegółowy 4. Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej
  - ✓ Kierunek interwencji - Kształtowanie zdrowego stylu życia poprzez promocję zdrowia, edukację zdrowotną oraz prośrodowiskową oraz działania wspierające dostęp do zdrowej i bezpiecznej żywności.

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020

Cele, priorytety i kierunki działania, przedstawione w Strategii, odwołują się do przyjętej dla niej struktury wyzwań. W celach szczegółowych wyodrębniono priorytety, a w ich ramach kierunki działania.

- Cel główny Wzmocnienie udziału kapitału społecznego w rozwoju społeczno-gospodarczym Polski
  - ✓ Cel szczegółowy 4. Rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego i kreatywnego
    - Priorytet Strategii 4.1. Wzmocnienie roli kultury w budowaniu spójności społecznej
      - Kierunek działań 4.1.2. Ochrona dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego oraz krajobrazu.

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa

Głównym celem opracowania SZRWRIr jest określenie kluczowych kierunków rozwoju obszarów wiejskich, rolnictwa i rybactwa w perspektywie do 2020 r., a tym samym właściwe adresowanie zakresu interwencji publicznych finansowanych ze środków krajowych i wspólnotowych.

Długookresowy cel główny działań służących rozwojowi obszarów wiejskich, rolnictwa i rybactwa zdefiniowano w strategii w następujący sposób: poprawa jakości życia na obszarach wiejskich oraz efektywne wykorzystanie ich zasobów i potencjałów, w tym rolnictwa i rybactwa, dla zrównoważonego rozwoju kraju. Dążenie do osiągnięcia celu głównego będzie realizowane poprzez działania przypisane do pięciu celów szczegółowych:

- Cel 2. Poprawa warunków życia na obszarach wiejskich oraz poprawa ich dostępności przestrzennej;
  - ✓ Priorytet 2.1. Rozwój infrastruktury gwarantującej bezpieczeństwo energetyczne, sanitarne i wodne na obszarach wiejskich
  - ✓ Priorytet 2.2. Rozwój infrastruktury transportowej gwarantującej dostępność transportową obszarów wiejskich
- Cel 5. Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich.
  - ✓ Priorytet 5.1. Ochrona środowiska naturalnego w sektorze rolniczym i różnorodności biologicznej na obszarach wiejskich
  - ✓ Priorytet 5.2. Kształtowanie przestrzeni wiejskiej z uwzględnieniem ochrony krajobrazu i ładu przestrzennego
  - ✓ Priorytet 5.3. Adaptacja rolnictwa i rybactwa do zmian klimatu oraz ich udział w przeciwdziałaniu tym zmianom (mitygacji)
  - ✓ Priorytet 5.4. Zrównoważona gospodarka leśna i łowiecka na obszarach wiejskich
  - ✓ Priorytet 5.5. Zwiększenie wykorzystanie odnawialnych źródeł energii na obszarach wiejskich

Polityka energetyczna Polski do 2030 roku

Polityka energetyczna dąży do wzrostu bezpieczeństwa energetycznego kraju przy zachowaniu zasady zrównoważonego rozwoju. Polityka energetyczna Polski wskazuje kierunki oraz przyporządkowane im cele główne i szczegółowe

- Kierunek – Poprawa efektywności energetycznej
  - ✓ Cel główny - Dążenie do utrzymania zerowego energetycznego wzrostu gospodarczego, tj. rozwoju gospodarki następującego bez wzrostu zapotrzebowania na energię pierwotną,
  - ✓ Cel główny - Konsekwentne zmniejszanie energochłonności polskiej gospodarki do poziomu UE-15.
- Kierunek – Wzrost bezpieczeństwa dostaw paliw i energii

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rzęśnia na lata 2019-2022
z perspektywą do 2026 r.

- ✓ Cel główny - racjonalne i efektywne gospodarowanie złożami węgla, znajdującymi się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- ✓ Cel główny - zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego kraju poprzez dywersyfikację źródeł i kierunków dostaw gazu ziemnego.
- Kierunek – Wytwarzanie i przesyłanie energii elektrycznej oraz ciepła
  - ✓ Cel główny - zapewnienie ciągłego pokrycia zapotrzebowania na energię przy uwzględnieniu maksymalnego możliwego wykorzystania krajowych zasobów oraz przyjaznych środowisku technologii.
- Kierunek – Dywersyfikacja struktury wytwarzania energii elektrycznej poprzez wprowadzenie energetyki jądrowej
  - ✓ Cel główny – przygotowanie infrastruktury dla energetyki jądrowej i zapewnienie inwestorom warunków do wybudowania i uruchomienia elektrowni jądrowych opartych na bezpiecznych technologiach, z poparciem społecznym i z zapewnieniem wysokiej kultury bezpieczeństwa jądrowego na wszystkich etapach: lokalizacji, projektowania, budowy, uruchomienia, eksploatacji i likwidacji elektrowni jądrowych.
- Kierunek – Rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii, w tym biopaliw
  - ✓ Cel główny - Wzrost udziału odnawialnych źródeł energii w finalnym zużyciu energii co najmniej do poziomu 15% w 2020 roku oraz dalszy wzrost tego wskaźnika w latach następnych,
  - ✓ Cel główny - Osiągnięcie w 2020 roku 10% udziału biopaliw w rynku paliw transportowych, oraz zwiększenie wykorzystania biopaliw II generacji,
  - ✓ Cel główny - Ochrona lasów przed nadmiernym eksploatowaniem, w celu pozyskiwania biomasy oraz zrównoważone wykorzystanie obszarów rolniczych na cele OZE, w tym biopaliw, tak aby nie doprowadzić do konkurencji pomiędzy energetyką odnawialną i rolnictwem oraz zachować różnorodność biologiczną,
  - ✓ Cel główny - Wykorzystanie do produkcji energii elektrycznej istniejących urządzeń piętrzących stanowiących własność Skarbu Państwa,
  - ✓ Cel główny - Zwiększenie stopnia dywersyfikacji źródeł dostaw oraz stworzenie optymalnych warunków do rozwoju energetyki rozproszonej opartej na lokalnie dostępnych surowcach.
- Kierunek – Rozwój konkurencyjnych rynków paliw i energii
  - ✓ Cel główny - zapewnienie niezakłóconego funkcjonowania rynków paliw i energii, a przez to przeciwdziałanie nadmiernemu wzrostowi cen.
- Kierunek – Ograniczenie oddziaływania energetyki na środowisko
  - ✓ Cel główny - Ograniczenie emisji CO₂ do 2020 roku przy zachowaniu wysokiego poziomu bezpieczeństwa energetycznego,
  - ✓ Cel główny - Ograniczenie emisji SO₂ i NO_x oraz pyłów (w tym PM₁₀ i PM_{2,5}) do poziomów wynikających z obecnych i projektowanych regulacji unijnych,
  - ✓ Cel główny - Ograniczanie negatywnego oddziaływania energetyki na stan wód powierzchniowych i podziemnych,
  - ✓ Cel główny - Minimalizacja składowania odpadów poprzez jak najszersze wykorzystanie ich w gospodarce,
  - ✓ Cel główny - Zmiana struktury wytwarzania energii w kierunku technologii niskoemisyjnych.

Projekt Polityki energetycznej Polski do 2050 roku

Projekt Polityki energetycznej zakłada następujący cel główny: „Tworzenie warunków dla stałego i zrównoważonego rozwoju sektora energetycznego, przyczyniającego się do rozwoju gospodarki narodowej, zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego kraju oraz zaspokojenia potrzeb energetycznych przedsiębiorstw i gospodarstw domowych”. Będzie on realizowany przez cele operacyjne i podporządkowane im obszary interwencji.

- Cel operacyjny I - zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego kraju
  - ✓ Obszar interwencji I.1 - Bezpieczeństwo i dywersyfikacja źródeł i kierunków dostaw nośników energii pierwotnej,
  - ✓ Obszar interwencji I.2 - Zapewnienie odpowiedniego poziomu mocy wytwórczych i stabilnego zasilania oraz dywersyfikacji struktury wytwarzania energii elektrycznej i ciepła,
  - ✓ Obszar interwencji I.3 - Utrzymanie i zwiększanie zdolności przesyłowych i dystrybucyjnych oraz rozwój i ochrona infrastruktury energetycznej.
- Cel operacyjny II - Zwiększenie konkurencyjności i efektywności energetycznej gospodarki narodowej
  - ✓ Obszar interwencji II.1 - Kształtowanie pozycji interesariuszy rynku energii,
  - ✓ Obszar interwencji II.2 - Rozwój konkurencyjnych rynków paliw i energii,
  - ✓ Obszar interwencji II.3 - Poprawa efektywności energetycznej.
- Cel operacyjny III - Ograniczenie oddziaływania energetyki na środowisko
  - ✓ Obszar interwencji III.1 - Ograniczanie emisji gazów cieplarnianych,
  - ✓ Obszar interwencji III.2 - Ograniczanie obciążenia środowiskowego generowanego przez sektor energetyczny,
  - ✓ Obszar interwencji III.3 - Rozwój nowych technologii energetycznych.

Krajowy Program Ochrony Powietrza do roku 2020 (z perspektywą do 2030)

Celem głównym Krajowego Programu Ochrony Powietrza jest poprawa jakości życia mieszkańców Rzeczypospolitej Polskiej, szczególnie ochrona ich zdrowia i warunków życia, z uwzględnieniem ochrony środowiska, z jednoczesnym zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju.

Cel ten realizowany będzie poprzez określenie celów szczegółowych oraz wskazanie kierunków interwencji.

- Cel szczegółowy – osiągnięcie w możliwie krótkim czasie poziomów dopuszczalnych i docelowych niektórych substancji, określonych w dyrektywie 2008/50/WE i 2004/107/WE, oraz utrzymanie ich na tych obszarach, na których są dotrzymane, a w przypadku pyłu PM_{2,5} także pułapu stężenia ekspozycji oraz Krajowego Celu Redukcji Narażenia,
- Cel szczegółowy - osiągnięcie w perspektywie do roku 2030 stężeń niektórych substancji w powietrzu na poziomach wskazanych przez WHO oraz nowych wymagań wynikających z regulacji prawnych projektowanych przepisami prawa unijnego
  - ✓ Kierunek działań - Włączenie społeczeństwa w działania na rzecz poprawy jakości powietrza poprzez zwiększenie świadomości społecznej oraz tworzenie trwałych platform dialogu z organizacjami społecznymi,

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rząśnia na lata 2019-2022
z perspektywą do 2026 r.

- ✓ Kierunek działań - Rozwój i rozpowszechnienie technologii sprzyjających poprawie jakości powietrza,
- ✓ Kierunek działań - Rozwój mechanizmów kontrolowania źródeł niskiej emisji sprzyjających poprawie jakości powietrza,
- ✓ Kierunek działań - Upowszechnienie mechanizmów finansowych sprzyjających poprawie jakości powietrza.

Krajowy POP wskazuje cele i działania przewidziane do realizacji na poziomie wojewódzkim i lokalnym, takie jak:

- Cel: Podniesienie zagadnienia poprawy jakości powietrza poprzez skonsolidowanie działań na szczeblu wojewódzkim i lokalnym,
- Cel: Stworzenie ram prawnych sprzyjających realizacji efektywnych działań mających na celu poprawę jakości powietrza,
- Cel: Włączenie społeczeństwa w działania na rzecz poprawy jakości powietrza,
- Cel: Rozwój i upowszechnienie technologii sprzyjających poprawie jakości powietrza,
- Cel: Rozwój mechanizmów kontrolowania źródeł niskiej emisji sprzyjających poprawie jakości powietrza,
- Cel: Upowszechnianie mechanizmów finansowych sprzyjających poprawie jakości powietrza.

**Aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych 2017
AKPOŚK 2017**

Głównym celem Programu jest ograniczenie zrzutów niedostatecznie oczyszczanych ścieków, a co za tym idzie - ochrona środowiska wodnego przed ich niekorzystnymi skutkami. Cel zostanie osiągnięty przez realizację ujętych w Krajowym programie oczyszczania ścieków komunalnych i jego aktualizacji inwestycji. Zgodnie z art. 43 ust. 4c ustawy - Prawo wodne, KPOŚK podlega okresowej aktualizacji przynajmniej raz na cztery lata. Niniejszy dokument jest piątą aktualizacją Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych (AKPOŚK 2017), a jego zakres określa art. 43 ust. 3 ustawy – Prawo wodne. Dokument ten zawiera wykaz aglomeracji o RLM większej od 2 000 oraz planowanych inwestycji w zakresie ich wyposażenia w systemy kanalizacji zbiorczej w latach 2016 – 2021.

AKPOŚK 2017 dotyczy 1587 aglomeracji (38,7 mln RLM), w których zlokalizowanych jest 1769 oczyszczalni ścieków komunalnych (w tym również Rząśnia).

W ramach piątej aktualizacji KPOŚK planowane jest wybudowanie 116 nowych oczyszczalni ścieków oraz przeprowadzenie innych inwestycji na 1060 oczyszczalniach (w tym również w Rząśni). Planowane jest również wybudowanie 14 661,2 km nowej sieci kanalizacyjnej oraz zmodernizowanie 3 506,4 km sieci (w tym w gminie Rząśnia).

Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2022

Głównym celem dokumentu jest określenie polityki gospodarki odpadami zgodnej z hierarchią sposobów postępowania z odpadami oraz zasadą zanieczyszczający płaci. Celami wskazanymi w dokumencie są między innymi:

- 1) ZPO;
- 2) zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska odpadów, aby w 2020 r. nie było składowanych więcej niż 35% masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r.;
- 3) dążenie do zmniejszania ilości składowanych odpadów;
- 4) osiągnięcie wymaganego poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła pochodzących ze strumienia odpadów komunalnych;
- 5) zapewnienie osiągnięcia odpowiedniego poziomu zbierania zużytego sprzętu oraz zużytych baterii i akumulatorów;
- 6) osiągnięcie odpowiedniego poziomu odzysku i recyklingu odpadów poużytkowych, między innymi odpadów opakowaniowych, zużytych opon, olejów odpadowych;
- 7) dokończenie likwidacji mogilników, zawierających przeterminowane ŚOR i inne odpady niebezpieczne;
- 8) zwiększenie udziału odpadów poddawanych procesom odzysku.

Dla osiągnięcia założonych celów określone zostały kierunki działań dotyczące między innymi edukacji ekologicznej, rozwoju selektywnego zbierania odpadów, a także zostały wskazane działania takie jak np. prowadzenie kontroli przez inspekcję ochrony środowiska, prowadzenie kampanii informacyjno-edukacyjnych mających na celu podniesienie świadomości ekologicznej w zakresie gospodarki odpadami, wspieranie budowy sieci napraw i ponownego użycia produktów.

Efektom wdrożenia KPGO będzie zapewnienie racjonalnej gospodarki odpadami i ograniczenie negatywnego wpływu odpadów na środowisko.

Krajowy program zapobiegania powstawaniu odpadów

Podstawowym celem strategicznym dla Polski 2020 jest rozwój zrównoważonej gospodarki opartej na efektywniejszym wykorzystaniu zasobów, poszanowaniu środowiska i osiągnięciu wyższej konkurencyjności, dzięki wykorzystaniu technologii o niższym zapotrzebowaniu na surowce i energię oraz umożliwiającej wykorzystanie surowców wtórnych i odnawialnych źródeł energii.

Jednocześnie powinien być realizowany cel społeczny budowy świadomego i odpowiedzialnego społeczeństwa na rzecz zrównoważonego rozwoju poprzez edukację ekologiczną opartą na propagowaniu działań o charakterze niematerialnym np. propagowanie inwestycji w rozwój kompetencji, naukę, rozpowszechnianie kultury, turystyki zamiast dóbr materialnych, ograniczenia zbędnej konsumpcji, uczenia podejmowania świadomych wyborów i wsparciu dobrych praktyk oraz inicjatyw społecznych.

ZPO powinno być postrzegane jako istotny element w kontekście realizacji celu strategicznego, przy zachowaniu swobody działalności gospodarczej i podejmowanych wyborów w granicach obowiązującego prawa. ZPO powinno być wynikiem działań ukierunkowanych na kompleksową poprawę efektywności przy uwzględnieniu efektów ekologicznych, ekonomicznych i społecznych.

W Krajowym programie ZPO przedstawiono wyznaczone cele ilościowe i jakościowe, do osiągnięcia w perspektywie do roku 2022, stanowiące uzupełnienie KPGO 2014 i wojewódzkich planów gospodarki odpadami.

Cele te odnoszą się do zapobiegania powstawaniu odpadów, natomiast działania służące realizacji tych celów podejmowane są na poziomie wyrobów, materiałów, substancji.

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020

Cel główny POIiŚ: „Wsparcie gospodarki efektywnie korzystającej z zasobów i przyjaznej środowisku oraz sprzyjającej spójności terytorialnej i społecznej” wynika z jednego z trzech priorytetów Strategii Europa 2020, którym jest wzrost zrównoważony rozumiany jako wspieranie gospodarki efektywnie korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej, w której cele środowiskowe są dopełnione działaniami na rzecz spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej.

POIiŚ określa osie priorytetowe, cele tematyczne oraz priorytety inwestycyjne.

- Oś priorytetowa I: Zmniejszenie emisyjności gospodarki
  - ✓ Cel tematyczny 4. Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach
    - Priorytet inwestycyjny 4.I. Wspieranie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych,
    - Priorytet inwestycyjny 4.II. Promowanie efektywności energetycznej i korzystania z odnawialnych źródeł energii w przedsiębiorstwach,
    - Priorytet inwestycyjny 4.III. Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych, i w sektorze mieszkaniowym,
    - Priorytet inwestycyjny 4.IV. Rozwijanie i wdrażanie inteligentnych systemów dystrybucji działających na niskich i średnich poziomach napięcia,
    - Priorytet inwestycyjny 4.V. Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych, mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu,
    - Priorytet inwestycyjny 4.VI. Promowanie wykorzystywania wysokosprawnej kogeneracji ciepła i energii elektrycznej w oparciu o zapotrzebowanie na ciepło użytkowe.
- Oś priorytetowa II: Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu
  - ✓ Cel tematyczny 5. Promowanie dostosowania do zmian klimatu, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem
    - Priorytet inwestycyjny 5.II. Wspieranie inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje zagrożeń, przy jednoczesnym zwiększeniu odporności na klęski i katastrofy i rozwijaniu systemów zarządzania klęskami i katastrofami.
  - ✓ Cel tematyczny 6. Zachowanie i ochrona środowiska oraz promowanie efektywnego gospodarowania zasobami
    - Priorytet inwestycyjny 6.I. Inwestowanie w sektor gospodarki odpadami celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rząśnia na lata 2019-2022
z perspektywą do 2026 r.

wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych, określonych przez państwa członkowskie,

- Priorytet inwestycyjny 6.II. Inwestowanie w sektor gospodarki wodnej celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych, określonych przez państwa członkowskie,
  - Priorytet inwestycyjny 6.III. Ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, ochrona i rekultywacja gleby oraz wspieranie usług ekosystemowych, także poprzez program Natura 2000 i zieloną infrastrukturę,
  - Priorytet inwestycyjny 6.IV. Podejmowanie przedsięwzięć mających na celu poprawę stanu jakości środowiska miejskiego, rewitalizację miast, rekultywację i dekontaminację terenów przemysłowych (w tym terenów powojkowych), zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza i propagowanie działań służących zmniejszeniu hałasu.
- Oś priorytetowa III: Rozwój sieci drogowej TEN-T i transportu multimodalnego
- ✓ Cel tematyczny 7. Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszych infrastruktur sieciowych
    - Priorytet inwestycyjny 7.I. Wspieranie multimodalnego jednolitego europejskiego obszaru transportu poprzez inwestycje w TEN-T,
    - Priorytet inwestycyjny 7.II. Rozwój i usprawnianie przyjaznych środowisku (w tym o obniżonej emisji hałasu) i niskoemisyjnych systemów transportu, w tym śródlądowych dróg wodnych i transportu morskiego, portów, połączeń multimodalnych oraz infrastruktury portów lotniczych, w celu promowania zrównoważonej mobilności regionalnej i lokalnej.
- Oś priorytetowa IV: Infrastruktura drogowa dla miast
- ✓ Cel tematyczny 7. Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszych infrastruktur sieciowych
    - Priorytet inwestycyjny 7.a. Wspieranie multimodalnego jednolitego europejskiego obszaru transportu poprzez inwestycje w TEN-T,
    - Priorytet inwestycyjny 7.b. Zwiększanie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T, w tym z węzłami multimodalnymi.
- Oś priorytetowa V: Rozwój transportu kolejowego w Polsce
- ✓ Cel tematyczny 7. Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszych infrastruktur sieciowych
    - Priorytet inwestycyjny 7.I. Wspieranie multimodalnego jednolitego europejskiego obszaru transportu poprzez inwestycje w TEN-T,
    - Priorytet inwestycyjny 7.III. Rozwój i rehabilitacja kompleksowych, wysokiej jakości i interoperacyjnych systemów transportu kolejowego oraz propagowanie działań służących zmniejszaniu hałasu.
- Oś priorytetowa VI: Rozwój niskoemisyjnego transportu zbiorowego w miastach
- ✓ Cel tematyczny 4. Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach
    - Priorytet inwestycyjny 4.V. Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rząśnia na lata 2019-2022
z perspektywą do 2026 r.

multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych, mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu.

- Oś priorytetowa VII: Poprawa bezpieczeństwa energetycznego
  - ✓ Cel tematyczny 7. Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszych infrastruktur sieciowych
    - Priorytet inwestycyjny 7.e. Zwiększenie efektywności energetycznej i bezpieczeństwa dostaw poprzez rozwój inteligentnych systemów dystrybucji, magazynowania i przesyłu energii oraz poprzez integrację rozproszonego wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych.
- Oś priorytetowa VIII: Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury
  - ✓ Cel tematyczny 6. Zachowanie i ochrona środowiska oraz promowanie efektywnego gospodarowania zasobami
    - Priorytet inwestycyjny 6.c. Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego.
- Oś priorytetowa IX: Wzmocnienie strategicznej infrastruktury ochrony zdrowia
  - ✓ Cel tematyczny 9. Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją
    - Priorytet inwestycyjny 9.I. Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia, promowanie włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych oraz przejścia z usług instytucjonalnych do usług na poziomie społeczności lokalnych.

Program ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej wraz z Planem działań na lata 2015-2020

Zasadniczym wyzwaniem dla Programu jest przyczynienie się do osiągnięcia celu I Unijnej strategii ochrony różnorodności biologicznej na okres do 2020 r., tj. powstrzymanie pogarszania się stanu wszystkich gatunków i siedlisk objętych unijnym prawodawstwem w dziedzinie ochrony przyrody oraz osiągnięcie znaczącej i wymiernej poprawy ich stanu.

Celem głównym jest Poprawa stanu różnorodności biologicznej i pełniejsze powiązanie jej ochrony z rozwojem społecznym i gospodarczym kraju. Program określa cele szczegółowe i kierunki interwencji.

- Cel szczegółowy A: Podniesienie poziomu wiedzy oraz wzrost aktywności społeczeństwa w zakresie działań na rzecz ochrony różnorodności biologicznej
  - ✓ Kierunek interwencji A.I. Poprawa stanu wiedzy i dostępności informacji w zakresie różnorodności biologicznej,
  - ✓ Kierunek interwencji A.II. Podniesienie jakości procesów decyzyjnych i skuteczności egzekwowania prawa w zakresie ochrony różnorodności biologicznej,
  - ✓ Kierunek interwencji A.III. Aktywizacja społeczeństwa na rzecz ochrony różnorodności biologicznej.
- Cel szczegółowy B: Doskonalenie systemu ochrony przyrody
  - ✓ Kierunek interwencji B.I. Doskonalenie sieci obszarów chronionych w celu zwiększenia skuteczności ochrony różnorodności biologicznej,
  - ✓ Kierunek interwencji B.II. Wzmocnienie instytucjonalne systemu zarządzania obszarami

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rząśnia na lata 2019-2022
z perspektywą do 2026 r.

- chronionymi, w tym systemu monitoringu przyrodniczego i raportowania,
- ✓ Kierunek interwencji B.III. Mobilizacja środków na realizację działań ochronnych w obszarach chronionych.
  - Cel szczegółowy C: Zachowanie i przywracanie siedlisk przyrodniczych oraz populacji zagrożonych gatunków.
    - ✓ Kierunek interwencji C.I. Zwiększenia efektywności systemu zarządzania gatunkami chronionymi,
    - ✓ Kierunek interwencji C.II. Ograniczenie presji ze strony gatunków chronionych powodujących szkody gospodarcze,
    - ✓ Kierunek interwencji C.III. Ochrona i odtwarzanie cennych siedlisk przyrodniczych.
  - Cel szczegółowy D: Utrzymanie i odbudowa funkcji ekosystemów będących źródłem usług dla człowieka.
    - ✓ Kierunek interwencji D.I. Nadanie ekosystemom wartości społeczno-ekonomicznej,
    - ✓ Kierunek interwencji D.II. Wdrożenie koncepcji zielonej infrastruktury jako narzędzia pozwalającego na utrzymanie i wzmocnienie istniejących ekosystemów oraz ich usług.
  - Cel szczegółowy E: Zwiększenie integracji działalności sektorów gospodarki z celami ochrony różnorodności biologicznej.
    - ✓ Kierunek interwencji E.I. Włączenie rolnictwa do działań na rzecz ochrony różnorodności biologicznej,
    - ✓ Kierunek interwencji E.II. Włączenie leśnictwa i łowiectwa do działań na rzecz ochrony różnorodności biologicznej,
    - ✓ Kierunek interwencji E.III. Włączenie gospodarki rybackiej do działań na rzecz ochrony różnorodności biologicznej,
    - ✓ Kierunek interwencji E.IV. Włączenie gospodarki wodnej do działań na rzecz ochrony różnorodności biologicznej,
    - ✓ Kierunek interwencji E.V. Włączenie sektora turystycznego do działań na rzecz ochrony różnorodności biologicznej,
    - ✓ Kierunek interwencji E.VI. Włączenie sektora biznesu/przedsiębiorstw do działań na rzecz ochrony różnorodności biologicznej.
  - Cel szczegółowy F: Ograniczanie zagrożeń wynikających ze zmian klimatu oraz presji ze strony gatunków inwazyjnych.
    - ✓ Kierunek interwencji F.I. Monitorowanie wpływu zmian klimatu na stan różnorodności biologicznej,
    - ✓ Kierunek interwencji F.II. Ograniczanie presji ze strony gatunków inwazyjnych.
  - Cel szczegółowy G: Zwiększenie udziału Polski na forum międzynarodowym w zakresie ochrony różnorodności biologicznej.

**Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020
z perspektywą do roku 2030**

Jednym z kluczowych wyzwań polityki rozwoju w Polsce w najbliższych latach będzie zapewnienie wzrostu gospodarczego z zachowaniem i efektywnym wykorzystaniem zasobów środowiska oraz adaptacją do zmian klimatu. Odpowiedzią na to wyzwanie są określone w niniejszym rozdziale cele, które będą osiągalne

jedynie poprzez prowadzenie działań na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym.

Celem głównym SPA2020 jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmian klimatu.

Cel główny zostanie osiągnięty poprzez realizację celów szczegółowych i wskazanych w ramach tych celów kierunków działań, stanowiących zasadniczy element SPA2020. Cele szczegółowe zostały określone tak, aby odpowiadały kluczowym z punktu widzenia adaptacji zintegrowanym strategiom rozwoju (BEiŚ, SZRWRIR, SRT, KSRR, SIEG, SRKS, SSP, SBNRP). Jednocześnie, cele i działania SPA 2020 są spójne ze Strategią Rozwoju Kraju 2020 oraz strategiami zintegrowanymi. Sprzyjać realizacji celu głównego i celów szczegółowych będą także działania o charakterze horyzontalnym.

- Cel 1. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska
  - ✓ Kierunek działań 1.1 - Dostosowanie sektora gospodarki wodnej do zmian klimatu,
  - ✓ Kierunek działań 1.3 – Dostosowanie sektora energetycznego do zmian klimatu,
  - ✓ Kierunek działań 1.4 – ochrona różnorodności biologicznej i gospodarka leśna w kontekście zmian klimatu,
  - ✓ Kierunek działań 1.5 – adaptacja do zmian klimatu w gospodarce przestrzennej i budownictwie,
  - ✓ Kierunek działań 1.6 – zapewnienie funkcjonowania skutecznego systemu ochrony zdrowia w warunkach zmian klimatu.
- Cel 3. Rozwój transportu w warunkach zmian klimatu
  - ✓ Kierunek działań 3.1 - wypracowywanie standardów konstrukcyjnych uwzględniających zmiany klimatu,
  - ✓ Kierunek działań 3.2 –zarządzanie szlakami komunikacyjnymi w warunkach zmian klimatu.
- Cel 4. Zapewnienie zrównoważonego rozwoju regionalnego i lokalnego z uwzględnieniem zmian klimatu
  - ✓ Kierunek działań 4.1 – monitoring stanu środowiska i systemy wczesnego ostrzegania i reagowania w kontekście zmian klimatu (miasta i obszary wiejskie),
  - ✓ Kierunek działań 4.2 – miejska polityka przestrzenna uwzględniająca zmiany klimatu.
- Cel 6. Kształtowanie postaw społecznych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu
  - ✓ Kierunek działań 6.1 – zwiększenie świadomości odnośnie do ryzyk związanych ze zjawiskami ekstremalnymi i metodami ograniczania ich wpływu.

Przez Edukację do Zrównoważonego Rozwoju. Narodowa Strategia Edukacji Ekologicznej

Edukacja na rzecz zrównoważonego rozwoju realizuje następujące cele:

1. Kształtowanie pełnej świadomości i budzenie zainteresowania społeczeństwa wzajemnie powiązаныmi kwestiami ekonomicznymi, społecznymi, politycznymi i ekologicznymi,
2. Umożliwienie każdemu człowiekowi zdobywania wiedzy i umiejętności niezbędnych dla poprawy stanu środowiska,
3. Tworzenie nowych wzorców zachowań, kształtowanie postaw, wartości i przekonań jednostek, grup i społeczeństw, uwzględniających troskę o jakość środowiska.

Realizacja wyżej wymienionych celów wymaga:

- Uznania, iż edukacja ekologiczna jest jednym z podstawowych warunków realizacji Polityki Ekologicznej

Państwa,

- Wprowadzenia elementów edukacji ekologicznej do wszystkich sfer życia społecznego, respektując i wykorzystując wartości kulturowe, etyczne i religijne,
- Zapewnienia dostępu społeczeństwa do informacji o stanie środowiska przyrodniczego i edukacji ekologicznej,
- Uznania, że edukacja ekologiczna jest podstawowym warunkiem zmiany konsumpcyjnego modelu społeczeństwa.

Podstawowe cele NSEE są następujące:

1. Upowszechnianie idei ekorozwoju we wszystkich sferach życia, uwzględniając również pracę i wypoczynek człowieka, czyli objęcie permanentną edukacją ekologiczną wszystkich mieszkańców Rzeczypospolitej Polskiej,
2. Wdrożenie edukacji ekologicznej jako edukacji interdyscyplinarnej na wszystkich stopniach edukacji formalnej i nieformalnej,
3. Tworzenie wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów edukacji ekologicznej, stanowiących rozwinięcie Narodowego Programu Edukacji Ekologicznej, a ujmujących propozycje wnoszone przez poszczególne podmioty realizujące projekty edukacyjne dla lokalnej społeczności,
4. Promowanie dobrych doświadczeń z zakresu metodyki edukacji ekologicznej.

Strategia Rozwoju Polski Centralnej do roku 2020 z perspektywą 2030

Strategia Rozwoju Polski Centralnej do roku 2020 z perspektywą 2030 identyfikuje możliwości współpracy pomiędzy województwami mazowieckim i łódzkim oraz określa kierunki interwencji umożliwiające dalsze poszerzanie tej współpracy na rzecz rozwoju Polski Centralnej

Wizja: Makroregion Polski Centralnej awangarda Europy XXI wieku.

Wizja rozwoju Polski Centralnej przedstawia pożądaną obraz makroregionu w przyszłości i jest odpowiedzią na potrzeby budowania najbardziej dynamicznego, konkurencyjnego, kreatywnego i innowacyjnego obszaru Polski, rozpoznawalnego w skali europejskiej i globalnej. W oparciu o przeprowadzoną diagnozę i aktualną pozycję rozwojową oraz mając na uwadze prognozowane trendy, wizja odzwierciedla europejskie aspiracje makroregionu.

W oparciu o przyjętą wizję rozwoju Polski Centralnej wyznaczono cel główny Strategii Rozwoju Polski Centralnej do roku 2020 z perspektywą 2030: Wzrost znaczenia Polski Centralnej w skali międzynarodowej jako przestrzeni przyjaznej generowaniu oraz transferowi wiedzy i innowacji.

Cel główny Strategii będzie realizowany poprzez 5 celów szczegółowych wynikających ze zdiagnozowanych pól współpracy.

- Cel szczegółowy II Przestrzeń przyjazna twórcom i projektantom
  - ✓ Kierunek działań - Opracowanie i prowadzenie przez administrację samorządową spójnej polityki kulturalnej i turystycznej,
  - ✓ Kierunek działań - Udostępnianie przestrzeni twórcom i projektantom w obszarach rewitalizowanych,
  - ✓ Kierunek działań - Wsparcie wdrażania nowoczesnych technologii i materiałów przyjaznych środowisku i zdrowiu.
- Cel szczegółowy IV Międzynarodowe Centrum Żywności Prozdrowotnej

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rząśnia na lata 2019-2022
z perspektywą do 2026 r.

- ✓ Kierunek działań - Opracowanie i wdrażanie nowoczesnych technologii w rolnictwie i przetwórstwie rolno-spożywczym,
- ✓ Kierunek działań - Wykreowanie marki żywności prozdrowotnej.
- Cel szczegółowy V Multimodalny węzeł transportowy o znaczeniu międzynarodowym
  - ✓ Kierunek działań - Rozwój infrastruktury transportowej o znaczeniu krajowym i międzynarodowym,
  - ✓ Kierunek działań - Rozwój infrastruktury transportowej o znaczeniu międzyregionalnym.
  - ✓ Kierunek działań - Rozwój terminali intermodalnych,
  - ✓ Kierunek działań - Poprawa jakości oferty przewozów pasażerskich, w tym integracja taryfowa i rozkładowa,
  - ✓ Kierunek działań - Wspieranie rozwoju terenów inwestycyjnych związanych z multimodalnym węzłem transportowym,
  - ✓ Kierunek działań - Wspieranie rozwoju nowoczesnych centrów logistycznych,
  - ✓ Kierunek działań - Wspieranie integracji usług logistycznych,
  - ✓ Kierunek działań - Promocja usług przewozowych i logistycznych,
  - ✓ Kierunek działań - Wspieranie międzynarodowej współpracy w zakresie usług logistycznych.

Dokumenty wojewódzkie

Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego 2014-2020

Zakres Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020 jest odpowiedzią na wyzwania rozwojowe, które zostały określone w głównych dokumentach strategicznych i uwzględnia te obszary interwencji, których realizacja przyniesie największe efekty.

RPO WŁ wyznacza w ramach osi priorytetowych cele tematyczne oraz priorytety inwestycyjne.

- Oś priorytetowa I: Badania, rozwój i komercjalizacja wiedzy
  - ✓ Cel tematyczny 1. Wzmacnianie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji
    - Priorytet inwestycyjny 1.b promowanie inwestycji przedsiębiorstw w badania i innowacje, rozwijanie powiązań i synergii między przedsiębiorstwami, ośrodkami badawczo-rozwojowymi i sektorem szkolnictwa wyższego, w szczególności promowanie inwestycji w zakresie rozwoju produktów i usług, transferu technologii, innowacji społecznych, ekoinnowacji, zastosowań w dziedzinie usług publicznych, tworzenia sieci, pobudzania popytu, klastrów i otwartych innowacji poprzez inteligentną specjalizację, oraz wspieranie badań technologicznych i stosowanych, linii pilotażowych, działań w zakresie wczesnej walidacji produktów, zaawansowanych zdolności produkcyjnych i pierwszej produkcji w szczególności w dziedzinie kluczowych technologii wspomagających, oraz rozpowszechnianie technologii o ogólnym przeznaczeniu.
- Oś priorytetowa II Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka
  - ✓ Cel tematyczny 3. Wzmacnianie konkurencyjności MŚP, sektora rolnego (w odniesieniu do EFRROW) oraz sektora rybołówstwa i akwakultury (w odniesieniu do EFMR)
    - Priorytet inwestycyjny 3.a promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzeniu nowych firm,

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rzęśnia na lata 2019-2022
z perspektywą do 2026 r.

w tym również poprzez inkubatory przedsiębiorczości,

- Priorytet inwestycyjny 3.c wspieranie tworzenia i poszerzania zaawansowanych zdolności w zakresie rozwoju produktów i usług.
- Oś priorytetowa III Transport
- ✓ Cel tematyczny 4. Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach
    - Priorytet inwestycyjny 4.e promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu.
  - ✓ Cel tematyczny 7. Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszej infrastruktury sieciowej
    - Priorytet inwestycyjny 7.b zwiększenie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T, w tym z węzłami multimodalnymi,
    - Priorytet inwestycyjny 7.c rozwój i usprawnienie przyjaznych środowisku (w tym o obniżonej emisji hałasu) i niskoemisyjnych systemów transportu, w tym śródlądowych dróg wodnych i transportu morskiego, portów, połączeń multimodalnych oraz infrastruktury portów lotniczych, w celu promowania zrównoważonej mobilności regionalnej i lokalnej.
- Oś priorytetowa IV Gospodarka niskoemisyjna
- ✓ Cel tematyczny 4. Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach
    - Priorytet inwestycyjny 4.a wspieranie i wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych,
    - Priorytet inwestycyjny 4.c wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych, i w sektorze mieszkaniowym,
    - Priorytet inwestycyjny 4.e promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu.
- Oś priorytetowa V Ochrona środowiska
- ✓ Cel tematyczny 5. Promowanie dostosowania do zmian klimatu, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem
    - Priorytet inwestycyjny 5.b wspieranie inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje zagrożeń przy jednoczesnym zwiększeniu odporności na klęski i katastrofy i rozwijaniu systemów zarządzania klęskami i katastrofami.
  - ✓ Cel tematyczny 6. Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami
    - Priorytet inwestycyjny 6.a inwestowanie w sektor gospodarki odpadami celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenie wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych określonych przez państwa członkowskie,
    - Priorytet inwestycyjny 6.b inwestowanie w sektor gospodarki wodnej celem wypełnienia

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rzęśnia na lata 2019-2022
z perspektywą do 2026 r.

zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych określonych przez państwa członkowskie,

- Priorytet inwestycyjny 6.d ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, ochrona i rekultywacja gleby oraz wspieranie usług ekosystemów, także poprzez program "Natura 2000" i zieloną infrastrukturę.
- Oś priorytetowa VI Rewitalizacja i potencjał endogeniczny regionu
  - ✓ Cel tematyczny 8. Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcia mobilności pracowników
    - Priorytet inwestycyjny 8.b wspieranie wzrostu gospodarczego sprzyjającego zatrudnieniu poprzez rozwój potencjału endogenicznego jako elementu strategii terytorialnej dla określonych obszarów, w tym poprzez przekształcenie upadających regionów przemysłowych i zwiększenia dostępu do określonych zasobów naturalnych i kulturalnych oraz ich rozwój.

Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020. Łódzkie 2020

Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020 przyjmuje następującą wizję rozwoju regionu:

Region spójny terytorialnie i wizerunkowo, kreatywny i konkurencyjny w skali kraju i Europy, o najlepszej dostępności komunikacyjnej, wyróżniający się atrakcyjnością inwestycyjną i wysoką jakością życia.

Takiej wizji rozwoju odpowiada misja regionu łódzkiego zorientowana na:

Prowadzenie zintegrowanej i terytorialnie ukierunkowanej polityki zrównoważonego rozwoju, opartej na współpracy gospodarczej, budowaniu więzi społecznych oraz tożsamości regionalnej.

Polityka horyzontalna

- Filar 1. Spójność gospodarcza. Cel strategiczny: Region wykorzystujący potencjał endogeniczny do rozwoju inteligentnej gospodarki, oparty na kreatywności i przedsiębiorczości mieszkańców
  - ✓ Cel operacyjny 1. Zaawansowana gospodarka wiedzy i innowacji
    - Strategiczny kierunek działań 1.1. Rozwój nowoczesnych technologii na rzecz inteligentnych specjalizacji regionalnych,
    - Strategiczny kierunek działań 1.2. Rozwój nowoczesnej gospodarki energetycznej.
  - ✓ Cel operacyjny 3. Zintegrowane środowisko przedsiębiorczości dla rozwoju gospodarki
    - Strategiczny kierunek działań 3.2. Rozwój MŚP i sektora rolnego
- Filar 2. Spójność społeczna. Cel strategiczny: Aktywne społeczeństwo obywatelskie, z dobrym dostępem do usług publicznych, sprzyjające włączeniu społecznemu grup wykluczonych
  - ✓ Cel operacyjny 4. Wysoki poziom kapitału społecznego i silne społeczeństwo obywatelskie
    - Strategiczny kierunek działań 4.2. Wzmacnianie tożsamości regionalnej.
  - ✓ Cel operacyjny 5. Wysoki standard i dostęp do usług publicznych
    - Strategiczny kierunek działań 5.3. Rozwój usług i poprawa dostępu do sektora kultury, sportu, turystyki i rekreacji,
    - Strategiczny kierunek działań 5.4. Rozwój cyfryzacji i usług cyfrowych w sektorze publicznym.
- Filar 3. Spójność przestrzenna. Cel strategiczny: Zrównoważony rozwój przestrzenny regionu z silnie powiązaniem systemem osadniczym, z nowoczesną infrastrukturą i racjonalnie wykorzystywanymi

zasobami środowiska przyrodniczego

- ✓ Cel operacyjny 7. Wysoka jakość i dostępność infrastruktury transportowej i technicznej
  - Strategiczny kierunek działań 7.1. Wzmocnienie i rozwój systemów transportowych i teleinformatycznych,
  - Strategiczny kierunek działań 7.2. Wzmocnienie i rozwój systemów infrastruktury technicznej.
- ✓ Cel operacyjny 8. Wysoka jakość środowiska przyrodniczego
  - Strategiczny kierunek działań 8.1. Ochrona i kształtowanie powiązań przyrodniczo-krajobrazowych,
  - Strategiczny kierunek działań 8.2. Przeciwdziałanie i zwalczanie skutków zagrożeń naturalnych i antropogenicznych.
- ✓ Cel operacyjny 9. Zrównoważony system osadniczy
  - Strategiczny kierunek działań 9.2. Wspieranie procesów rewitalizacji i poprawa ładu przestrzennego.

Polityka terytorialno-funkcjonalna

1. Obszary miejskie i wiejskie

1.2. Obszary wiejskie. Cel strategiczny: Atrakcyjne osadniczo obszary wiejskie, wykorzystujące potencjały wewnętrzne dla rozwoju wielofunkcyjnego

- Strategiczny kierunek działań 2. Wspieranie działań na rzecz rozwoju rolnictwa ekologicznego, rynków lokalnych promujących produkty regionalne oraz agroturystyki
- Strategiczny kierunek działań 4. Wspieranie działań na rzecz uruchomienia i realizacji programu Odnowa Wsi w województwie łódzkim
- Strategiczny kierunek działań 5. Wspieranie działań na rzecz stosowania Kodeksu Dobrych Praktyk Rolniczych, w tym m. in. poprawy efektywności gospodarowania zasobami wodnymi i glebowymi w rolnictwie (szczególnie w kierunku przeciwdziałania zakwaszeniu gleb) oraz wspieranie działań na rzecz realizacji programów rolnośrodowiskowych (w tym działania na rzecz ochrony bioróżnorodności), zwiększenie retencjonowania wód m. in. przez zwiększenie lesistości i zadrzewień
- Strategiczny kierunek działań 7. Wspieranie rozwoju systemu transportu publicznego oraz sieci dróg powiatowych i gminnych istotnych dla zwiększania dostępności komunikacyjnej
- Strategiczny kierunek działań 8. Wspieranie działań na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego, w tym rozbudowy i modernizacji sieci elektroenergetycznych średniego i niskiego napięcia oraz wykorzystywania odnawialnych źródeł energii
- Strategiczny kierunek działań 9. Wspieranie rozwoju systemów wodno-ściekowych

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego. Aktualizacja

Głównym zadaniem Planu jest określenie celów, zasad i kierunków gospodarowania przestrzenią województwa. Nadrzędnym celem polityki zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego jest: Kształtowanie struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa, warunkującej dynamizację rozwoju zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju poprzez:

- wykorzystanie cech położenia w centrum Polski,

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rząśnia na lata 2019-2022
z perspektywą do 2026 r.

- wykorzystanie endogenicznego potencjału regionu,
- trwałe zachowanie środowiska przyrodniczego i kulturowego,
- dążenie do budowy wewnętrznej spójności regionu.

Poniżej przedstawiono sfery działań wraz z celami głównymi polityki przestrzennej i kierunkami działań dotyczące ochrony środowiska.

- Sfera działań: Powiązania środowiskowe i kulturowe
  - ✓ Cel główny: Kształtowanie tożsamości regionalnej z wykorzystaniem walorów przyrodniczych, kulturowych i turystycznych regionu
    - Kierunek działań - Ochrona najcenniejszych zasobów przyrodniczych i krajobrazowych oraz zapewnienie ciągłości systemu ekologicznego,
    - Kierunek działań - Zachowanie i ochrona materialnych i niematerialnych zasobów dziedzictwa kulturowego oraz krajobrazu kulturowego województwa,
    - Kierunek działań - Wzrost atrakcyjności turystycznej województwa.
- Sfera działań: Środowisko przyrodnicze
  - ✓ Cel główny: Ochrona i poprawa stanu środowiska
    - Kierunek działań - Ochrona i wzrost różnorodności biologicznej,
    - Kierunek działań - Zwiększanie i wzbogacanie zasobów leśnych,
    - Kierunek działań - Ochrona powierzchni ziemi i gleb,
    - Kierunek działań - Zwiększanie zasobów wodnych i poprawa ich jakości,
    - Kierunek działań - Racjonalizacja gospodarki odpadami,
    - Kierunek działań - Poprawa klimatu akustycznego,
    - Kierunek działań - Poprawa jakości powietrza,
    - Kierunek działań - Ograniczenie zagrożenia promieniowaniem elektromagnetycznym.
- Sfera działań: Obszary problemowe
  - ✓ Cel główny: Minimalizacja zagrożeń i obszarów problemowych
    - Kierunek działań - Ograniczenie ujemnych skutków suszy w obszarach największego deficytu wody,
    - Kierunek działań - Ograniczenie zagrożenia powodziowego.

**Plan Gospodarki Odpadami Województwa Łódzkiego na lata 2016-2022
z uwzględnieniem lat 2023-2028**

Wojewódzki plan gospodarki odpadami powinien być spójny zarówno z Polityką ekologiczną państwa, jak i Krajowym planem gospodarki odpadami. W dokumentach tych przedstawione zostały główne cele, które przyczynią się do stworzenia zintegrowanego systemu instalacji gospodarki odpadami.

Przyjęte zostały następujące cele krótkoterminowe 2016-2022:

- w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi:
  1. zmniejszenie ilości powstających odpadów,
  2. zwiększanie świadomości społeczeństwa na temat należytego gospodarowania odpadami komunalnymi (w tym odpadami żywności i innymi odpadami ulegającymi biodegradacji),
  3. doprowadzenie do funkcjonowania systemów zagospodarowania odpadów zgodnie z hierarchią

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rzęśnia na lata 2019-2022
z perspektywą do 2026 r.

sposobów postępowania z odpadami:

4. zmniejszenie udziału zmieszanych odpadów komunalnych w całym strumieniu odbieranych i zbieranych odpadów (zwiększenie udziału odpadów zbieranych selektywnie),
  5. zmniejszenie masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska odpadów, aby nie było składowanych w 2020 r. więcej niż 35% masy tych odpadów w stosunku do masy odpadów wytworzonych w 1995 r.,
  6. zaprzestanie składowania odpadów ulegających biodegradacji selektywnie zebranych,
  7. zaprzestanie składowania zmieszanych odpadów komunalnych bez przetworzenia,
  8. ograniczenie liczby miejsc nielegalnego składowania odpadów komunalnych,
  9. utworzenie systemu monitorowania gospodarki odpadami komunalnymi,
  10. należyte monitorowanie i kontrola postępowania z frakcją odpadów komunalnych wysortowywaną ze strumienia zmieszanych odpadów komunalnych i nieprzeznaczoną do składowania (frakcja 19 12 12),
  11. zbilansowanie funkcjonowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi w świetle obowiązującego zakazu składowania określonych frakcji odpadów komunalnych i pochodzących z przetwarzania odpadów komunalnych (w tym odpadów o zawartości ogólnego węgla organicznego powyżej 5% s. m. i o ciepłe spalania powyżej 6 MJ/kg s. m.) od 1 stycznia 2016 r.,
  12. kontynuacja prowadzenia przez gminy gospodarki odpadami w ramach regionów gospodarki odpadami komunalnymi.
- w zakresie gospodarki odpadami zawierającymi PCB:
1. likwidacja urządzeń o zawartości PCB poniżej 5 dm³.
- w zakresie gospodarki medycznymi i weterynaryjnymi:
1. Zapewnienie odpowiedniego rozmieszczenia, liczby oraz wydajności spalarni odpadów medycznych i weterynaryjnych w ujęciu regionalnym tak, by ograniczyć transport tych odpadów (w celu dążenia do przestrzegania w pełni zasady bliskości),
  2. Podniesienie efektywności selektywnego zbierania odpadów medycznych i weterynaryjnych (w tym segregacji odpadów u źródła powstawania), co dodatkowo spowoduje zmniejszenie ilości odpadów innych niż niebezpieczne w strumieniu odpadów niebezpiecznych.
- w zakresie gospodarki zużytymi bateriami i akumulatorami:
1. wzrost świadomości społeczeństwa oraz przedsiębiorców na temat odpowiedniego sposobu postępowania ze zużytymi bateriami i zużytymi akumulatorami,
  2. osiągnięcie w 2016 r. i w latach następnych poziomu zbierania zużytych baterii przenośnych i zużytych akumulatorów przenośnych, w wysokości co najmniej 45% masy wprowadzonych baterii i akumulatorów przenośnych,
- w zakresie gospodarki zużytym sprzętem elektrycznym i elektronicznym:
1. zwiększenie świadomości społeczeństwa i przedsiębiorców na temat odpowiedniego sposobu postępowania ze ZSEiE,
  2. ograniczenie powstawania odpadów w postaci ZSEiE,
- w zakresie gospodarki pojazdami wycofanymi z eksploatacji:
1. osiągnięcie minimalnych poziomów odzysku i recyklingu odniesionych do masy pojazdów przyjętych do stacji demontażu w skali roku na poziomie odpowiednio: 95% i 85%,

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rzęśnia na lata 2019-2022
z perspektywą do 2026 r.

2. ograniczenie nieuczciwych praktyk w zakresie zbierania i zagospodarowywania pojazdów wycofanych z eksploatacji (w tym zwiększenie liczby pojazdów wycofanych z eksploatacji kierowanych do legalnych stacji demontażu),
- w zakresie gospodarki odpadami zawierającymi azbest:
    1. osiągnięcie celów określonych w przyjętym w dniu 15 marca 2010 r. przez Radę Ministrów „Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 - 2032”.
  - w zakresie gospodarki olejami odpadowymi:
    1. zapobieganie powstawaniu olejów odpadowych,
    2. dążenie do zwiększenia masy zbieranych olejów odpadowych,
    3. monitorowanie sytuacji w zakresie gospodarowania olejami odpadowymi połączone z dążeniem do utrzymania poziomu odzysku na poziomie co najmniej 50%, a recyklingu rozumianego jako regeneracja na poziomie co najmniej 35%,
    4. w przypadku preparatów smarowych wzrost poziomów recyklingu do poziomu 35% oraz poziomu odzysku do wartości co najmniej 50% w 2020 r.,
    5. zapewnienie selektywnego zbierania i odzysku olejów odpadowych.
  - w zakresie gospodarki przeterminowanymi środkami ochrony roślin:
    1. kształtowanie systemu zbierania przeterminowanych środków ochrony roślin i opakowań po tych środkach pochodzących z bieżącej produkcji i stosowania w rolnictwie.
  - w zakresie gospodarki zużytymi oponami:
    1. utrzymywanie dotychczasowego poziomu odzysku na poziomie co najmniej 75%, a recyklingu na poziomie co najmniej 15%,
    2. zwiększenie świadomości społeczeństwa (w tym przedsiębiorców) na temat właściwego tj. zrównoważonego użytkowania pojazdów (w tym opon) oraz dozwolonych przepisami prawa sposobów postępowania ze zużytymi oponami.
  - w zakresie gospodarki odpadami z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej:
    1. zwiększenie świadomości wśród inwestorów oraz podmiotów wytwarzających odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej na temat należytego postępowania ze strumieniem wyżej wskazanych odpadów, w szczególności w zakresie selektywnego zbierania oraz recyklingu;
    2. utrzymanie poziomu przygotowania do ponownego użycia, recyklingu oraz innych form odzysku materiałów budowlanych i rozbiórkowych na poziomie minimum 70% wagowo.
  - w zakresie gospodarki komunalnymi osadami ściekowymi:
    1. całkowite zaniechanie składowania osadów ściekowych,
    2. zwiększenie ilości osadów przetwarzanych przed wprowadzeniem do środowiska oraz ich ilości poddanych termicznemu przekształcaniu,
    3. dążenie do maksymalizacji stopnia wykorzystania substancji biogenych zawartych w osadach przy jednoczesnym spełnieniu wszystkich wymogów dotyczących bezpieczeństwa sanitarnego, chemicznego oraz środowiskowego.
  - w zakresie gospodarki odpadami ulegającymi biodegradacji inne niż komunalne:
    1. zmniejszenie masy składowanych odpadów do poziomu nie więcej niż 40% masy wytworzonych

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rzęśnia na lata 2019-2022
z perspektywą do 2026 r.

odpadów.

- w zakresie gospodarki opakowaniami i odpadami opakowaniowymi:
  1. zapewnienie odpowiedniej jakości odpadów opakowaniowych zbieranych selektywnie w gospodarstwach domowych,
  2. utrzymanie poziomów odzysku i recyklingu co najmniej na poziomie określonym w załączniku nr 1 do ustawy z dnia 13 czerwca 2013 r. o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi,
  3. osiągnięcie i utrzymanie co najmniej poziomów odzysku i recyklingu w poszczególnych latach dla opakowań wielomateriałowych,
  4. osiągnięcie i utrzymanie co najmniej poziomów odzysku i recyklingu w poszczególnych latach dla opakowań po środkach niebezpiecznych, w tym po środkach ochrony roślin,
  5. wyeliminowanie stosowania nieuczciwych praktyk w zakresie wystawiania dokumentów potwierdzających przetworzenie odpadów opakowaniowych,
  6. zwiększenie świadomości użytkowników i sprzedawców środków zawierających substancje niebezpieczne, w tym środki ochrony roślin, odnośnie prawidłowego postępowania z opakowaniami po tych produktach.
- zakresie gospodarki odpadami z wybranych gałęzi gospodarki:
  1. zwiększenie udziału odpadów poddawanych procesom odzysku,
  2. ograniczenie masy wytworzonych odpadów w stosunku do wielkości produkcji,
  3. zwiększenie stopnia zagospodarowania odpadów w podziemnych wyrobiskach kopalni, w tym poprzez odzysk.

**Program Ochrony Środowiska Województwa Łódzkiego 2016 na lata 2017-2020
z perspektywą do 2024**

Cele wojewódzkiej polityki ekologicznej realizowane będą poprzez wskazane w poszczególnych obszarach interwencji cele ochrony środowiska, które w Programie ujmują lata 2017-2024.

- Obszar interwencji: Ochrona klimatu i jakości powietrza (OKJP)
  - ✓ OKJP.I. Poprawa jakości powietrza przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu,
- Zagrożenia hałasem (ZH)
  - ✓ ZH.I. Poprawa klimatu akustycznego w województwie łódzkim
- Pola elektromagnetyczne (PEM)
  - ✓ PEM.I. Ochrona przed polami elektromagnetycznymi
- Gospodarowanie wodami (GW)
  - ✓ GW.I. Osiągnięcie dobrego stanu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych
  - ✓ GW.II. Ochrona przed zjawiskami ekstremalnymi związanymi z wodą
- Gospodarka wodno-ściekowa (GWŚ)
  - ✓ GWS.I. Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej
- Zasoby geologiczne (ZG)
  - ✓ ZG.I. Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi
- Gleby (GL)

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rzęśnia na lata 2019-2022
z perspektywą do 2026 r.

- ✓ GL.I. Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz rekultywacja terenów zdegradowanych
- Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów (GO)
  - ✓ GO.I. Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, uwzględniając zrównoważony rozwój województwa łódzkiego
- Zasoby przyrodnicze (ZP)
  - ✓ ZP.I. Ochrona różnorodności biologicznej oraz krajobrazowej
  - ✓ ZP.II. Prowadzenie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej
- Zagrożenie poważnymi awariami (PAP)
  - ✓ PAP.I. Zmniejszenie zagrożenia wystąpienia poważnej awarii oraz minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia awarii

Dokumenty lokalne

Strategia Rozwoju Powiatu Pajęczańskiego na lata 2014- 2020

STRATEGICZNE I OPERACYJNE CELE ORAZ ZADANIA POWIATU PAJĘCZAŃSKIEGO W POSZCZEGÓLNYCH SFERACH ŻYCIA SPOŁECZNO –GOSPODARCZEGO

- **Cel strategiczny nr I Wzmacnianie atrakcyjności turystycznej powiatu**
  - ✓ Cele operacyjny 1 Zwiększenie atrakcyjności turystycznej powiatu
    - Zadanie. 1 Opracowanie systemu promocji powiatu
    - Zadanie 2. Stworzenie systemu koordynacji działań promocyjnych w powiecie (przy wykorzystaniu sił poszczególnych gmin)
    - Zadanie 3. Współdziałanie w imprezach promujących powiat
  - ✓ Cel operacyjny 2 Rozbudowa i modernizacja infrastruktury turystycznej
    - Zadanie 1. Dbłość i rozwijanie szlaków i ścieżek rowerowych i ich oznakowania
    - Zadanie 2. Stworzenie oznakowania promocyjnego powiatu i jego atrakcji turystycznych
    - Zadanie 3. Wytyczenie wodnych szlaków turystycznych
    - Zadanie 4. Zagospodarowanie zwałowiska kopalni Bełchatów
    - Zadanie 5. Poprawa jakości dróg
- **Cel strategiczny nr II Rozwój gospodarczy powiatu**
  - ✓ Cel operacyjny 1 Wspieranie przedsiębiorczości
    - Zadanie 1. Tworzenie warunków do ożywienia działalności gospodarczej
    - Zadanie 2. Sukcesywne wspieranie pajęczańskich grup producenckich
    - Zadanie 3. Stworzenie przyjaznych warunków dla kreowania nowych form działalności
    - Zadanie 4. Kontynuowanie i dalsze tworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju specjalnych stref aktywności gospodarczej na terenie powiatu pajęczańskiego

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rząśnia na lata 2019-2022
z perspektywą do 2026 r.

- ✓ Cele operacyjny 2 Wzrost aktywności zawodowej mieszkańców powiatu i ograniczenie bezrobocia
    - Zadanie 1. Organizacja na poziomie powiatu nowych form kształcenia dorosłych dla skutecznego przekwalifikowania zawodowego oraz kształtowanie szkolnictwa zawodowego
    - Zadanie 2. Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych
  - ✓ Cel operacyjny 3 Zwiększenie dostępności komunikacyjnej regionu
    - Zadanie 1. Dostosowanie standardów technicznych dróg do ich funkcji oraz podniesienie bezpieczeństwa ruchu drogowego
    - Zadanie 2. Podjęcie działania w kierunku równomiernego i zrównoważonego rozwoju powiatu, z uwzględnieniem rozwoju poszczególnych miejscowości
    - Zadanie 3. Poprawienie i rozwijanie infrastruktury związanej z rozwojem i dostosowaniem rolnictwa i leśnictwa przez scalenie gruntów.
- **Cel strategiczny nr III Rozwój samorządności i społeczeństwa obywatelskiego oraz kapitału społecznego**
- ✓ Cele operacyjny 1 Stworzenie systemu wsparcia organizacji pozarządowych
    - Zadanie 1. Współpraca z organizacjami pozarządowymi dla zrównoważonego rozwoju powiatu
  - ✓ Cel operacyjny 2. Zwiększenie uczestnictwa obywateli w życiu publicznym powiatu
    - Zadanie 1. Kreowanie lokalnej tożsamości
    - Zadanie 2. Prowadzenie procesów konsultacji społecznych w sprawach ważnych dla mieszkańców
  - ✓ Cel operacyjny 3. Podnoszenie standardów funkcjonowania infrastruktury społecznej oraz działania na rzecz ochrony zdrowia i bezpieczeństwa publicznego.
    - Zadanie 1. Podnoszenie aktywności fizycznej mieszkańców
    - Zadanie 2. Budowa i rozwój infrastruktury społecznej i publicznej
    - Zadanie 3. Modernizacja i rozbudowa istniejących budynków użyteczności publicznej
    - Zadanie 4. Podniesienie poziomu pracy administracji powiatowej
    - Zadanie 5. Poprawa jakości i dostępności usług zdrowotnych

Program Ochrony Środowiska Powiatu Pajęczańskiego na lata 2015-2018 z prognozą do 2020 roku,

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Pajęczańskiego został przyjęty uchwałą nr 99/XIV/16 Rady Powiatu Pajęczańskiego z dnia 31 marca 2016 r.

Celem tworzenia powiatowego programu ochrony środowiska jest poprawa warunków życia mieszkańców regionu przez poprawę jakości środowiska, likwidację zaniedbań w jego ochronie i racjonalne gospodarowanie zasobami zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju. W związku z powyższym zgodnie z polityką ekologiczną państwa oraz wojewódzkim programem ochrony środowiska przyjęto następujące

cele główne w POŚPP.

W zakresie gospodarki odpadami najważniejsze cele to:

- wprowadzenie w życie pakietu aktualnie obowiązujących regulacji prawnych,
- zapobiegania i minimalizacja ilości wytwarzania odpadów,
- minimalizacja ilości odpadów unieszkodliwianych przez składowanie,
- objęcie zorganizowanym systemem odbierania odpadów komunalnych 100% mieszkańców,
- wdrożenie i rozwój innych niż składowanie technologii zagospodarowania i przekształcania odpadów,
- zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji unieszkodliwianych przez składowanie,
- ukształtowanie systemu unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych,
- odzyskanie i powtórne wykorzystanie co najmniej 25% papieru i szkła z odpadów komunalnych.

W zakresie jakości powietrza podstawowe cele stanowią:

- ograniczenie niskiej emisji, pomoc gminom w pozyskiwaniu środków na budowanie lokalnych nowoczesnych kotłowni,
- termomodernizację budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej,
- wdrażanie ekologicznych nośników energii jak biomasa, energia słoneczna, wody geotermalne i eliminację paliw konwencjonalnych,
- wdrażanie nowoczesnych technologii przyjaznych środowisku (BAT),
- modernizacja lokalnych kotłowni osiedlowych,
- ograniczenie poprzez zmniejszenie zanieczyszczeń ze źródeł liniowych (modernizacja dróg, poprawa warunków ruchu drogowego – płynność ruchu).

Celami do osiągnięcia w zakresie stosunków wodnych i ochrony wód są:

- całkowita likwidacja zrzutu ścieków nieoczyszczonych z miast i zakładów przemysłowych,
- znacząca redukcja ładunku substancji biogennych ze ścieków komunalnych oraz istotne ograniczenie zrzutu azotu ze źródeł rolniczych,
- realizacja oczyszczalni ścieków dla każdej z siedzib gmin na terenie powiatu,
- modernizacja i budowa sieci wodociągowych zwłaszcza odcinków z azbestocementu i w złym stanie technicznym.

W zakresie ograniczenia hałasu podstawowe cele to:

- zmniejszenie narażenia mieszkańców na nadmierny, ponadnormatywny poziom hałasu, zwłaszcza emitowanego przez środki transportu (cel strategiczny),
- utrzymanie aktualnego poziomu hałasu na obszarach, gdzie sytuacja akustyczna jest korzystna,
- ograniczenie hałasu na obszarach miejskich do poziomu równoważnego nie przekraczającego w porze nocnej 55 dB,
- zintegrowanie działań w zakresie ochrony przed hałasem z planami zagospodarowania

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rząśnia na lata 2019-2022
z perspektywą do 2026 r.

przestrzennego (mapowanie cyfrowe, strefy ograniczonego użytkowania, lokalizacja obiektów, przebieg szlaków transportu drogowego i szynowego itp.)

W przypadku promieniowania niejonizującego nadrzędnym celem jest utrzymanie dotychczasowego stanu braku zagrożeń dla środowiska i mieszkańców ze strony promieniowania elektromagnetycznego.

Celami do osiągnięcia w przypadku nadzwyczajnych zagrożeń dla środowiska są:

- zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego na poziomie umożliwiającym zrównoważony rozwój powiatu,
- podnoszenie świadomości społecznej w zakresie bezpieczeństwa ekologicznego, biologicznego i chemicznego,
- wprowadzanie systemu zarządzania kryzysowego spójnego z nowym systemem wspólnotowym,
- zmniejszenie zagrożeń ze strony stosowanych pestycydów poprzez nasilenie atestacji opryskiwaczy i szkolenia rolników,
- ograniczenie ryzyka i negatywnych skutków występowania poważnych awarii przemysłowych i transportowych poprzez zespół działań prewencyjnych,
- sporządzenie powiatowego planu: zarządzania ryzykiem oraz operacyjno-ratowniczego sporządzenie programu technicznego wzmocnienia systemu ratowniczo-gaśniczego.

W zakresie ochrony różnorodności biologicznej i krajobrazowej celami są:

- zwiększenie bezpieczeństwa ekologicznego powiatu poprzez utrzymanie istniejącego i przywrócenie właściwego stanu różnorodności biologicznej i krajobrazowej,
- zwiększenie skuteczności narzędzi planistycznych (plan zagospodarowania przestrzennego) jako narzędzia ochrony przyrody i krajobrazu,
- renaturalizacja i poprawa stanu ekosystemów najcenniejszych i zniszczonych,
- reintrodukcja wybranych gatunków,
- zapewnienie ochrony i racjonalnego gospodarowania różnorodnością biologiczną na całym terytorium kraju, włączając w to obszary intensywnie użytkowane gospodarczo i tereny zurbanizowane,
- podniesienie poziomu świadomości ekologicznej społeczeństwa w zakresie korzyści z zachowaniem różnorodności biologicznej i krajobrazowej rozwój rolnictwa ekologicznego.

Celami do osiągnięcia w przypadku retencji wodnej są:

- budowa zbiornika małej retencji w miejscowości Kiełczygłów – Okupniki, gmina Kiełczygłów o powierzchni zalewu 75,0 ha,
- budowa zbiornika małej retencji w miejscowości Bobrowniki, gmina Działoszyn.

Program Ochrona Środowiska dla Gminy Rząśnia na lata 2010-2013 z perspektywą na lata 014-2017

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rząśnia został przyjęty uchwałą nr XXXI/219/2010 Rady Gminy

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rzęśnia na lata 2019-2022
z perspektywą do 2026 r.

Rzęśnia z dnia 24 maja 2010 r. Program określa cele ekologiczne, priorytety, rodzaj i harmonogram działań proekologicznych oraz ustala środki niezbędne do osiągnięcia zaplanowanych celów, w tym mechanizmy prawno-ekonomiczne i środki finansowe.

W Programie przedstawiono 9 priorytetów i wskazano działania zmierzające do ich osiągnięcia:

Poprawa jakości i ochrona wód powierzchniowych i podziemnych.

1. Ochrona powierzchni ziemi i gleby.
2. Zrównoważone wykorzystanie surowców, materiałów, wody i energii.
3. Poprawa i utrzymanie jakości powietrza z ochrona przed hałasem.
4. Racjonalna gospodarka odpadami.
5. Ochrona istniejących zasobów przyrodniczych i krajobrazowych.
6. Wykształcenie w społeczności lokalnej nawyków kultury ekologicznej oraz poczucia odpowiedzialności za stan i ochronę środowiska.
7. Zminimalizowanie występowania nadzwyczajnych zagrożeń środowiska.
8. Kontrola źródeł emisji promieniowanie elektromagnetycznego.

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Rzęśnia 2016-2020

Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Rzęśnia został opracowany zgodnie ze Szczegółowymi zaleceniami dotyczącymi struktury planu gospodarki niskoemisyjnej udostępnionymi przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej obejmuje m. in.:

- wskazanie celów strategicznych i szczegółowych,
- opis stanu obecnego,
- identyfikację obszarów problemowych,
- wyniki bazowej inwentaryzacji emisji dwutlenku węgla,
- działania/zadania i środki zaplanowane na cały okres objęty Planem wraz ze wskaźnikami monitorowania.

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Rzęśnia został przygotowany na lata 2016 – 2020, a jako rok bazowy wyznaczono rok 2014.

W ramach prac nad niniejszym Planem wykonano inwentaryzację zużycia energii i emisji gazów cieplarnianych z obszaru Gminy oraz przeanalizowano możliwości redukcji zużycia energii wraz z ekonomiczno-ekologiczną oceną efektywności działań. Dla wybranego wariantu działań opracowano ogólny harmonogram realizacji i możliwe źródła finansowania. Ustalono zasady monitorowania i raportowania wyników prowadzonej polityki ekologiczno-energetycznej.

Celem strategicznym Planu gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Rzęśnia jest: poprawa jakości powietrza poprzez redukcję emisji gazów cieplarnianych, wyrażoną w MgCO₂, podniesienie efektywności energetycznej w gminie poprzez redukcję energii pierwotnej wyrażonej w MWh oraz zwiększenie udziału zużycia energii z odnawialnych źródeł w ogólnym zużyciu energii, wyrażone w MWh.

Cel strategiczny Planu będzie realizowany poprzez cele szczegółowe.

Cele szczegółowe:

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rzęśnia na lata 2019-2022
z perspektywą do 2026 r.

1. Realizacja idei wzorcowej roli sektora publicznego w zakresie oszczędnego gospodarowania energią,
2. Zwiększenie efektywności wykorzystania energii i paliw w budynkach,
3. Zwiększenie świadomości mieszkańców dotyczących ich wpływu na gospodarkę ekoenergetyczną oraz jakość powietrza,
4. Promocja przyjaznych systemów zaopatrzenia w paliwa oraz energię,
5. Zwiększenie wykorzystywania odnawialnych źródeł energii na terenie Gminy,
6. Promocja i wdrażanie idei budownictwa energooszczędnego,
7. Promocja efektywnego energetycznego oświetlenia,
8. Promocja i realizacja wizji zrównoważonego transportu – z uwzględnieniem transportu publicznego, indywidualnego i rowerowego

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla gminy Rzęśnia

Dokument został zatwierdzony uchwałą Nr XXX/216/2013 Rady Gminy Rzęśnia z dnia 30 grudnia 2013 roku i ogłoszony w Dz. Urz. Woj. Łódzkiego w dniu 20 lutego 2014 roku, poz. 732 i obowiązuje od 24 marca 2014 roku. Plan posiada pozytywne opinie i uzgodnienia m.in. z Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Pajęcznie, Opinia sanitarna znak: PPIS-NZ-471/1/451/12 z dnia 30.03.2012r. oraz z RDOŚ w Łodzi znak: WOOŚ.410.38.2012.AJ z dnia 11.04.2012r.

W Planie przedstawione są m.in. zasady ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego.

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Rzęśnia

Dokument został zatwierdzony uchwałą Rady Gminy Rzęśnia Nr IV/8/2010 z dnia 28 grudnia 2010 r., posiada pozytywne opinie i uzgodnienia m.in. z Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym w Łodzi PWIS-NS-OZNS-471/25/10 607 z dnia 28.05.2010r. oraz RDOŚ w Łodzi znak: RDOŚ-10-WOOŚ.I-6617-1238/10/aj z dnia 24.05.2010r.

Studium jest narzędziem kształtowania polityki przestrzennej Samorządu. Jest dokumentem planistycznym, określającym politykę rozwoju przestrzennego gminy w jej granicach administracyjnych. Ustalenia Studium są wiążące dla organów gminy przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz umożliwiają integrację przestrzeni jako określonej całości. Studium pełni także rolę koordynacyjną pomiędzy planowaniem na szczeblu lokalnym, a planowaniem na szczeblu regionalnym i krajowym.

Studium ma także za zadanie sformułowanie lokalnych uwarunkowań, celów i programów rozwoju, dzięki czemu staje się ono dokumentem wytyczającym ogólną politykę przestrzenną gminy oraz aktem polityki rozwoju przestrzenno– gospodarczego gminy.

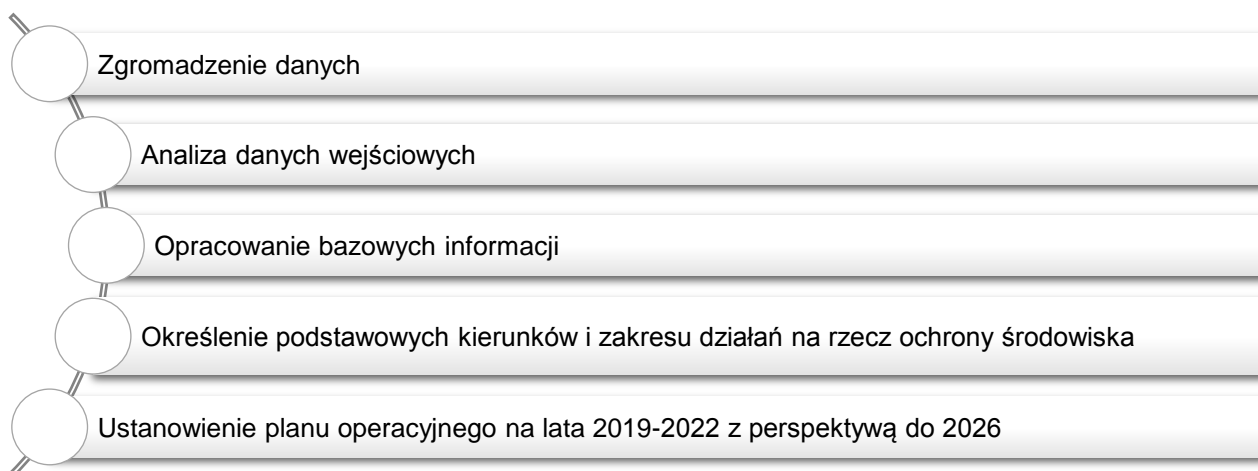
Głównym celem sporządzenia niniejszego studium jest ujednoczenie zapisów jego treści w związku z licznymi dotychczasowymi zmianami, odnoszącymi się przede wszystkim do informacji o: gminie, środowisku przyrodniczym, kulturowym, infrastrukturze. Jego zadaniem jest określenie polityki przestrzennej gminy, uwzględniającej uwarunkowania wynikające z dotychczasowego sposobu zagospodarowania terenów, stanu i funkcjonowania środowiska przyrodniczego, prawa własności gruntów, jakości życia mieszkańców oraz

zadań służących realizacji ponad lokalnych celów publicznych i kierunków polityki przestrzennej państwa na obszarze województwa.

3. Metodyka sporządzenia Programu Ochrony Środowiska

Niniejsze opracowanie zostało wykonane na podstawie aktualnie obowiązujących w tym zakresie aktów prawnych oraz w oparciu o „Wytyczne do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska” wydane przez Ministerstwo Środowiska w 2015 r.

Do przygotowania POŚ posłużono się danymi pochodzącymi z Urzędu Gminy w Rzęśni, jednostek i instytucji działających na terenie gminy, Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Łodzi – Delegatura w Sieradzu. Wykorzystano liczne publikacje i opracowania dotyczące gminy Rzęśnia, dane z Głównego

Urzędu Statystycznego i Urzędu Statystycznego w Łodzi. Proces sporządzania POŚ dla Gminy Rzęśnia odbył się w następujących etapach:

W pierwszym etapie procesu sporządzania programu tzw. wstępnym, przeprowadzono prace polegające na zgromadzeniu materiałów oraz danych dotyczących aktualnego stanu środowiska na terenie gminy Rzęśnia z wyżej wymienionych źródeł.

Drugi etap prac związany był z analizą otrzymanych danych, opracowaniem charakterystyki aktualnego stanu środowiska oraz określeniem priorytetów ekologicznych dla terenu gminy stanowiących punkt wyjściowy dla wyznaczenia celów strategicznych programu.

Kolejny etap to proces określenia celów strategicznych oraz kierunków działań zmierzających do poprawy stanu środowiska zgodnych z celami i zadaniami zawartymi w dokumentach wyższego szczebla.

W ostatnim etapie wykonano plan operacyjny na lata 2019 - 2022 z uwzględnieniem perspektywy do 2026 r., przy pomocy którego będą realizowane przedsięwzięcia na rzecz ochrony środowiska i ekorozwoju - wraz z określeniem terminów realizacji przedsięwzięć i jednostek odpowiedzialnych za ich wprowadzenie.

II. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

„Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rzęśnia na lata 2019-2022 z perspektywą do 2026 r.” został wykonany zgodnie z art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity: Dz.U. 2018 poz. 799.), który nakłada na organ wykonawczy gminy obowiązek sporządzenia

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rzęśnia na lata 2019-2022
z perspektywą do 2026 r.

Programu Ochrony Środowiska oraz dokonania co cztery lata aktualizacji dokumentu.

Opracowanie oraz uchwalenie dokumentu przez Radę Gminy pozwoli na wypełnienie przez Wójta ustawowego obowiązku oraz przyczyni się do poprawy i uporządkowania zarządzania środowiskiem na terenie miasta i gminy, poprawy jakości życia mieszkańców, poprawy jakości środowiska naturalnego miasta i gminy oraz ich zrównoważonego rozwoju. Założenia wyjściowe programu stanowią:

- II Polityka ekologiczna państwa (dokument z perspektywą do 2025 r.),
- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Trzecia Fala Nowoczesności. Polska 2030,
- Polityka energetyczna Polski do 2030 r.,
- Strategia rozwoju energetyki odnawialnej,
- Wytyczne do opracowywania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska (2015 r.),
- Program Ochrony Środowiska Województwa Łódzkiego 2016 na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024
- Strategia Rozwoju Powiatu Pajęczańskiego na lata 2014 - 2020,
- Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Rzęśnia na lata 2016-2020,
- Program Ochrony Środowiska Powiatu Pajęczańskiego na lata 2015-2018 z prognozą do 2020 roku,
- Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rzęśnia na lata 2010-2013 z perspektywą do roku 2017,
- Plan Gospodarki Odpadami dla Gminy Rzęśnia na lata 2010-2013 z perspektywą do roku 2017,
- Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Rzęśnia
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla gminy Rzęśnia,

Program wskazuje cele i priorytety ekologiczne, rodzaje i harmonogramy działań proekologicznych oraz środki niezbędne do osiągnięcia zaplanowanych celów.

Opracowanie składa się z kilku zasadniczych części:

Rozdział I prezentuje cel, metodykę i podstawę prawną wykonania Programu Ochrony Środowiska. *W rozdziale III* zdiagnozowano stan środowiska naturalnego gminy Rzęśnia. Rozdział zawiera ogólną charakterystykę gminy oraz szczegółowo opisuje analizę stanu środowiska, tj.: użytkowanie powierzchni terenu, rzeźbę terenu, budowę geologiczną i zasoby kopalin, gleby, wody podziemne i powierzchniowe oraz ich jakość, stan gospodarki wodno-ściekowej, jakość powietrza. Ponadto w niniejszym rozdziale scharakteryzowano zasoby przyrodnicze i omówiono zagadnienia hałasu, gospodarki odpadami, pola elektromagnetycznego, potencjalnych źródeł awarii przemysłowych, jak również poruszono temat edukacji ekologicznej mieszkańców. W podsumowaniu diagnozy zamieszczono analizę SWOT, która pozwoliła wskazać problemy przedmiotowego terenu.

W rozdziale IV omówiono skonkretyzowane cele, działania i zadania gminy zgodnie z założeniami Programu, przedstawiono harmonogram rzeczowo-finansowy zadań o charakterze ekologicznym, niezbędnych do osiągnięcia wyznaczonych priorytetów i celów ekologicznych oraz omówiono zagadnienia związane z finansowaniem zadań w zakresie ochrony środowiska.

Rozdział V przedstawia metody wdrażania i monitoringu Programu oraz zarządzania nim za pomocą instrumentów prawnych, strukturalnych, społecznych i finansowych.

Rozdział VI zawiera informacje o przeprowadzonych konsultacjach społecznych.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rzęśnia nie jest dokumentem prawa miejscowego, lecz

opracowaniem o charakterze operacyjnym przeznaczonym do okresowej aktualizacji. Zakres celów, priorytetów i zadań dobrano w taki sposób, by z jednej strony były one zbieżne z zapisami przyjętymi w programie wojewódzkim i powiatowym, z drugiej jednak strony - umożliwiały asymilację zewnętrznych środków finansowych w zakresie szerszym niż wynikające z aktualnych możliwości budżetowych gminy

III. Ocena stanu środowiska gminy Rząśnia

1. Ogólna charakterystyka gminy Rząśnia

1.1. Położenie gminy Rząśnia

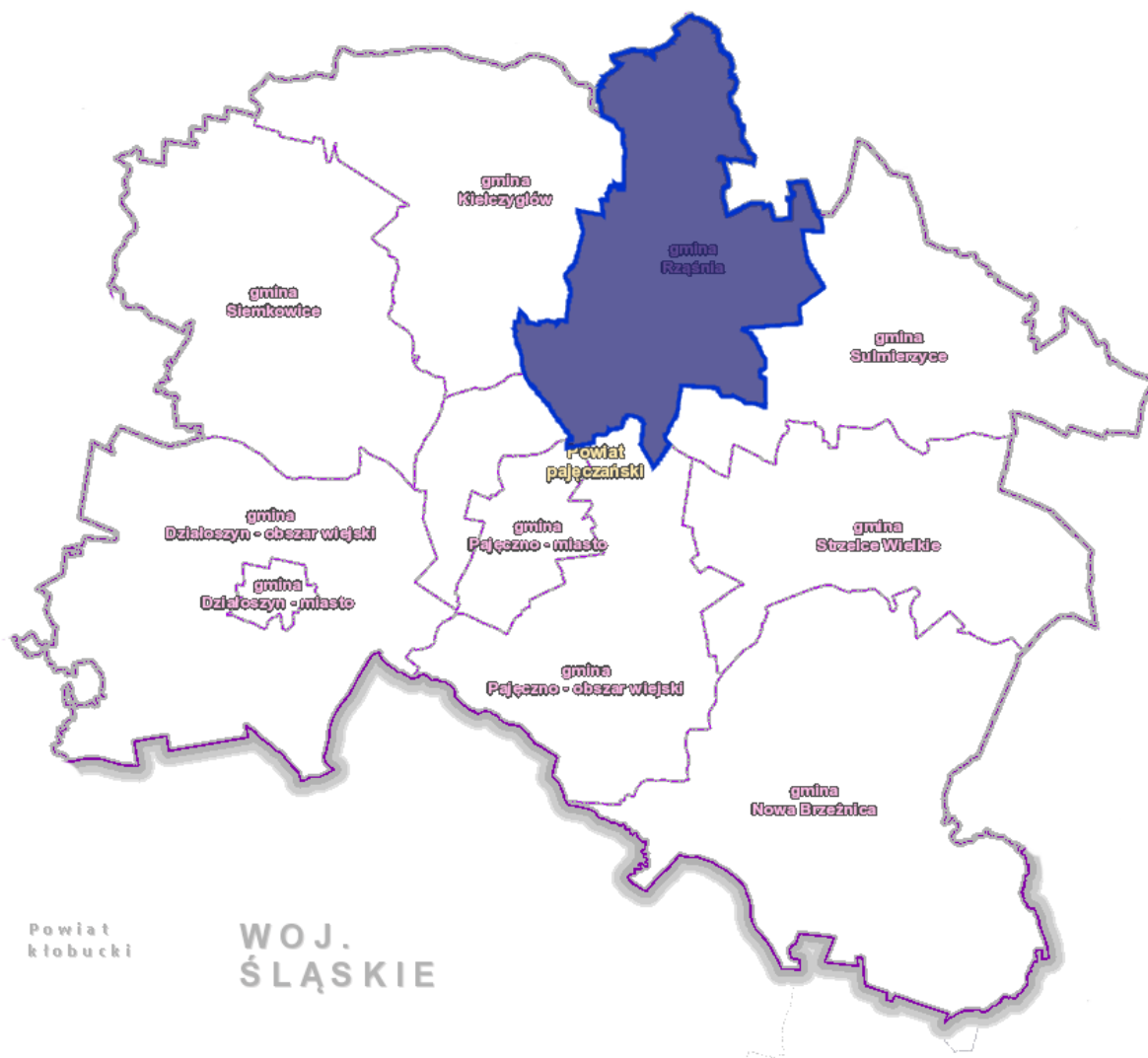
Gmina Rząśnia jest gminą wiejską, znajduje się w południowo - zachodniej części województwa łódzkiego, wchodzi w skład powiatu pajęczańskiego, zajmuje obszar 86 km², zamieszkała jest przez 4892 osób w tym 2527 kobiet (51,14%), na 1 km² przypada 56 osób przy średniej w województwie łódzkim 142 osoby, a w kraju 24 osoby na 1 km².

Gmina Rząśnia sąsiaduje z następującymi gminami:

- od północy i północnego wschodu - z gminą Szczerców (powiat bełchatowski);
- od północnego zachodu - z gminą Rusiec (powiat bełchatowski);
- od wschodu - z gminą Sulmierzyce (powiat pajęczański);
- od południa - z gminą Pajęczno (powiat pajęczański);
- od zachodu - z gminą Kiełczygłów (powiat pajęczański).

Pod względem administracyjnym obszar gminy składa się z 14 sołectw. Głównym ogniwem w sieci osadniczej jest wieś gminna Rząśnia.

Mapa 2. Położenie gminy Rzęśnia na tle powiatu pajęczańskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie geoportal.lodzkie.pl/imap/

Gmina Rzęśnia składa się z 14 sołectw (Augustów, Będków, Biała, Broszęcin, Gawłów, Kodrań, Krysiaki-Marcelin, Rekle, Rzęśnia, Stróża, Suchowola, Kolonia Suchowola, Zielęcín, Żary.

Obszar gminy liczy 86 km², co stanowi 10,7% powierzchni powiatu radomszczańskiego.

Mapa 3 przedstawia gminę Rzęśnia wraz z zaznaczonymi 14 sołectwami.

komunikacyjna wpływa bezpośrednio na stopień ruchu turystycznego obszaru – sprawna komunikacja sprzyja jego rozwojowi.

Przez obszar gminy przebiegają:

- droga wojewódzka DW 483E relacji Łask – Częstochowa.
- drogi powiatowe relacji: Rzęśnia – Pajęczno,

2311E Kielczyglów – Rzęśnia – Stróża o długości 8,0km

3500E Pajęczno -Rzęśnia – Kol. Chabielice o długości 15,5km

3507E Biała – Bogumiłowice –Piekary o długości 15,5km

Odcinek drogi wojewódzkiej DW 483 na dł. ok. 10 km pomiędzy wsiami: Stróża i Chabielice został przełożony z uwagi na wkop udostępniający O/Szczerców.

Ponadto droga powiatowa nr 3500E znajdująca się pod przejściowym zwałowiskiem zewnętrznym została przełożona na odcinku pomiędzy miejscowościami Broszęcin – Rzęśnia i włączono ją do drogi wojewódzkiej DW 483E .

Poprzez gminę Rzęśnia, w południowej jej części skrajem obszaru gminy, przebiega na odcinku ~ 3,5 km, linia kolejowa relacji Częstochowa – Chorzew Siemkowice wraz ze stacją na obszarze gminy w miejscowości Biała.

W sąsiedztwie gminy natomiast przebiega ważna w układzie krajowym linia kolejowa tzw. magistrala węglowa w relacji: Śląsk (Tarnowskie Góry) – Herby – Zduńska Wola Karsznice – Inowrocław – Bydgoszcz – Wybrzeże (Porty Gdynia, Gdańsk). Magistrala ta łączy się z wyżej omówioną linią kolejową w miejscowości Chorzew.

Obsługę komunikacją zbiorową gminy, w zakresie przewozów dalekiego zasięgu zapewnia Przedsiębiorstwo Państwowej Komunikacji Samochodowej i po części kolej, szczególnie południowej jej części.

Mieszkańcy większości wsi, mają możliwość podróżowania komunikacją zbiorową autobusową PKS, gdyż wsie generalnie położone są przy trasach linii autobusowych, bądź znajdują się w izochronie dojścia (1,5 km) do przystanku autobusowego.

Uzupełnieniem obsługi komunikacją autobusową są tzw. przewozy szkolne, które dowożą dzieci do szkół.

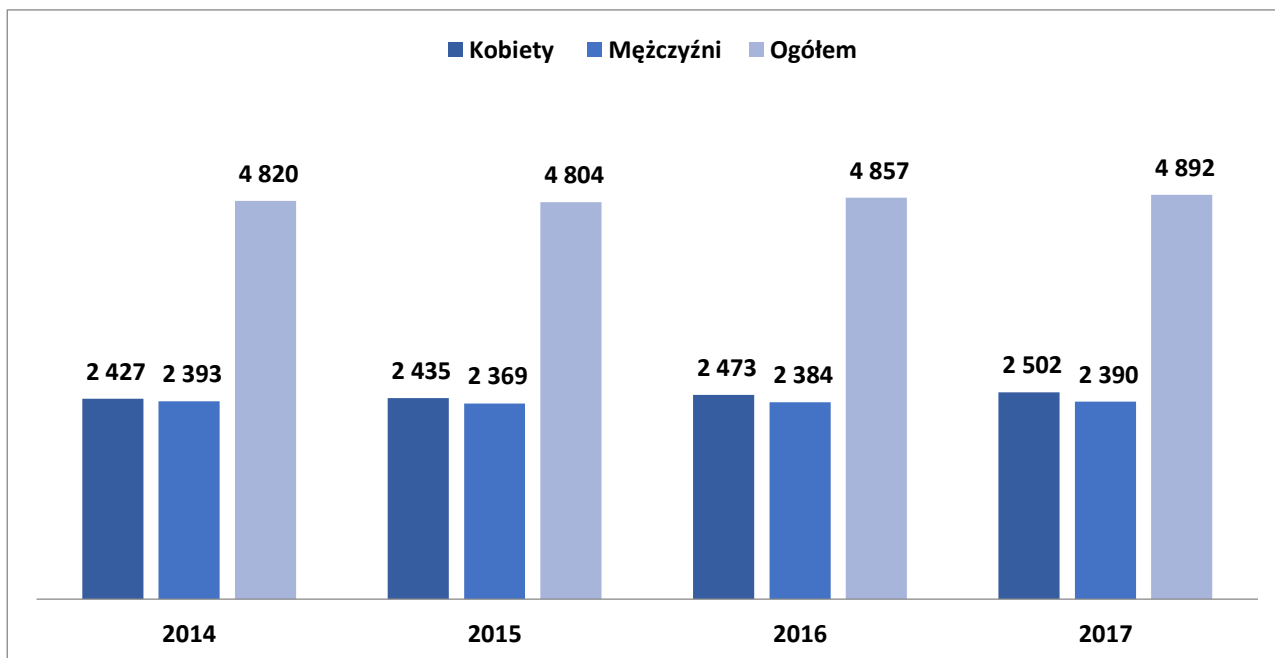
3. Struktura ludnościowa

Gmina Rzęśnia ma 4 892 mieszkańców, z czego 51,14% stanowią kobiety, a 48,86% mężczyźni. latach 2002-2017 liczba mieszkańców zmalała o 0,5%. Średni wiek mieszkańców wynosi 40,2 lat i jest mniejszy od średniego wieku mieszkańców województwa łódzkiego oraz nieznacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców całej Polski.

Tabela 1. Liczba mieszkańców gminy Rzęśnia

	2014 r.	2015 r.	2016 r.	2017 r.
Ludność ogółem	4820	4804	4857	4892
Kobiety	2427	2435	2473	2502
Mężczyźni	2393	2369	2384	2390

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Wykres 1. Struktura ludności w gminie Rzęśnia w latach 2014-2017

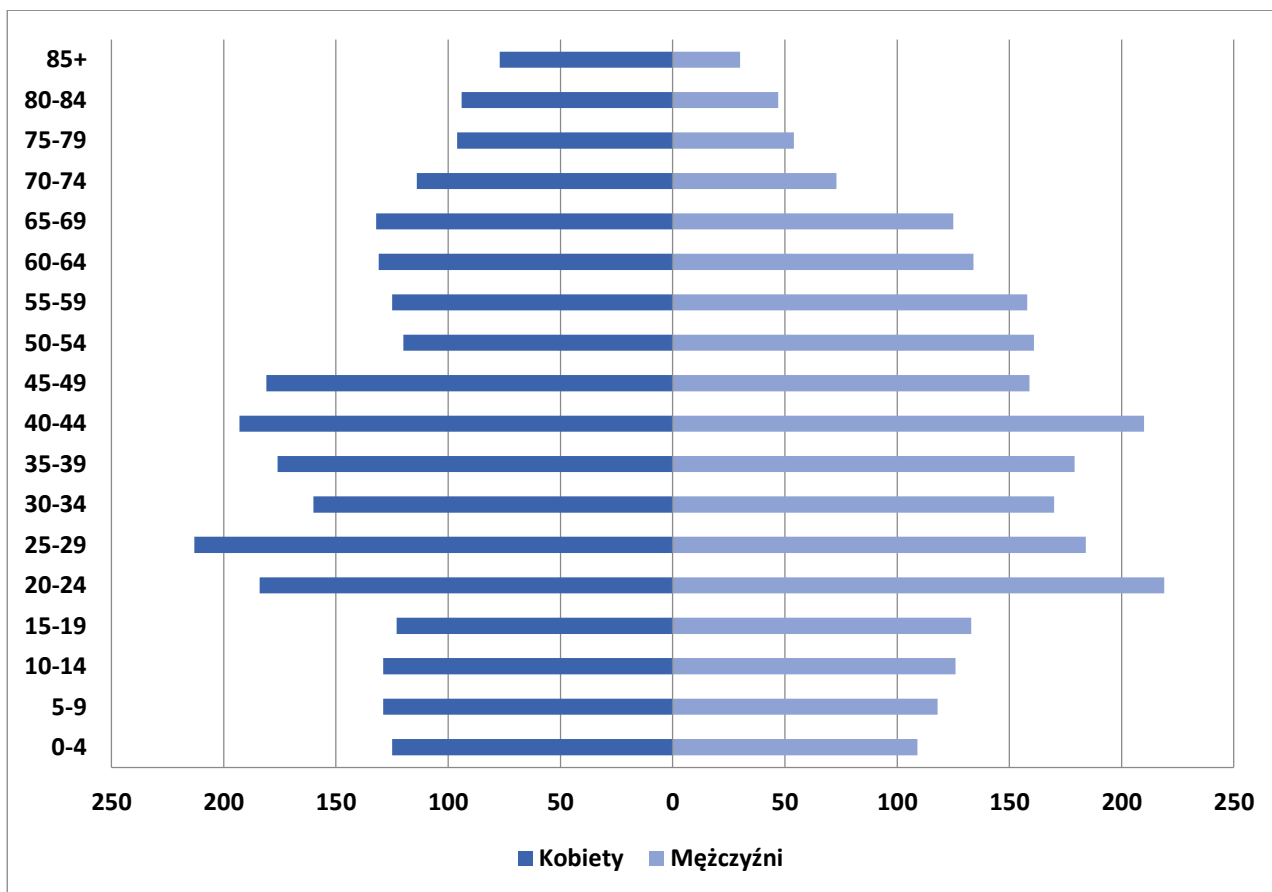
Źródło: Opracowanie własne na podstawie tabeli nr 1

Średni wiek mieszkańców wynosi 40,2 lat i jest nieznacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców województwa łódzkiego (42,7 lat) oraz średniego wieku mieszkańców całej Polski (41,4 lat).

Średni wiek kobiet to 41,3 lat, a mężczyzn 38,9 lat. 62,2% mieszkańców gminy Rzęśnia jest w wieku produkcyjnym, 17,9% w wieku przedprodukcyjnym, a 19,9% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym.

Na wykresie 2 przedstawiono piramidę wieku mieszkańców gminy Rzęśnia w 2016 r.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rzęśnia na lata 2019-2022
z perspektywą do 2026 r.

Wykres 2. Piramida wieku mieszkańców gminy Rzęśnia 2017

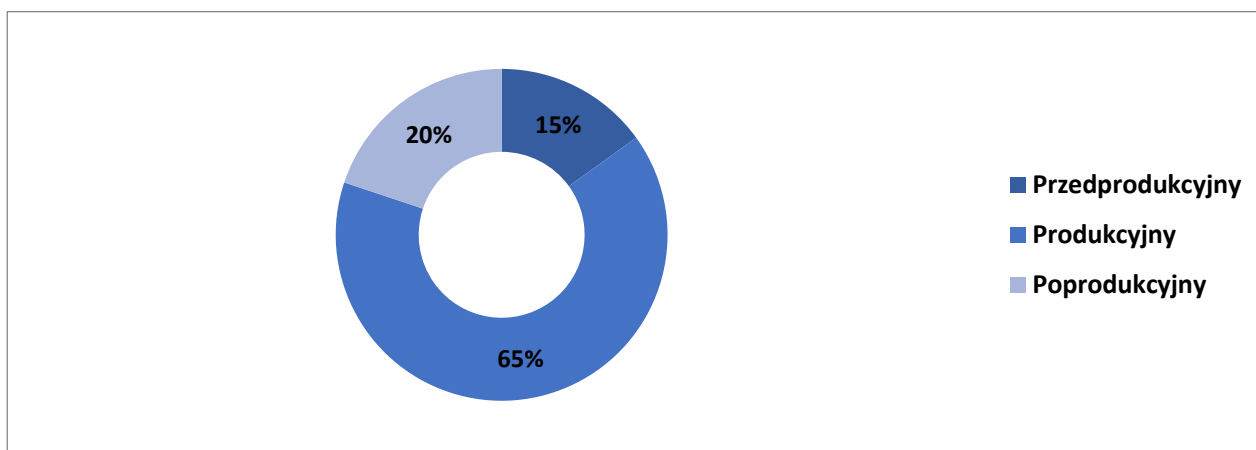
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych

W tabeli 2 i na wykresie 3 przedstawiono produkcyjne grupy wieku mieszkańców gminy Rzęśnia w 2017 roku.

Tabela 2. Produkcyjne grupy wieku w 2017 roku w gminie Rzęśnia

	Kobiety		Mężczyźni		Ogółem	
	ilość	%	ilość	%	ilość	%
W wieku przedprodukcyjnym	383		353		736	15
W wieku produkcyjnym	1475		1708		3183	65
W wieku poprodukcyjnym	644		329		973	20

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Wykres 3. Produkcyjne grupy wieku w gminie Rzęśnia, 2017

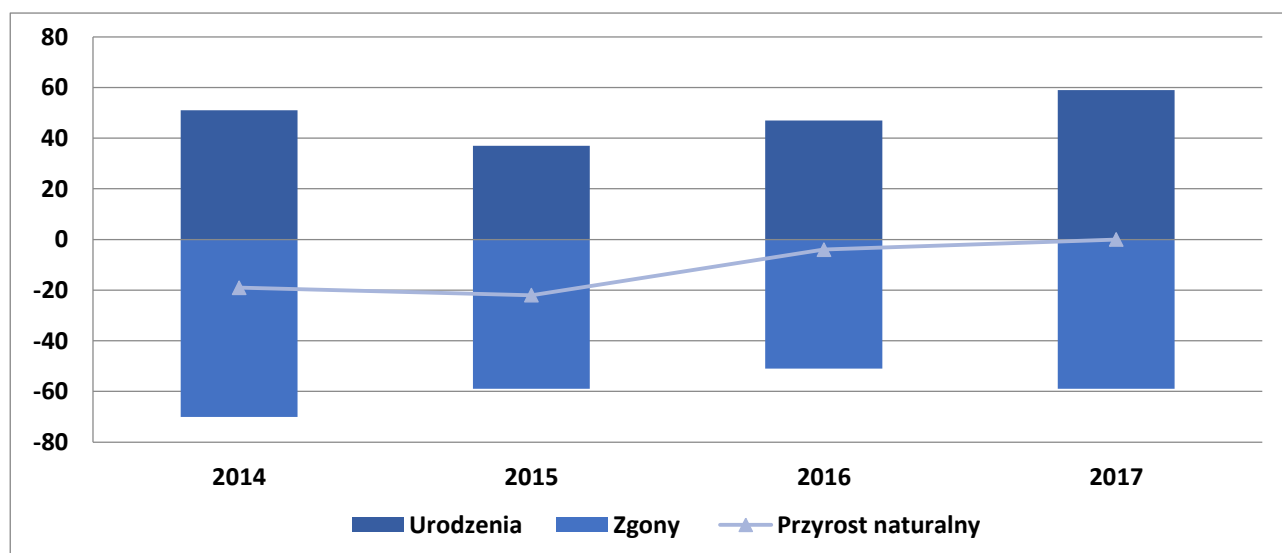
Źródło: Opracowanie własne na podstawie tabeli 2

Gmina Rząśnia ma zerowy przyrost naturalny wynoszący 0. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu 0,00 na 1000 mieszkańców gminy Rząśnia. W 2017 roku urodziło się 59 dzieci, w tym 47,5% dziewczynek i 52,5% chłopców. Średnia waga noworodków to 3 359 gramów. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,84 i jest znacznie większy od średniej dla województwa oraz znacznie mniejszy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju.

Tabela 3. Przyrost naturalny w gminie Rząśnia w latach 2014-2017

Wskaźnik	2014 r.	2015 r.	2016 r.	2017 r.
Urodzenia	51	37	47	59
Zgony	70	59	51	59
Zgony niemowląt	0	0	1	2
Przyrost naturalny	-19	-22	-4	0

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Wykres 4. Przyrost naturalny w gminie Rząśnia w latach 2014-2017

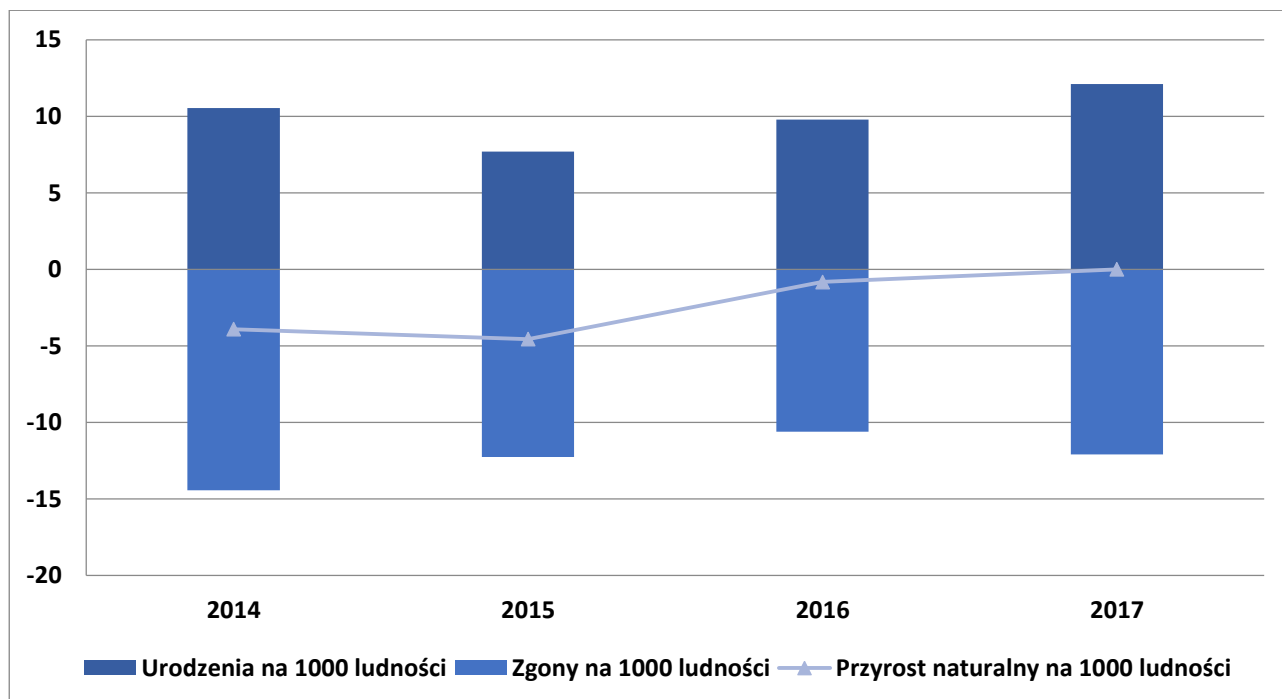
Źródło: Opracowanie własne na podstawie tabeli 3

Tabela 4. Przyrost naturalny w gminie Rząśnia na 1000 ludności w latach 2014-2017

Wskaźnik	2014 r.	2015 r.	2016 r.	2017 r.
Urodzenia na 1000 ludności	10,53	7,69	9,78	12,10
Zgony 1000 ludności	14,45	12,27	10,62	12,10
Przyrost naturalny	-3,92	-4,57	-0,83	0,00

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Wykres 5. Przyrost naturalny w gminie Rząśnia na 1000 ludności w latach 2014-2017

Źródło: Opracowanie własne na podstawie tabeli 4

W 2017 roku zarejestrowano 63 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 35 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla gminy Rząśnia 28. W tym samym roku 0 osób zameldowało się z zagranicy oraz zarejestrowano 0 wymeldowań za granicę - daje to saldo migracji zagranicznych wynoszące 0.

Tabela 5. Migracje ludności w gminie Rząśnia w latach 2014-2017

Wskaźnik	2014 r.	2015 r.	2016 r.	2017 r.
Zameldowania w ruchu wewnętrznym	51	60	56	63
Zameldowania z zagranicy	0	0	0	0
Wymeldowania w ruchu wewnętrznym	44	49	24	35
Wymeldowania za granicę	0	0	0	0
Saldo migracji wewnętrznych	-7	-11	-32	-28
Saldo migracji zagranicznych	2	0	0	0
Saldo migracja na pobyt stały	-7	-11	-32	-28

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

4. Struktura gospodarcza

W gminie Rząśnia w roku 2017 w rejestrze REGON zarejestrowane były 304 podmioty gospodarki narodowej, z czego 238 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W tymże roku zarejestrowano 12 nowych podmiotów, a 18 podmiotów zostało wyrejestrowanych. Na przestrzeni lat 2009-2017 najwięcej (31) podmiotów zarejestrowano w roku 2014, a najmniej (12) w roku 2017. W tym samym okresie najwięcej (25) podmiotów wykreślono z rejestru REGON w 2009 roku, najmniej (6) podmiotów wyrejestrowano natomiast w 2012 roku.

2,6% (8) podmiotów jako rodzaj działalności deklarowało rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, jako przemysł i budownictwo swój rodzaj działalności deklarowało 35,2% (107) podmiotów, a 62,2% (189)

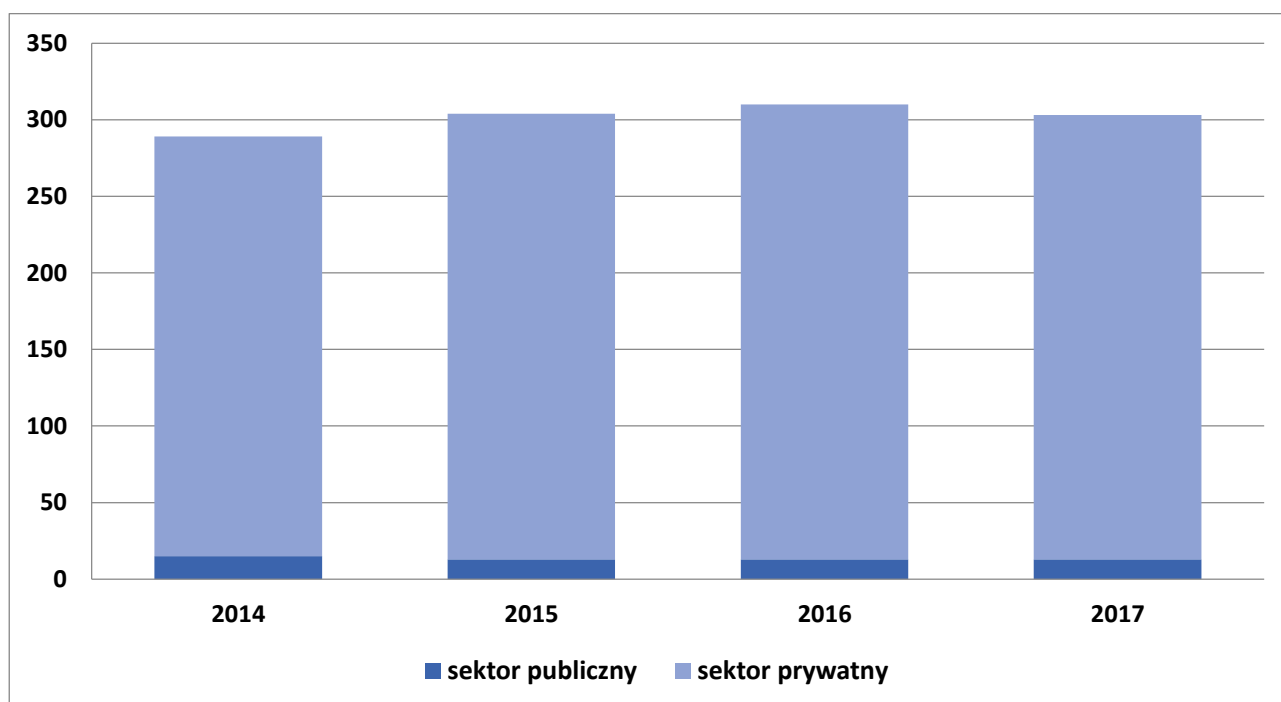
podmiotów w rejestrze zakwalifikowana jest jako pozostała działalność.

Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w gminie Rząśnia najczęściej deklarowanymi rodzajami przeważającej działalności są Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (33.6%) oraz Przetwórstwo przemysłowe (20.2%).

Tabela 6. Podmioty gospodarki narodowej w gminie Rząśnia w latach 2014-2017

Rok	2014 r.	2015 r.	2016 r.	2017 r.
Sektor publiczny	15	13	13	13
Sektor prywatny	274	291	297	290
Ogółem	289	304	310	303

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Wykres 6. Podmioty gospodarki narodowej w gminie Rząśnia w latach 2014-2017

Źródło: Opracowanie własne na podstawie tabeli 6

Według danych z rejestru REGON wśród podmiotów posiadających osobowość prawną w gminie Rząśnia najwięcej (16) jest stanowiących spółki cywilne. Analizując rejestr pod kątem liczby zatrudnionych pracowników można stwierdzić, że najwięcej (285) jest mikro-przedsiębiorstw, zatrudniających 0 - 9 pracowników.

Jak ma to miejsce w przeważającej części kraju, w ogólnej liczbie podmiotów gospodarki narodowej, znaczą przewagę osiągają tzw. mikroprzedsiębiorstwa. W 2017 roku podział przedsiębiorstw działających na terenie gminy Rząśnia z uwagi na klasę wielkości według danych GUS przedstawiał się następująco:

- 285 mikroprzedsiębiorstw (zatrudniających od 0 do 9 pracowników);
- 19 małych przedsiębiorstw (zatrudniających od 10 do 49 pracowników);
- 304 średnich przedsiębiorstw (zatrudniające od 50 do 249 pracowników).

W gminie nie istnieją przedsiębiorstwa określane jako duże, tj. z zatrudnieniem powyżej 250 osób.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rząśnia na lata 2019-2022
z perspektywą do 2026 r.

Na terenie gminy Rząśnia funkcjonują następujące placówki edukacyjne:

- Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Rząśni, ul. 1 Maja 16, 98-332 Rząśnia
- Szkoła Podstawowa w Białej, Biała 63
- Szkoła Podstawowa w Zielęcinie, Zielęcín 28
- Gimnazjum im. J. Kochanowskiego w Rząśni ul. 1 Maja 37

Do rejestru zabytków wpisanych jest 8 obiektów i obszarów:

Tabela 7. Wykaz zabytków wpisanych do rejestru zabytków nieruchomych woj. łódzkiego (stan na 16.04.2018 r.)

Lp.	Miejscowość, adres	Nazwa obiektu	Czas powstania	Rejestr	Nr decyzji/oznaczenie
1.	Biała	Park	1584 r.	nr rej.: 988-XVI-4 z 07.01.1960	KL.IV-680/5/67
2.	Biała	Kościół parafialny rzymsko-katolicki p.w. J.Chrzciciela	1862-1866 r.	nr rej.: 159-IX-5 z 7.07.1948 oraz 180 z 26.05.1967	
3.	Biała	Kaplica	XIX w	nr rej.: A/349 z 21.04.2017	
4.	Rząśnia	Kościół parafialny rzymsko-katolicki p.w. św. Macieja Apostoła	1 poł. XIX w.I	nr rej.: A/117 z 10.11.2011	WUOZ-640/420/2011
7	Stróża	Kościół parafialny rzymsko-katolicki p.w. śś. Kazimierza i Józefa	XIX w.	nr rej.: 450-X-48 z 23.08.1948 oraz 252 z 31.08.1967	KS.XII/66/46
8	Stróża	Pałac	XVII w.	nr rej.: 10/44 z 27.05.1946	KL.IV-680/5/67

Źródło: http://www.wuoz-lodz.pl/bip/Rejestr_i_ewidencja_zabytkow,19

Tabela 8. Wojewódzka ewidencja zabytków - wykaz z terenu delegatury WUOZ w Piotrkowie Trybunalskim

Lp.	Miejscowość, adres	Nazwa obiektu	Czas powstania	Nr rejestru zabytków	Nr decyzji/oznaczenie
1.	Biała	Park	1584 r.		
2.	Biała	Kościół parafialny rzymsko-katolicki p.w. J.Chrzciciela	1862-1866 r.	180	KL.IV-680/5/67
3.	Rząśnia	Kościół parafialny rzymsko-katolicki p.w. św. Macieja Apostoła	1 poł. XIX w.I		
4.	Rząśnia	Cmentarz rzymsko-katolicki	pocz. XX w.	A/117	WUOZ-640/420/2011
5.	Stróża	Cmentarz rzymsko-katolicki	1690-1715		
6.	Stróża	Kościół parafialny rzymsko-katolicki p.w. śś. Kazimierza i Józefa	XIX w.	083	KL.IV-680/448/67

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rząśnia na lata 2019-2022
z perspektywą do 2026 r.

7.	Stróża	Pałac	XVII w.	006	KS.XII/66/46
8.	Stróża	Park	1584 r.		

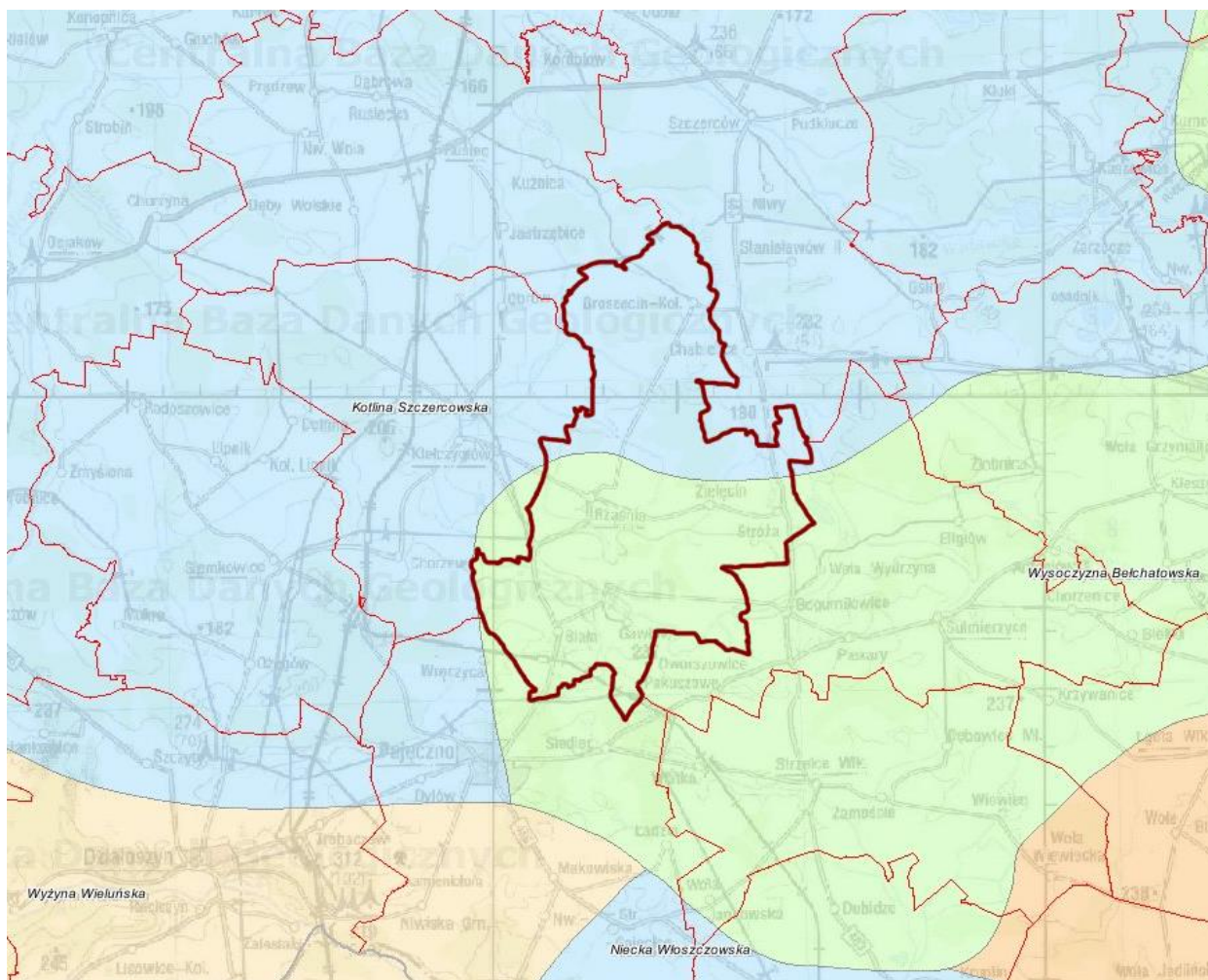
Źródło: www.wuoz.bip.lodz.pl/data/other/wez_piotrkow.xlsx

5. Powierzchnia terenu

5.1. Rzeźba terenu i warunki geologiczno-gruntowe

Kotlina Szczercowska i Wysoczyzna Bełchatowska - to dwie jednostki regionalne, w obrębie których usytuowany jest teren gminy. Rzeźba, w głównych zarysach ukształtowana została w okresie zlodowaceń. Północna część gminy to fragment rozległej, równinnej Kotliny Szczercowskiej. Głównymi akcentami rzeźby w tej części są: doliny rzek Krasówki i Niecieczy - rozległe, o długich stokach, zatartych krawędziach i szerokich, najczęściej zatorfionych dnach, Południowa część gminy to fragment Wysoczyzny Bełchatowskiej, o bardziej urozmaiconej rzeźbie związanej z wzniesieniami moreny czołowej (rejon Gawłowa i Białej). Wzniesienia te tworzą kulminacje, z których najwyższe, w rejonie Rżowa, osiąga wysokość 237,6 m n. p. m. Doliny Niecieczy i jej prawobrzeżnych dopływów są wąskie i dosyć głęboko wcięte w Wysoczyznę. Generalnie, powierzchnia terenu jest nachylona ku północy i północnemu zachodowi tj. w kierunku Widawki. Skutkiem podjęcia eksploatacji węgla brunatnego z "Pola Szczerców" przez BOT Kopalnia węgla Brunatnego Bełchatów S.A. w Rogowcu, na terenie gminy wystąpią znaczne przeobrażenia powierzchni. W części północnej gminy formowane jest zwałowisko zewnętrzne nadkładu o powierzchni ok. 16 km² gdzie planowane jest składowanie około 4 mld m³ mas ziemnych, zaś w rejonie miejscowości Zabrzezie - Ścięgna powstanie wyrobisko (wykop udostępniający) złoża węgla brunatnego. Przebudowie (przełożeniu) uległo też koryto rzeki Krasówki. Przez powierzchnię mezozoiczną biegną równoleżnikowo dwa uskoki, pomiędzy którymi, powstało zapadlisko tektoniczne. Zachodni fragment rowu tektonicznego wchodzi na część terenu gminy.

Na mapie 4 przedstawiono gminę Rząśnia na tle podziału fizyczno-geograficznego Polski.

Mapa 4. Gmina Rzęśnia na tle podziału fizyczno-geograficznego Polski

Źródło: Centralna Baza Danych Geologicznych: <http://bazagis.pgi.gov.pl/website/cbdg/viewer.htm>

5.2. Warunki glebowe i użytkowanie gruntów

Pod względem geologicznym teren gminy leży na pograniczu dwóch dużych jednostek strukturalnych: monokliny śląsko-krakowskiej i niecki szczecińsko-łódzko-miechowskiej.

W strukturach geologicznych znajdują się jurajskie, kredowe oraz trzecio i czwartorzędowe utwory. Najstarsze podłoże stanowią utwory mezozoiczne – jury i kredy wykształcone w postaci wapieni, piaskowców marglistych i margli. Przez powierzchnię mezozoiczną biegną dwa uskoki, pomiędzy którymi powstało zapadlisko tektoniczne. Zachodni fragment rowu tektonicznego wchodzi na część terenu gminy. W rowie tektonicznym osadzone zostały utwory trzeciorzędowe o dużej miąższości, w tym węgiel brunatny. Osady trzeciorzędu tworzą na mezozoicznej powierzchni pokrywę z piasków różnoziarnistych, ilów i mułków z wkładami węgla brunatnego lub glin zwietrzelinowych i rumoszków skalnych. Osady czwartorzędowe wykształcone są głównie w postaci piasków o różnej granulacji, glin zwałowych, utworów piaszczysto-zwirowych i mułowatych.

Na terenie gminy Rzęśnia zalegają gleby różnego pochodzenia i składu mineralnego, wśród których zdecydowanie przeważają gleby bielcowe należące do żytnich kompleksów rolniczej przydatności. Negatywną cechą tych gleb jest słabe lub okresowe uwilgotnienie oraz ich stosunkowo duża kwasowość. Dominują gleby V i VI klasy bonitacyjnej.

Tabela 9. Struktura gleb na terenie gminy Rząśnia

Klasy bonitacyjne	Grunty orne		Użytki zielone	
	Powierzchnia w ha	% powierzchni	Powierzchnia w ha	% powierzchni
IIIa	3	0,1	15	1,0
IIIb	38	0,7		
Iva	204	3,7	444	29,2
Ivb	1053	19,1		
V	2581	46,7	907	59,6
VI	1567	28,4	152	10,0
Viz	71	1,3	3	0,2
Razem	5517		1521	
Tereny przeznaczone pod lokalizację zwałowiska i wyrobiska	221		312	
Łącznie	5296		1209	

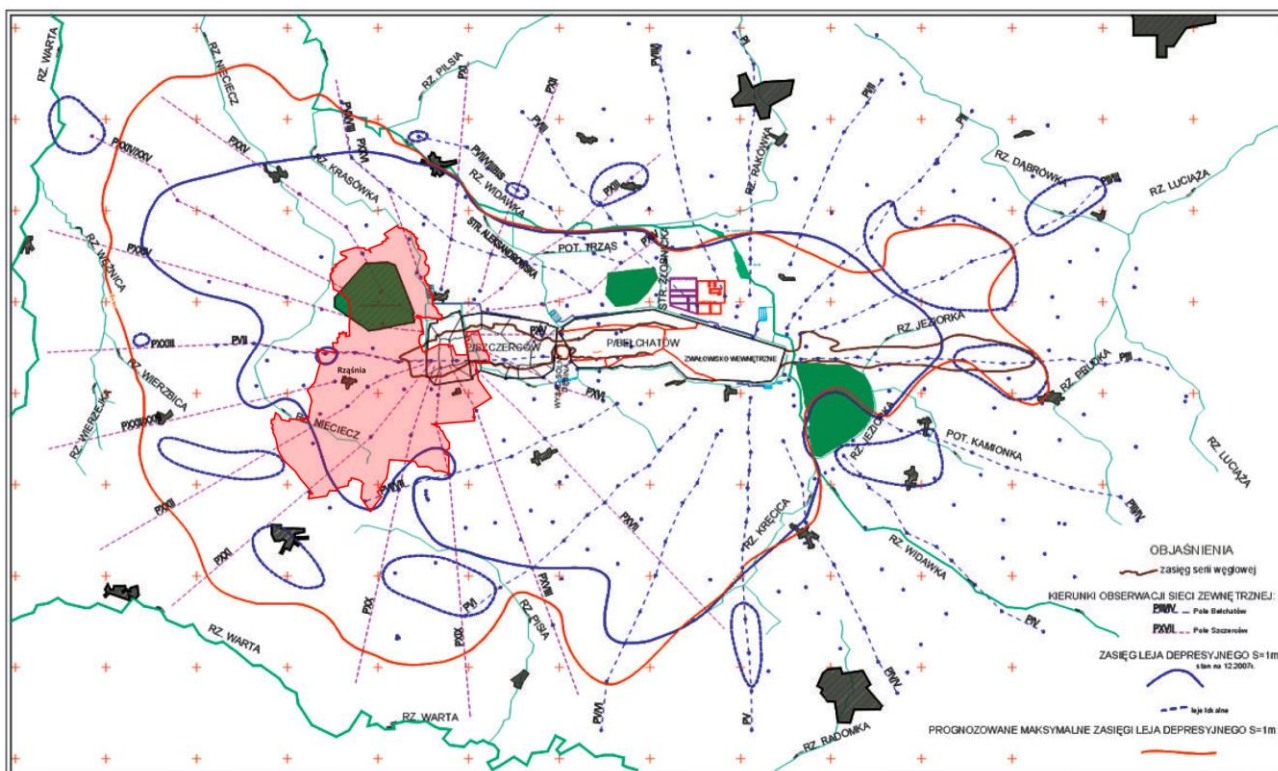
Źródło. Urząd Gminy Rząśnia

Dotychczasowa eksploatacja węgla brunatnego z Odkrywki Bełchatów, poprzez stałe prowadzenie odwodnienia, spowodowała powstanie leja depresyjnego, a to zakłóciło równowagę stosunków wodnych w glebach. Rozwój leja depresyjnego sukcesywnie obejmował tereny gminy. Według leja depresji S = 1m na 2008r. praktycznie cała gmina znajduje się w jego zasięgu poza niewielkim skrawkiem w południowo – zachodniej części gminy. Uruchomienie eksploatacji z Pola Szczerców spowoduje dalsze przesuwanie się jego zasięgu w kierunku zachodnim, a na terenie gminy zwiększy się poziom depresji.

Obniżenie poziomu wody gruntowej poza zasięg głównej masy korzeniowej pogarsza warunki życia roślin.

Z badań prowadzonych przez IUNG w Puławach na terenie leja depresji Odkrywki Bełchatów wynika, że na gruntach ornym istotne zmiany zachodzą w glebach kompleksu 9 tj. kompleksu zbożowo pastewnego słabego oraz na gruntach przeważnie zbyt silnie wilgotnych zaliczanych do tzw. kompleksu 14 o typie gospodarki gruntowo – wodnej, które powinny być zamienione na trwałe użytki zielone. Szacuje się, iż na terenie gminy gleb kompleksu 14 jest około 20 ha. Gleby kompleksu 9 mają najczęściej typ gospodarki opadowo – gruntowo – wodny, czasami gruntowo – wodny. Przesuszenie gleb tego kompleksu zawsze prowadzi do zmiany przydatności rolniczej –mogą one przechodzić wtedy do kompleksów zbożowych słabych i bardzo słabych, niekiedy tylko do dobrych.

Gmina Rząśnia ma ok. 790 ha gleb należących do kompleksu 9, z czego podatnych na przesuszenie jest ok. 310 ha. Ujemne skutki odwodnienia stwierdzono już na ok. 200 ha. Najmniej wrażliwe na drenujące działanie leja depresji są gleby o drobnoziarnistym składzie mechanicznym /pyły, gliny, iły/, średnio zwarte i zwarte.

Mapa 5. Obecny i przewidywany zasięg leja depresyjnego.

Źródło J. Gasiński, T. Kaczmarek, System obserwacji wód podziemnych w kopalni odkrywkowej węgla brunatnego Bełchatów – prace doskonalące jakość systemu, *Wiertnictwo Nafta Gaz, Tom 25, Zeszyt 2, 2008 (opracowanie własne)*

Tabela 10. Struktura użytkowania użytków rolnych

Użytki rolne	Powierzchnia [ha]
Grunty ogółem	5609,89
Użytki rolne ogółem	4810,78
Sady ogółem	15,04
Ogrody przydomowe	2,98
Łąki trwałe	1135,24
Pastwiska trwałe	149,2
Pozostałe użytki rolne	261,23
Lasy i grunty leśne	489,14
Pozostałe grunty	309,94

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, Powszechny Spis Rolny 2010

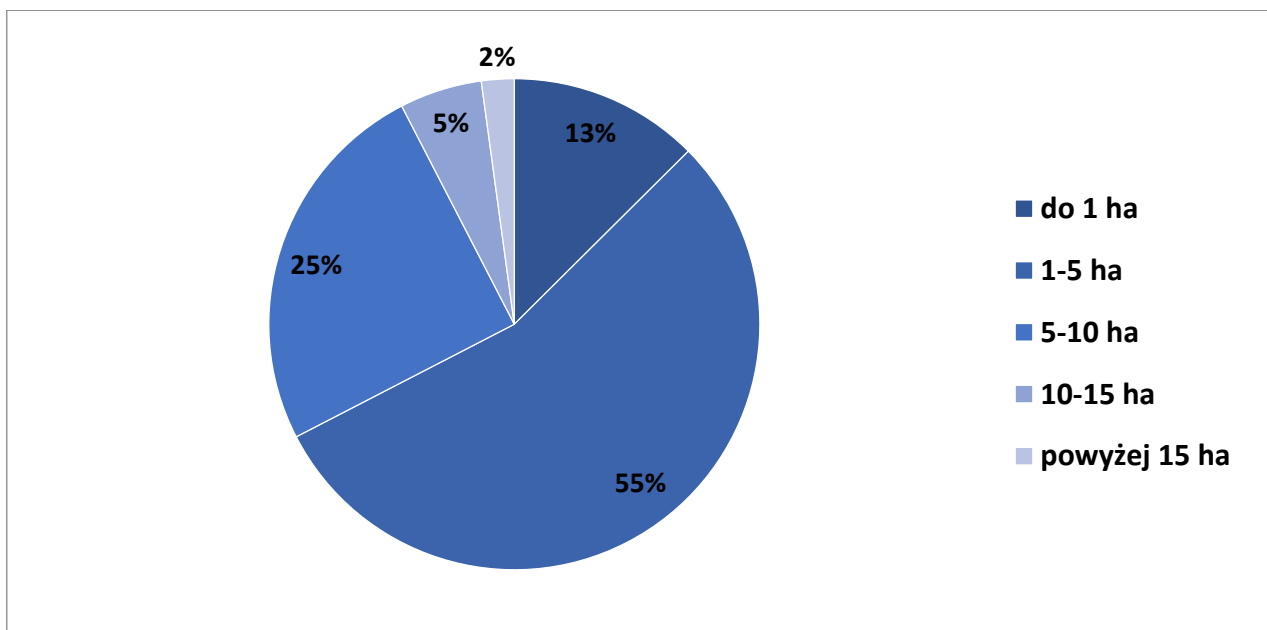
W tabeli 11 i na wykresie 7 przedstawiono wielkość gospodarstw w gminie Rzęśnia. Największy odsetek na terenie gminy stanowią gospodarstwa o wielkości 1-5 ha.

Tabela 11. Wielkość gospodarstw w gminie Rzęśnia

Wielkość gospodarstw				
do 1 ha	1-5 ha	5-10 ha	10-15 ha	powyżej 15 ha
134	586	267	58	23

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, Powszechny Spis Rolny 2010

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rząśnia na lata 2019-2022
z perspektywą do 2026 r.

Wykres 7. Wielkość gospodarstw w gminie Rząśnia

Źródło: Opracowanie własne na podstawie tabeli 12

Największą powierzchnię upraw na terenie gminy Rząśnia zajmują zboża. Rośliny okopowe to głównie ziemniaki.

Tabela 12. Powierzchnia zasiewów na terenie gminy Rząśnia

Rodzaj zasiewu	Powierzchnia zasiewu [ha]
ogółem	3 009,80
zboża razem	2 637,25
zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi	2 583,73
pszenica ozima	76,13
pszenica jara	59,11
żyto	1 121,19
jęczmień ozimy	54,42
jęczmień jary	160,37
owies	301,48
pszenżyto ozime	536,24
pszenżyto jare	49,84
mieszanki zbożowe ozime	28,78
mieszanki zbożowe jare	196,17
kukurydza na ziarno	32,39
ziemniaki	148,96
uprawy przemysłowe	78,30
buraki cukrowe	1,33
rzepak i rzepik razem	76,21
strączkowe jadalne na ziarno razem	2,15
warzywa gruntowe	16,77

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, Powszechny Spis Rolny 2010

W zakresie produkcji zwierzęcej w gospodarstwach indywidualnych dominuje hodowla drobiu oraz trzody chlewnej i bydła.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rząśnia na lata 2019-2022
z perspektywą do 2026 r.

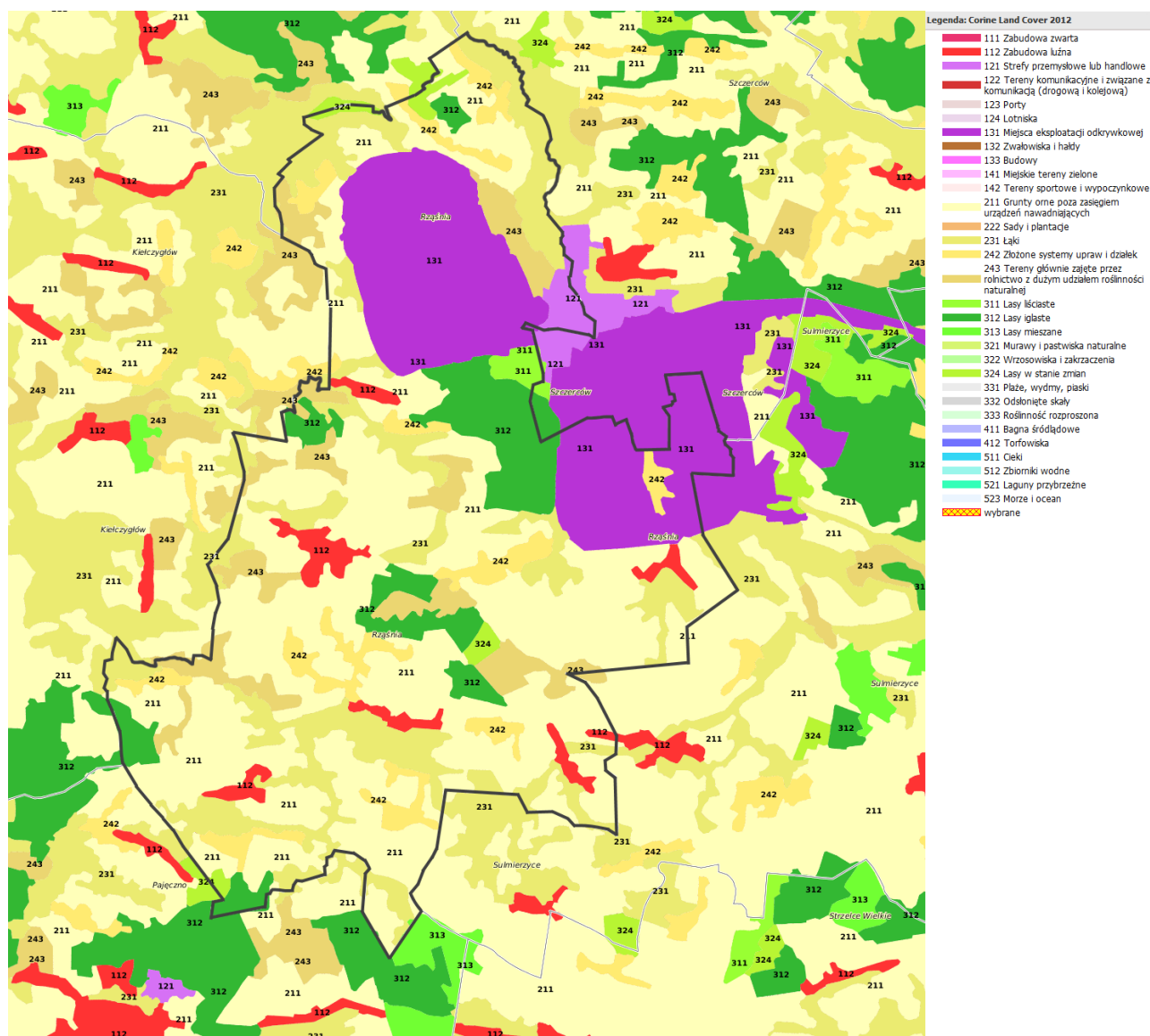
Tabela 13. Pogłowia zwierząt gospodarskich na terenie gminy Rząśnia

Wyszczególnienie	Pogłowia zwierząt [szt.]
Bydło razem	1 582
Bydło krowy	749
Trzoda chlewna razem	2 533
Trzoda chlewna lochy	371
Konie	36
Drób ogółem razem	945 045
Drób ogółem drób kurzy	942 047

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, Powszechny Spis Rolny 2010

Wysoka produkcja trzody chlewnej wiąże się z wytwarzaniem gnojowicy i gnojówki, które na obszarze gminy Rząśnia głównie zagospodarowywane są rolniczo.

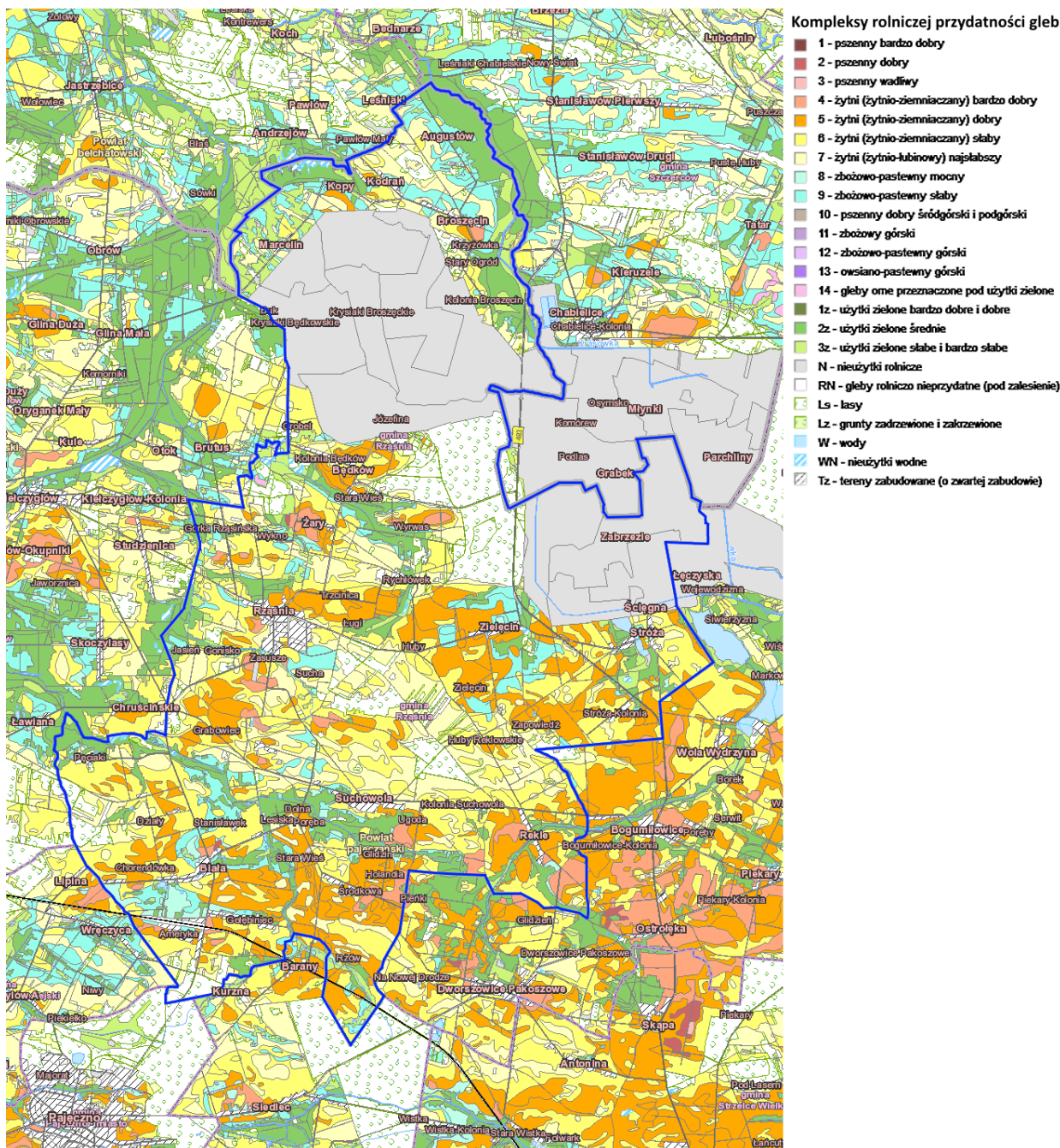
Rozmieszczenie użytkowanych terenów na analizowanym obszarze przedstawia mapa 5. Natomiast mapa 6 to mapa glebowo-rolnicza gminy Rząśnia.

Mapa 6. Rozmieszczenie użytkowanych terenów w gminie Rząśnia

Źródło: <http://inspire.gios.gov.pl/portal/index.php?profile=29542&projection=EPSG%3A2180>

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rząśnia na lata 2019-2022
z perspektywą do 2026 r.

Mapa 7. Mapa glebowo-rolnicza gminy Rząśnia
Źródło: Geoportal Województwa Łódzkiego (geoportal.lodzkie.pl/imap/)

5.3. Surowce mineralne

Na obszarze gminy występuje szereg udokumentowanych złóż surowców mineralnych, największy wpływ na obszar Gminy ma eksploatacja węgla brunatnego z Odkrywki Szczerców. Skutkiem podjęcia eksploatacji węgla brunatnego z „Pola Szczerców”, na terenie gminy wystąpią znaczne przeobrażenia powierzchni. W części północnej gminy formowane jest zwałowisko zewnętrzne nadkładu o powierzchni ok. 8 km², zaś w rejonie miejscowości Zabrzezie – Ściegna powstało wyrobisko Kopalni /wykop udostępniający/.

Dotychczasową bazę surowcową na terenie gminy stanowiły:

- piaski wydumowe udokumentowane w kat. C2 złoża piasków kwarcowych „Kodrań” przydatnych do produkcji cegły wapienno – piaskowej o zasobach 1.202.750 m³,

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rzęśnia na lata 2019-2022
z perspektywą do 2026 r.

- piaski i żwiry polodowcowe,
- surowce ilaste /głina zwałowa/,
- torfy.

Powyższe kopaliny eksploatowane były przez okoliczną ludność głównie na potrzeby lokalne. Najpowszechniej eksploatowane były piaski wydumowe i utwory piaszczysto –żwirowe w obrębie pagórków lub na powierzchniach stokowych. W roku 1986 funkcjonowało ok. 30 punktów eksploatacji. Występujące na terenie gminy gliny zwałowe /eksploatowane lokalnie w latach 70 –tych/ ze względu na znaczne zanieczyszczenie żwirem, glazami i CaCO_3 stanowią surowiec ceramiczny o bardzo ograniczonych wartościach użytkowych.

Ogromny potencjał zasobowy tkwi w nadkładzie węgla brunatnego Odkrywki Szczerców. Według szacunków zawartych w opracowaniu POLTEGORU „Ocena oddziaływania na środowisko projektowanej Odkrywki Szczerców” i z przeprowadzonej wstępnej oceny przydatności zasobów surowcowych nadkładu wynika że:

- osady piaszczysto – żwirowe mogą być stosowane jako kruszywo dla celów budowlanych oraz jako piaski podsadzkowe,
- ility trzeciorzędowe są najbardziej przydatne dla ceramiki budowlanej i produkcji glinoporytu, udokumentowane zasoby ility w kat.C2 wynoszą ok. 10 mln m^3 ,
- występujące w nadkładzie wapienie mogą być wykorzystane do produkcji kruszyw,
- kreda jeziorna, której zasoby oszacowano na 20,9 mln ton nie w pełni może być wyeksploatowana. Tylko ok. 7 mln ton ułokowane jest w granicach projektowanej odkrywki i ta wielkość będzie podlegała eksploatacji. Pozostałe zasoby pozostaną w skarpach stałych odkrywki lub leżą poniżej projektowanego dna wyrobiska,
- torfy – w granicach projektowanej odkrywki i zwałowiska zewnętrznego rozpoznano 5 złóż torfu, każde z nich posiada dokumentację geologiczną. Szacuje się, iż zasoby torfu wynoszą ok. 290 tys. m^3 , przy czym są one mniejsze od wielkości pierwotnie udokumentowanych. W wyniku oddziaływania odwodnienia pogorszyła się jakość tych zasobów.

Wprawdzie powyższe zasoby surowcowe odnoszą się do nadkładu całej Odkrywki Szczerców, to jednak mogą stanowić bazę dla kreowania na terenie gminy funkcji przemysłowych wykorzystujących te zasoby.

W tabeli 14 przedstawiono wykaz złóż surowców mineralnych na terenie gminy Rzęśnia.

Tabela 14. Wykaz złóż surowców mineralnych na terenie gminy Rzęśnia

Lp	Nazwa złoże	Kopaliny	Forma złoże	Stan zagospodarowania	Sposób i system eksploatacji	Stratygrafia	Kopalina wg Nkz	Powierzchnia
1	Bełchatów-pole Szczerców	WĘGLE BRUNATNE		złoże zagospodarowane	odkrywkowy			1369,3
2	Kodrań	PIASKI KWARCOWE D/P CEGŁY WAP-PIASKOWEJ		złoże rozpoznane wstępnie				75,575

Źródło: <http://geoportal.pgi.gov.pl/midas-web/pages/zloza/podtypKopalinyZloza.jsf?conversationContext=2>

5.4. Lasy i grunty leśne

Wskaźnik lesistości w gminie, na podstawie wyników spisu rolnego z 2002 roku, wynosił 11,5%. Głównym gatunkiem lasotwórczym jest sosna. Tereny leśne w obrębie gminy, za wyjątkiem terenów związanych z funkcjonowaniem kopalni, zostały uznane za lasy o charakterze ochronnym. Przesuszenie gleb leśnych w następstwie odwodnienia powoduje największe szkody na siedliskach wilgotnych i w drzewostanach starszych klas wieku. Obok skutków oddziaływania leja depresji znaczny wpływ na stan sanitarny lasów wywierały emisje pochodzące z Elektrowni Bełchatów i Cementowni w Działoszynie. Wskaźnik lesistości gminy zmniejszy się jeszcze po rozpoczęciu eksploatacji „Pola Szczerców” – na części lasów ulokowane będzie zwałowisko zewnętrzne nadkładu.

Wskaźnik lesistości w gminie, na podstawie wyników spisu rolnego z 1998r, wynosił 11,5%. Inne źródła określają ten wskaźnik na poziomie 12,4%., a na koniec 2005r. 14% , wg. Banku Danych Regionalnych – WUS w Łodzi . W strukturze własnościowej dominują lasy prywatne.

Głównym gatunkiem lasotwórczym jest sosna, w domieszce występują brzoza i dąb oraz sporadycznie świerk i jodła. Tereny leśne w obrębie gminy, za wyjątkiem terenów zdecydowanych przesądzeń lokalizacyjnych związanych z funkcjonowaniem Kopalni, zostały uznane za lasy o charakterze ochronnym. Zapis powyższych ustaleń wprowadzono do planu zagospodarowania przestrzennego gminy w 1987r. W „Studium” to ustalenie podtrzymuje się. Przesuszenie gleb leśnych w następstwie odwodnienia powoduje największe szkody na siedliskach wilgotnych i w drzewostanach starszych klas wieku. Obok skutków oddziaływania leja depresji znaczny wpływ na stan sanitarny lasów wywierały emisje pochodzące z Elektrowni Bełchatów. Ocenę stanu sanitarnego lasów na terenie Nadleśnictwa Bełchatów prowadzono od 1981r. W 1983r stwierdzono znaczne pogorszenie stanu lasów Nadleśnictwa w stosunku do lat poprzednich. Prowadzone intensywne prace agrotechniczne spowodowały, że aktualny stan sanitarny określa się jako dobry, mimo, iż w świetle badań Instytutu Badawczego Leśnictwa stężenia siarki ogólnej w igłach drzewostanów sosnowych są podwyższone. Wykonywane badania wskazują, iż 80% powierzchni Nadleśnictwa należy zaliczyć do I stopnia uszkodzenia drzewostanów. Wskaźnik lesistości gminy zmniejszył się po rozpoczęciu eksploatacji „Pola Szczerców” - na części lasów ulokowane zostało zwałowisko zewnętrzne nadkładu. Na terenie gminy ochronie prawnej podlegają.

6. Klimat i warunki meteorologiczne

Ogólne warunki klimatyczne gminy nie odbiegają od warunków całego regionu Polski środkowej. Położenie gminy na granicy terenów nizinnych i wyżynnych sprawia, że stosunkowo nieduże wzniesienia nie stanowią przeszkody dla przepływu mas powietrza różnego pochodzenia co jest przyczyną dużej zmienności warunków pogodowych. klimat na tym obszarze jest kształtowany przez przeważającą w ciągu roku, równoleżnikową cyrkulację mas powietrza. Dominuje wpływ wilgotnych mas powietrza polarno-morskiego oraz polarno- kontynentalnego.

Główne elementy klimatyczne kształtują się następująco:

- przeważają zdecydowanie zachodnie i południowo zachodnie kierunki wiatru, najrzadziej występują

wiatry z kierunku północnego i północno – wschodniego. Według opracowania „Oceny oddziaływania projektowanej Odkrywki Szczerców” ilość wiatrów z sektora zachodniego wynosi 47,4% najmniejszy jest udział wiatrów z sektora północnego i północno – wschodniego. W chłodnej porze roku przeważa kierunek południowo – zachodni, od lipca do października zachodni i północno zachodni. Maksymalne prędkości występują najczęściej zimą i wiosną.

- średnie zachmurzenie nie wykazuje większego zróżnicowania: w przebiegu rocznym największe średnie miesięczne zachmurzenie przypada na listopad i grudzień i waha się od 7,8 do 8,1, najmniejsze wynoszące 5,54-5,6 jest notowanie we wrześniu,
- średnia roczna temperatura powietrza nie odbiega od temperatur Polski środkowej i wynosi ok 7,8 °C, natomiast średnie temperatury najchłodniejszych miesięcy są zbliżone do temperatur występujących na wyżynach Polski południowej. Najchłodniejszym miesiącem jest luty ze średnią temperaturą poniżej 3 °C. Średnie temperatury najcieplejszego miesiąca, a więc lipca zawierają się w granicach od 17,8 °C do 18,2 °C. Można przyjąć, że długość okresy wegetacyjnego trwa ok. 213 dni. Rozpoczyna się średnio 5 kwietnia i trwa do 4 listopada.
- roczna suma opadów zawiera się w przedziale 550 – 600mm, najwyższe sumy opadów występują opadów występują głównie w okresie letnim kształtując się na poziomie 77-79 mm, zaś najniższe w lutym i wynoszą ok 24 mm. Opady występują przeciętnie w ciągu 156 dni w roku.

7. Woda

7.1. Hydrogeologia

Według podziału hydrogeologicznego Polski gmina Rząśnia znajduje się w obrębie makroregionu centralnego, regionu śląsko –krakowskiego, subregionu jurajskiego, rejonu kaliskiego. Występowanie wód w tym rejonie jest związane z utworami czwartorzędu, trzeciorzędu oraz jury górnej, przy czym gospodarczo wykorzystywane są przede wszystkim dwa piętra wodonośne (czwartorzędowe i jurajskie). Trzeciorzędowe piętro ze względu na małą miąższość i zasobność nie ma praktycznie znaczenia użytkowego.

Obszar całej gminy Rząśnia znajduje się w granicach głównego zbiornika wód podziemnych GZWP 326 (J3) Częstochowa (E). Jest to zbiornik szczelinowo –krasowy związany z utworami jury górnej, którego głębokość na terenie gminy dochodzi do 120 m.

7.2. Wody powierzchniowe

Teren gminy w całości należy do zlewni rzeki Widawki. Szkielet systemu rzecznej tworzą rzeka Nieciecz i Krasowa wraz ze swoimi dopływami. Obydwie rzeki są lewobrzeżnymi dopływami Widawki IV – go rzędu. dział wodny pomiędzy zlewniami obu rzek przebiega pasmem wzniesień. Dział ten o ogólnym kierunku północ – południe przechodzi bliżej zachodniej granicy gminy. W związku z powyższym większość powierzchni gminy leży w zlewni rzeki Niecieczy.

Na terenie gminy brak jest dużych zbiorników wodnych. Największy kompleks zbiorników w postaci stawów rybnych, o pow. 13 ha znajduje się na terenie miejscowości Stróża. Pozostałe akweny to niewielkie stawy i oczka wodne.

7.3. Jakość wód powierzchniowych

Wody powierzchniowe płynące i stojące mają duże znaczenie jako źródła zaopatrzenia rolnictwa i ludności w wodę użytkową. Są one również wykorzystywane do celów rekreacyjnych. Wody powierzchniowe są szczególnie wrażliwe na zanieczyszczenia antropogeniczne. Może być ono powodowane działalnością rolniczą, osadnictwem oraz przez przemysł. Również czynniki atmosferyczne jak na przykład gwałtowne roztopy, burze stwarzają zagrożenia dla ich jakości. Dlatego istotne jest systematyczne śledzenie zmian jakości wód powierzchniowych w powiązaniu ze stwierdzonymi lub potencjalnymi źródłami zanieczyszczeń. W dłuższej perspektywie czasowej takie działania powinny skutkować zapobieganiem ewentualnym ujemnym skutkom działalności człowieka.

Na terenie gminy brak jest punktów pomiarowych czystości wód. W roku 2016 wody Niecieczy badane były w ppk. Widawa. Wody zakwalifikowano do III kl czystości czyli zadawalającej jakości. Wody Krasówki badane były w ppk Korabiew w roku 2016 zaliczono do III kl. czyli wód zadawalającej jakości.

Ocena stanu jednolitych części wód powierzchniowych pozwala wskazać te, na których realizowane są założenia Ramowej Dyrektywy Wodnej, czyli charakteryzują się zarówno, co najmniej dobrym stanem/potencjałem ekologicznym oraz dobrym stanem chemicznym. Według danych za rok 2008 /Raport WIOŚ/ zarówno Krasowa jak i Nieciecz charakteryzowały się bardzo dobrym i dobrym stanem/potencjałem ekologicznym. Lewostronny dopływ Widawki - Nieciecz jest obciążony ściekami z gminnych oczyszczalni w Widawie, Rzęśni i Ruścu oraz ściekami z przetwórstwa mięsnego.

Tabela 15. Ocena JCW Nieciecz w 2016 r.

Nazwa ocenianej jcw	Nieciecz
Nazwa punktu pomiarowo-kontrolnego	Nieciecz - Widawa
Klasa elementów biologicznych	II
Klasa elementów hydromorfologicznych	II
Klasa elementów fizykochemicznych	II
Klasa elementów fizykochemicznych – specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne	II
STAN/POTENCJAŁ EKOLOGICZNY	UMIARKOWANY
STAN CHEMICZNY	b.d.
Czy występuje w obszarze chronionym	NIE
Czy we wszystkich ppk MOC stwierdzono spełnienie wymagań dodatkowych?	b.d.
STAN	ZŁY

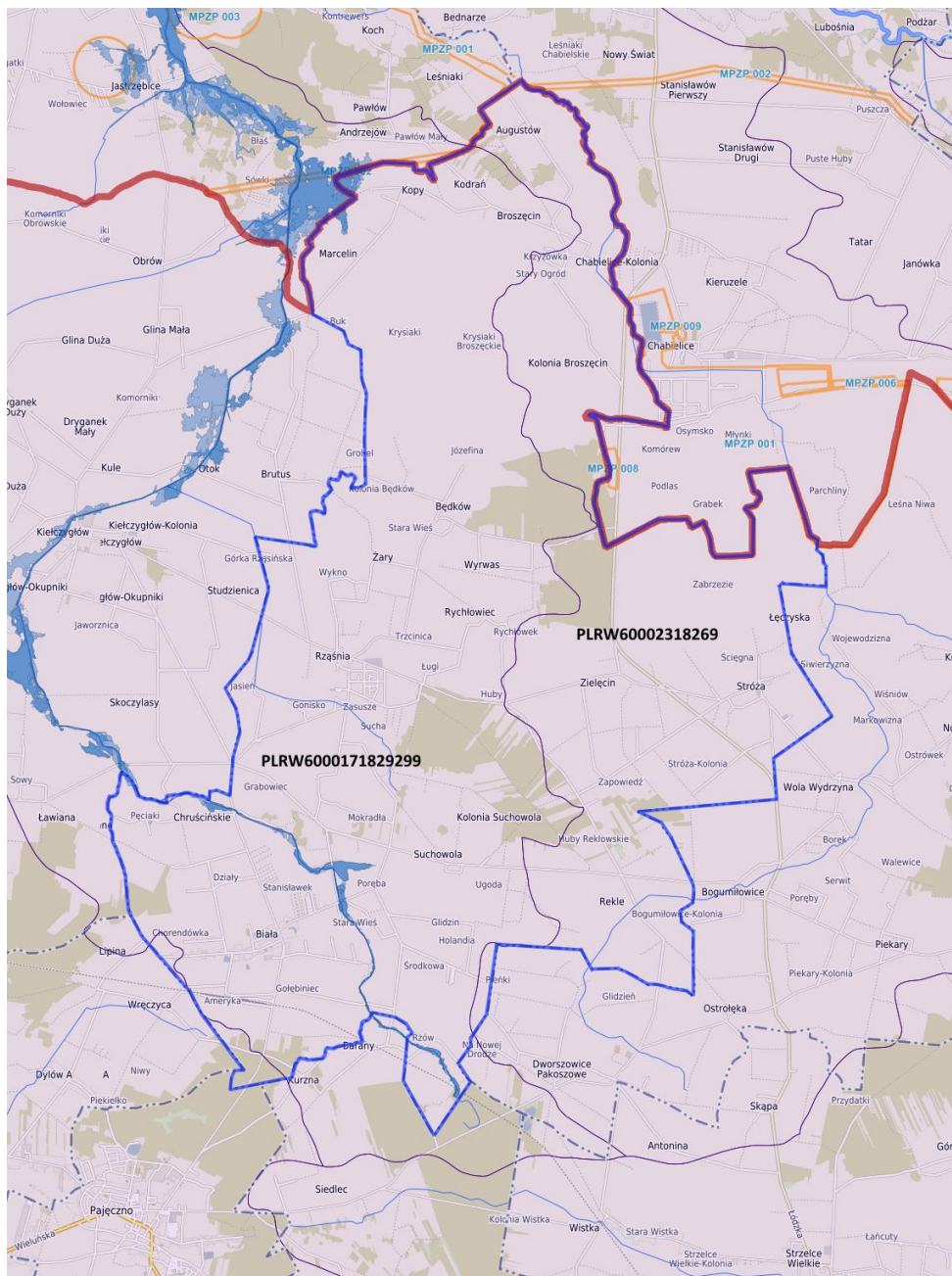
Źródło: http://www.wios.lodz.pl/Stan_jakosci_wod_powierzchniowych_w_latach_2011-2016,306

Tabela 16. Ocena JCW Krasówka 2016 r.

Nazwa ocenianej jcw	Krasówka
Nazwa punktu pomiarowo-kontrolnego	Krasówka - Korabiew
Klasa elementów biologicznych	II
Klasa elementów hydromorfologicznych	II
Klasa elementów fizykochemicznych	II
Klasa elementów fizykochemicznych – specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne	b.d.
STAN/POTENCJAŁ EKOLOGICZNY	UMIARKOWANY
STAN CHEMICZNY	b.d.
Czy występuje w obszarze chronionym	TAK
Czy we wszystkich ppk MOC stwierdzono spełnienie wymagań dodatkowych?	TAK
STAN	ZŁY

Źródło: http://www.wios.lodz.pl/Stan_jakosci_wod_powierzchniowych_w_latach_2011-2016,306

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rząśnia na lata 2019-2022
z perspektywą do 2026 r.

Mapa 8. Mapa JCW powierzchniowych gminy Rząśnia
Źródło: Geoportel Otwartych Danych Przestrzennych(<https://polska.e-mapa.net/>)

7.4. Retencja wód i zagrożenie powodziowe

Zdolnością retencyjną nazywa się zdolność do gromadzenia zasobów wodnych i przetrzymywania ich w określonym czasie. Wzrost zdolności retencyjnych zlewni wynika z opóźniania spływu powierzchniowego oraz zmiany wód opadowych i roztopowych na odpływ gruntowy. Retencja pozwala na rozłożenie w czasie nadmiaru odpływających wód i powstrzymanie ich okresu deficytu. Ogólnie rozróżnia się retencję naturalną oraz sztuczną sterowaną i niesterowaną.

W przypadku małych zlewni podstawowe znaczenie dla gospodarowania ich zasobami ma tzw. mała retencja; jest ona rozumiana jako działania techniczne i nietechniczne mające na celu ochronę ilościową i jakościową zasobów wodnych poprzez spowalnianie obiegu wody. Małą retencję należy traktować jako

działanie długofalowe i obejmujące obszar całych zlewni rzecznych. Obecnie najbardziej efektywnym sposobem zwiększania retencji jest:

- budowa małych zbiorników wodnych i oczek wodnych
- regulacja odpływu ze stawów i oczek wodnych
- gromadzenie wody w rowach melioracyjnych, kanałach
- retencjonowanie odpływów z systemów drenarskich
- zwiększenie retencji dolinowej

Głównym zadaniem małej retencji jest gromadzenie wody do bezpośredniego użycia, ale również regulacja i kontrola wody w środowisku. Realizacja obiektów małej retencji przyczynia się również do:

- spowolnienia odpływu wód powierzchniowych
- podniesienia poziomu wód gruntowych
- powstrzymania degradacji siedlisk wodno – bagiennych
- zwiększenia różnorodności biologicznej obszaru
- powstrzymania erozji terenowej

Obiekty małej retencji można podzielić ze względu na funkcje, jakie mogą pełnić. Mogą służyć głównie jako obiekty magazynujące wodę na potrzeby gospodarcze (nawodnienia rolnicze, hodowla ryb, mała energetyka), przeciwpowodziowe, przeciwpożarowe, przeciwdziałające erozji wodnej, mające znaczenie krajobrazowe i rekreacyjne, ekologiczne.

Zgodnie z Wojewódzkim Programem Małej Retencji dla Województwa Łódzkiego na terenie Gminy Rzęśnia i Kiełczygłów proponowana jest realizacja zbiornika wodnego małej retencji „Ławiana” o pojemności 760,0 tys. m³, na rzece Nieciecz.

Będzie to zbiornik przepływowy, dolinowy, w części kopany.

Długość zapory czołowej będzie wynosić 800 m, zaś bocznej 400 m. Będzie to budowla piętrząco-upustowa bez przepławki.

Powierzchnia zalewu zbiornika wyniesie 38,0 ha, a średnia głębokość 2,0 m.

Główne funkcje zbiornika to: podniesienie zwierciadła wody w gruncie i zwiększenie retencji gruntowej, wykorzystanie rolnicze do nawodnień, ochrona przeciwpowodziowa, alimentacja najniższych przepływów, rekreacja, stworzenie nowych siedlisk wodnych.

Dla poprawy warunków wodnych wskazana jest realizacja większej ilości niewielkich zbiorników wodnych.

Na terenie gminy nie występuje problem zalewów powodziowych ani okresowych podtopień.

7.5. Wody podziemne

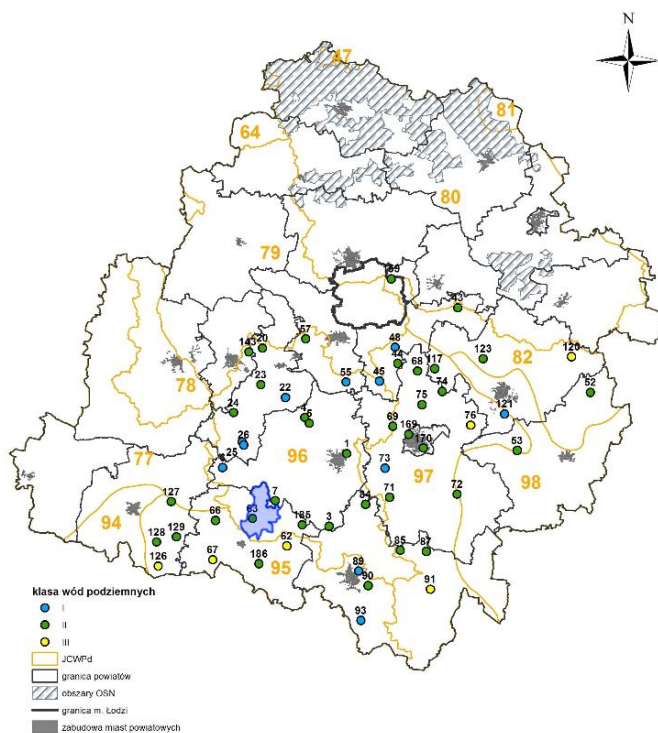
Na terenie Gminy Rzęśnia występuje jeden użytkowy poziom wodonośny. Zachodnio - południowa oraz północna część gminy Rzęśnia znajduje się w zasięgu Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 326 Częstochowa (wydzielony jest w utworach jury górnej).

Odwadnianie kopalni powoduje obniżenie zwierciadła wód podziemnych w poziomie mezozoicznym, zmianę kierunku przepływu wód podziemnych oraz zmniejszenie drenażu wód przez rzeki Widawkę oraz Wartę. Wzrasta natomiast wielkość przesiąkania pionowego wód z poziomu czwartorzędowego do poziomu trzeciorzędowo-mezozoicznego, a zwiększony odpływ podziemny z obszaru zbiorników zasila w znacznej części system odwadniania Pola Bełchatów i Pola Szczerców

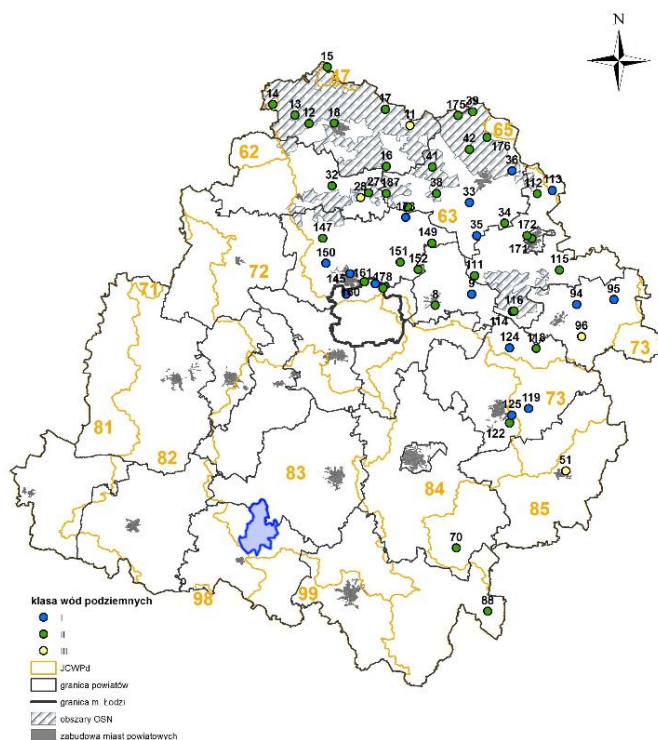
Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rząśnia na lata 2019-2022
z perspektywą do 2026 r.

Mapa 1. Wykaz punktów pomiarowych w monitoringu diagnostycznym wód podziemnych w województwie łódzkim w 2015 r.

Mapa 10. Wykaz punktów pomiarowych w monitoringu diagnostycznym wód podziemnych w województwie łódzkim w 2015 r.

Źródło: http://www.wios.lodz.pl/files/docs/ocena_jakosci_wod_podziem.pdf

Mapa 1. Wykaz punktów pomiarowych w monitoringu diagnostycznym wód podziemnych w województwie łódzkim w 2016 r.

Mapa 11. Wykaz punktów pomiarowych w monitoringu diagnostycznym wód podziemnych w województwie łódzkim w 2016 r.

Źródło: http://www.wios.lodz.pl/files/docs/ocena_jakosci_wod_podziem.pdf

8. Gospodarka wodno-ściekowa

Gospodarka wodno-ściekowa obejmuje całokształt zagadnień dotyczących zasobów wodnych, sporządzania bilansów oraz odprowadzania i unieszkodliwiania ścieków wraz z zagospodarowaniem osadów. Stanowi jeden z priorytetów w prawidłowym funkcjonowaniu relacji człowiek-przyroda. Prowadzenie gospodarki wodno-ściekowej wynika z ograniczonych zasobów wodnych oraz nieproporcjonalnego, nadmiernego zużycia wody oraz emisji ścieków.

8.1. Zaopatrzenie w wodę

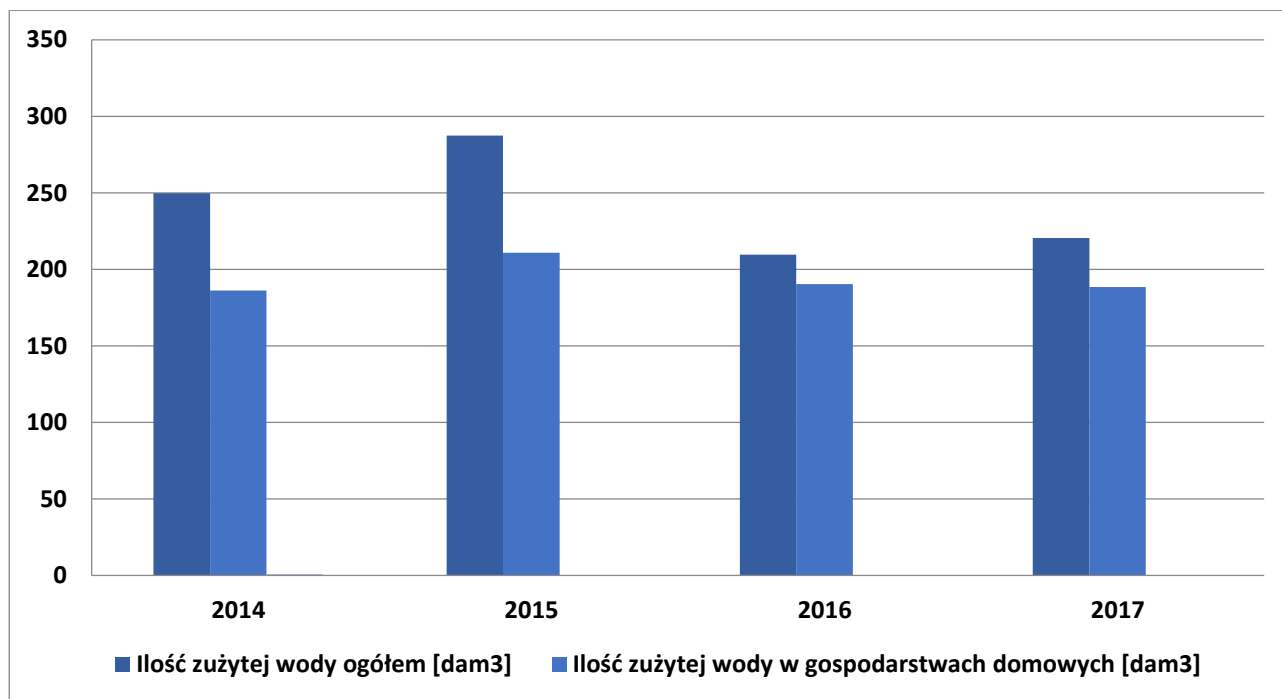
Gmina Rząśnia charakteryzuje się wysokim stopniem zwodociągowania, do sieci podłączonych jest 100% mieszkańców gminy. Długość sieci wodociągowej wynosi 120,3 km. Zaopatrzenie w wodę odbywa się z lokalnych sieci wodociągowych bazujących na własnym ujęciu wód głębinowych. Istniejąca studnia wraz z ujęciem wód zlokalizowana jest w miejscowości Rząśnia. Studnia ma wydajność 4000m³/d, stacja uzdatniania wody posiada urządzenia o wydajności 6000m³/d. Zarówno sieć wodociągowa jak i ujęcie gminne jest administrowane przez Zakład Gospodarki Komunalnej w Rząśni.

Prawie 80% całkowitego zużycia wody przypada na cele komunalne. Z każdym rokiem odnotowuje się spadek zużycia wody w gospodarce komunalnej. Bilans zużycia wody na terenie gminy Rząśnia przedstawia poniższa tabela:

Tabela 18. Zużycie wody w gminie Rząśnia

Rok	Ilość zużytej wody ogółem [dam ³]	Ilość zużytej wody w gospodarstwach domowych [dam ³]	% udział wody zużytej w gospodarstwach domowych
2014	249,7	186,1	74,5
2015	287,3	210,8	73,4
2016	209,6	190,2	90,7
2017	220,4	188,5	85,5

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych,

Wykres 8. Ilość zużytej wody w gminie Rzęśnia

Źródło: Opracowanie własne na podstawie tabeli 18

Istotą prowadzenia gospodarki wodnej jest zabezpieczenie odpowiedniej ilości i jakości wody na potrzeby ludności, przemysłu i rolnictwa oraz zagospodarowanie zasobami w sposób oszczędny i racjonalny, zwłaszcza na obszarach, gdzie występują deficyty wody.

Przydatność wody do spożycia w wodociągu Rzęśnia określona jest sprawozdaniem z dnia 23.07.2018r. W zakresie wykonanych oznaczeń próbki wody odpowiadały wymaganiom określonym w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. 2017r. poz. 2294). Zgodność z wymaganiami próbek została stwierdzona w odniesieniu do akredytowanych i nieakredytowanych wyników badań.

8.2. Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków

Sieć kanalizacyjna obejmuje część obszaru gminy Rzęśnia – jej długość wynosi ok 49 km (grawitacyjnej i tłocznej). Dla potrzeb obsługi tej sieci pomiędzy Rzęśnią a Zielęcinem wybudowano mechaniczno-biologiczną oczyszczalnię ścieków o przepustowości $Q=500\text{m}^3/\text{d}$ (dwa ciągi technologiczne po $250\text{m}^3/\text{d}$). Na dzień dzisiejszy obciążenie oczyszczalni kształtuje się na poziomie ok. $250\text{m}^3/\text{d}$.

Na terenie gminy zlokalizowanych jest 7 przepompowni ścieków oraz ok. 850 przyłączy kanalizacji sanitarnej. Pozostałe ścieki sanitarne na terenie Gminy gromadzone są w zbiornikach bezodpływowych i dowożone do oczyszczalni ścieków lub odprowadzane w sposób niekontrolowany do ziemi i wód płynących.

Na terenie gminy wody opadowe są odprowadzane poprzez kanalizację deszczową, rowy oraz powierzchniowo po terenie. Na kanalizację deszczową składają się wpusty drogowe odprowadzające wody opadowe rurociągami o średnicach:

- F800mm o długości ok. 300,00m,
- F600mm o długości ok. 800,00m,
- F400mm o długości ok. 1000,00m,

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rzęśnia na lata 2019-2022
z perspektywą do 2026 r.

- F300mm o długości ok. 2600,00m

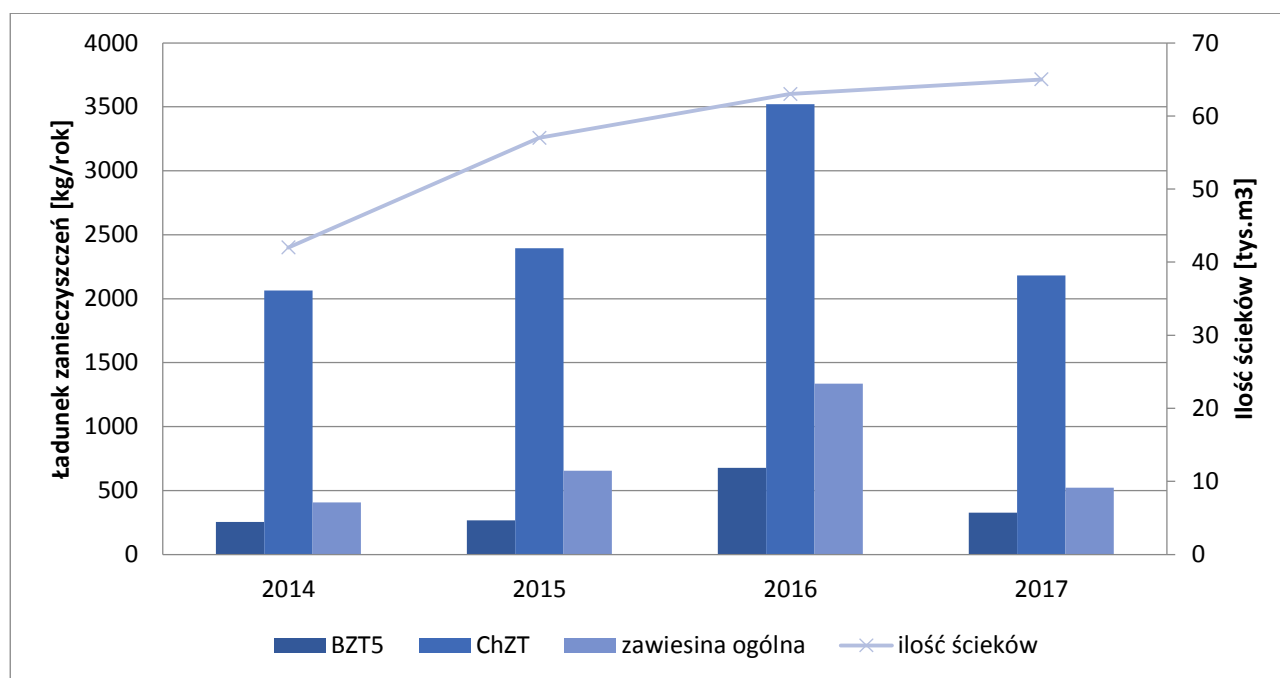
Wg danych z roku 2017 długość sieci kanalizacji sanitarnej wynosi 39,4 km. udział budynków podłączonych do kanalizacji sanitarnej stanowi 49% liczby budynków mieszkalnych podłączonych do sieci wodociągowej. Natomiast biorąc pod uwagę długość sieci kanalizacji sanitarnej to stanowi ona zaledwie 25% długości sieci wodociągowej. W 2018 sieć kanalizacyjna została rozbudowana w miejscowościach Rzęśnia Górka o dodatkowe 3,1 km i Będków, Żary oraz Wykno o dodatkowe 6,8 km co daje łączną długość sieci 49,3 km. Na chwilę opracowywania Programu Ochrony Środowiska Gminy Rzęśnia, część wybudowanej sieci kanalizacyjnej w roku 2018 roku nie została jeszcze przekazana do użytkowania. .

W 2018 roku sieć wodociągów została zmodernizowana w miejscowości Zielęcín o dodatkowe 0,31 km.

Tabela 19. Zestawienie danych dotyczących oczyszczalni ścieków w Rzęśni

Wskaźnik	2014	2015	2016	2017
Ilość ścieków oczyszczonych odprowadzonych [tys. m ³]	42	57	63	65
Ludność korzystająca z oczyszczalni - ogółem [os.]	1590	1700	1830	2000
Ładunki zanieczyszczeń w ściekach po oczyszczeniu [kg/rok]: BZT ₅ ChZT zawiesina ogólna	255	267	677	326
	2 065	2 395	3 521	2 182
	408	654	1 336	521
Ilość wytworzonych osadów ściekowych [Mg s.m.]	5	8	96	74

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych,

Wykres 9. Ładunki zanieczyszczeń w ściekach po oczyszczeniu

Źródło: Opracowanie własne na podstawie tabeli 19

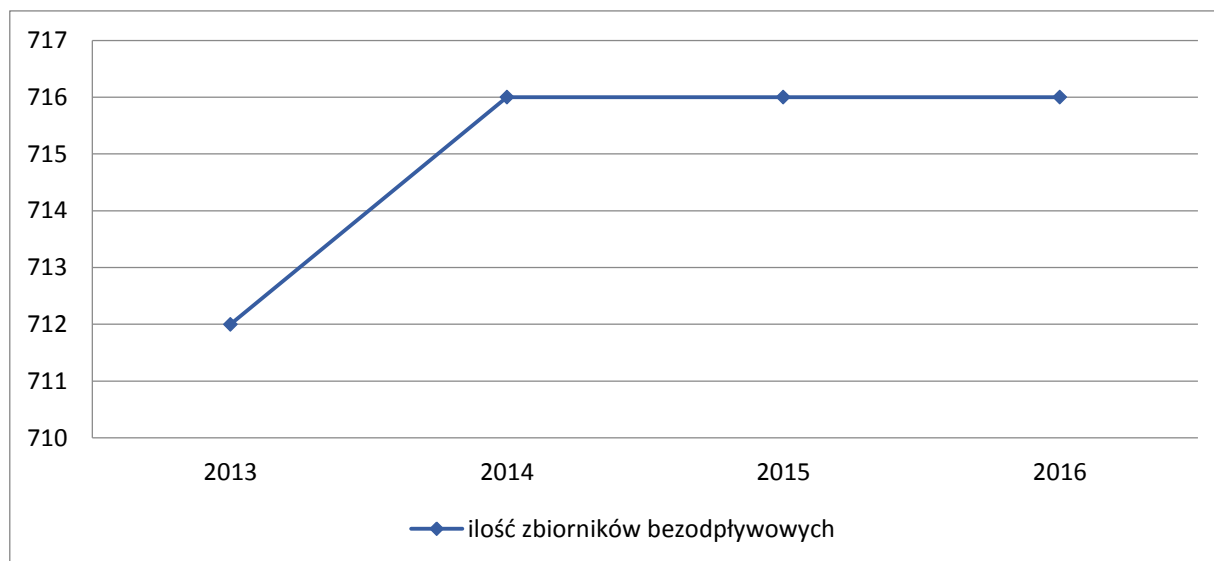
Budynki niepodłączone do sieci kanalizacyjnej są wyposażone w zbiorniki bezodpływowe (szamba) lub przydomowe oczyszczalnie ścieków. Według danych GUS na terenie gminy Rzęśnia na dzień 31.12.2016 jest 716 szt. zbiorników bezodpływowych oraz 26 przydomowe oczyszczalni.

W tabeli 20 zestawiono dane dotyczące ilości zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni w ostatnich latach.

Tabela 20. Ilość zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni na terenie gminy Rząśnia

Obiekt	2013	2014	2015	2016
Zbiorniki bezodpływowe [szt.]	712	716	716	716
Oczyszczalnie przydomowe [szt.]	26	26	26	26

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Wykres 10. Ilość zbiorników bezodpływowych na terenie gminy Rząśnia

Źródło: Opracowanie własne na podstawie tabeli 20

Przydomowe oczyszczalnie ścieków

Projekt 2018r.

92 – instalacje (w trakcie rozliczenia)

Wrzesień 2018r.

1. Dofinansowanie

Dofinansowanie udzielane jest w następującej wysokości:

- dla przedsięwzięcia polegającego na podłączeniu jednego budynku mieszkalnego do jednej przydomowej oczyszczalni ścieków dofinansowanie wynosi do **90% kosztów kwalifikowanych przedsięwzięcia**, jednak nie więcej niż **14 000,00 złotych**.
- dla przedsięwzięcia polegającego na podłączeniu kilku budynków mieszkalnych do jednej przydomowej oczyszczalni ścieków, dofinansowanie będzie wynosić do **7 000,00 złotych** w przeliczeniu na jeden budynek mieszkalny, jednak nie więcej niż 90% kosztów kwalifikowanych przedsięwzięcia.

9. Powietrze atmosferyczne

Powietrze atmosferyczne jest jednym z elementów środowiska, w którym przebiegają najważniejsze procesy życiowe organizmów żywych, między innymi procesy asymilacji i oddychania, a także procesy utleniania (spalania). Zawarte w powietrzu substancje oraz związki w ilościach ponadnormatywnych mają szkodliwy wpływ na pozostałe elementy środowiska: glebę, wodę, szatę roślinną, zwierzęta, a także na zdrowie i życie ludzkie. Zanieczyszczenie powietrza jest jednym z najbardziej niebezpiecznych zagrożeń środowiska.

9.1. Źródła emisji zanieczyszczeń do powietrza

Jakość powietrza atmosferycznego na terenie gminy Rząśnia kształtowana jest przez emisję pyłów i gazów. Źródłami zanieczyszczeń zlokalizowanymi na terenie gminy są:

- emisja punktowa – pochodząca z indywidualnych domowych systemów grzewczych opalanych zazwyczaj paliwami stałymi zwłaszcza węglem kamiennym i miałem, które na terenie gminy Rząśnia są głównym nośnikiem energii cieplnej – zarówno w kotłowniach przydomowych, jak i budynkach użyteczności publicznej. Charakterystyczną cechą indywidualnych palenisk węglowych jest ich niska sprawność oraz niepełny proces spalania powodujący nadmierną i niekontrolowaną emisję zanieczyszczeń. Ponadto niewielka wysokość emitorów powoduje koncentrację zanieczyszczeń w bezpośrednim otoczeniu miejsc przebywania ludzi – tj. w miejscowościach o zwartej zabudowie;
- emisja niezorganizowana – mająca miejsce w wyniku naturalnych procesów pylenia oraz procesów wypalenia traw i ściernisk;
- emisja komunikacyjna (liniowa) – przebiegające przez obszar gminy trasy komunikacyjne stanowią liniowe źródła emisji zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego. Zanieczyszczenia powietrza tworzą produkty spalania benzyn, olejów napędowych oraz w znacznie mniejszym stopniu gazu LPG. Do zanieczyszczeń atmosfery pochodzących z komunikacji samochodowej zalicza się również pyły powstające podczas zużywania się nawierzchni jezdni oraz podzespołów pojazdów (opony, klocki hamulcowe), które także mają udział w ogólnym bilansie zanieczyszczeń powietrza pochodzących z transportu samochodowego. Wpływ na wielkość emisji z transportu powierzchniowego mają również stan jezdni i stan techniczny pojazdów, rodzaj spalanej paliwa oraz płynność ruchu.

Przez obszar gminy przebiegają:

- droga wojewódzka W 483 relacji Łask-Częstochowa.
- drogi powiatowe relacji:
  - Rząśnia – Pajęczno,
  - Kielczygłów – Rząśnia- Stróża,
  - Rząśnia – Kol. Chabielice,
  - Biała – Bogumiłowice,
- drogi gminne.

Ponadto na jakość powietrza atmosferycznego wpływ mają procesy energetyczne oraz przemysłowe, których źródła znajdują się poza obszarem gminy, ponieważ na jej terenie nie ma dużych zakładów przemysłowych, których działalność wiąże się z emisją pyłów i gazów zanieczyszczających powietrze atmosferyczne.

9.2. Jakość powietrza

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 2 sierpnia 2012 r. (Dz.U. 2012 poz. 914) w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza - oceny jakości powietrza dokonuje się dla poszczególnych stref, które są określone w niniejszym rozporządzeniu. Są to obszary aglomeracji o liczbie mieszkańców powyżej 250 tys., miasta o liczbie ludności powyżej 100 tys. mieszkańców oraz obszary powiatów niewchodzące w skład aglomeracji.

Gmina Rząśnia znajduje się w strefie łódzkiej (PL1002). Ocena jakości powietrza dla tej strefy jest jednocześnie oceną dla gminy Rząśnia. Uwzględnia ona dwie grupy kryteriów, ustanowionych ze względu na ochronę zdrowia ludzi oraz ze względu na ochronę roślin. Wynikiem oceny, zarówno pod kątem kryteriów dla ochrony zdrowia, jak i kryteriów dla ochrony roślin, dla wszystkich substancji podlegających ocenie, jest zaliczenie strefy do jednej z klas jakości powietrza.

Tabela 21. Klasyfikacja stref oceny jakości powietrza

Klasa strefy	Charakterystyka klas
A	Jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy nie przekraczają odpowiednio poziomów dopuszczalnych lub poziomów docelowych
B	Jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalny, lecz nie przekraczają poziomów dopuszczalnych powiększonych o margines tolerancji
C	Jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy lub poziomy docelowe powiększone o margines tolerancji, a w przypadku gdy margines tolerancji nie jest określony - poziomy dopuszczalny lub poziomy docelowy
D2	Jeżeli stężenia ozonu na terenie strefy są powyżej poziomu celu długoterminowego

Klasyfikacji stref dokonuje się kilku etapowo, biorąc pod uwagę jakość powietrza na obszarach najwyższych stężeń w klasyfikowanej strefie. Pierwszym etapem oceny jest „klasyfikacja wg parametrów” - cząstkowa ocena poziomu stężenia poszczególnych substancji w konkretnym czasie uśredniania ich stężenia, wg poziomów dopuszczalnych, docelowych, celów długoterminowych dla danej substancji. Drugim etapem oceny jest „klasyfikacja wg zanieczyszczeń”, czyli określenie zbiorczo klas dla poszczególnych substancji, równoznacznych z najgorszą klasą uzyskaną dla wszystkich normowanych czasów uśredniania danej substancji (klas wg parametrów).

W rocznej ocenie jakości powietrza, zgodnie z zaleceniami Głównego Inspektora Ochrony Środowiska nie dokonuje się klasyfikacji łącznej dla stref oceny.

Zaliczenie strefy do określonej klasy wiąże się z określonymi wymaganiami, co do działań na rzecz poprawy jakości powietrza (w przypadku, gdy nie są spełnione określone kryteria) lub na rzecz utrzymania tej jakości (jeżeli spełnia ona przyjęte standardy). Podstawę zaliczenia strefy do określonej klasy, jak już wspomniano, stanowią wyniki oceny uzyskane na obszarach o najwyższych poziomach stężenia danej substancji w strefie.

Ocena w tych obszarach powinna być dokonana z wykorzystaniem odpowiednich metod, zależnych od poziomów stężenia występujących na danym obszarze (np. pomiarów wysokiej jakości w rejonach gdzie stężenie przekracza górny próg oszacowania GPO, stanowiący określony procent stężenia dopuszczalnego, a zatem i poziomy dopuszczalny).

W niektórych przypadkach może wystąpić kłopot z zaliczeniem strefy do realizacji programu ochrony powietrza na podstawie wyników pomiarów o niewystarczającej jakości (zbyt mała kompletność serii pomiarowych, wielkość przekroczenia mniejsza niż dokładność metody pomiarowej względem metodyk referencyjnych, zbyt mała reprezentatywność obszarowa poszczególnych stanowisk pomiarowych, zakwestionowanie lokalizacji szczegółowej stacji w wyniku okresowej kontroli otoczenia stacji, itp.). W związku z powyższym w przypadku uzasadnionej wątpliwości nadawana była klasa niższa. Należy jednak pamiętać, że w toku dalszych pomiarów, w wyniku późniejszych ocen rocznych klasa jakości powietrza w danej strefie może ulec pogorszeniu mimo, iż poziom stężenia danego zanieczyszczenia nie ulegnie znacznej zmianie.

Poszczególnym strefom nadane zostały klasy jakości powietrza, z których wynikają potrzeby w zakresie działań na rzecz poprawy jakości powietrza w strefach. Termin realizacji programu ochrony powietrza jest różny dla różnych substancji i uzależniany jest od poziomu stężenia w strefie. W zależności od faktu ustanowienia marginesów tolerancji dla wartości dopuszczalnych poziomów substancji lub też ich braku wyróżniono dwa rodzaje klasyfikacji stref.

Jeżeli ocenianej substancji przyznano margines tolerancji (MT), to możliwe klasy jakości powietrza to: A (najłagodniejsza klasa, poziom stężenia < D), B (poziom stężenia > D), C (najgorsza, poziom stężenia > D+MT). Powyższym klasom przyporządkowano różne wymagane działania (tabela 27).

Tabela 22. Klasy stref i wymagane działania w zależności od poziomów stężeń zanieczyszczenia, uzyskanych w rocznej ocenie jakości powietrza dla przypadków, gdy dla zanieczyszczenia jest określony poziom dopuszczalny i margines tolerancji

Poziom stężenie	Klasa strefy	Wymagane działania
nieprzekraczający wartości dopuszczalnej	A	-utrzymanie stężeń zanieczyszczenia poniżej poziomu dopuszczalnego oraz dążenie do utrzymania najlepszej jakości powietrza zgodnej ze zrównoważonym rozwojem
powyżej wartości dopuszczalnej, lecz nieprzekraczający wartości dopuszczalnej powiększonej o margines tolerancji	B	-określenie obszarów przekroczeń wartości dopuszczalnych -określenie przyczyn przekroczenia poziomu dopuszczalnego substancji w powietrzu, podjęcie działań w celu zmniejszenia emisji substancji
powyżej wartości dopuszczalnej powiększonej o margines tolerancji	C	-określenie obszarów przekroczeń poziomu dopuszczalnego oraz poziomu dopuszczalnego powiększonego o margines tolerancji -opracowanie programu ochrony powietrza (POP) mającego na celu osiągnięcie poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu oraz pułapu stężeń ekspozycji (określonego dla pyłu PM _{2,5})

Należy zauważyć, że przy założeniu stałego trendu zanieczyszczenia powietrza poszczególnymi substancjami, po zlikwidowaniu marginesów tolerancji obszary o klasie B będą wymagały realizacji programu ochrony powietrza.

Dla poziomów docelowych i celów długoterminowych oraz w przypadku, gdy poziom dopuszczalny ocenianej substancji nie uzyskał marginesu tolerancji (MT), możliwe klasy jakości powietrza to: A (najłagodniejsza klasa, poziom stężenia < D), C (najgorsza, poziom stężenia > D). Powyższym klasom przyporządkowano różne działania wymagane (tabela 28).

Tabela 23. Klasy stref i wymagane działania w zależności od poziomów stężeń zanieczyszczenia, uzyskanych w rocznej ocenie jakości powietrza, dla poziomów docelowych, celów długoterminowych oraz przypadków gdy margines tolerancji nie jest określony dla poziomów dopuszczalnych

Poziom stężenie	Klasa strefy	Wymagane działania
nieprzekraczający wartości poziomu dopuszczalnego/docelowego/celu długoterminowego	A	- utrzymanie stężeń zanieczyszczenia poniżej poziomu dopuszczalnego oraz dążenie do utrzymania najlepszej jakości powietrza zgodnej ze zrównoważonym rozwojem
powyżej wartości poziomu dopuszczalnego/docelowego/celu długoterminowego	B	- określenie obszarów przekroczeń wartości kryterialnych - działania na rzecz poprawy jakości powietrza opracowanie/aktualizacja programu ochrony powietrza (POP) - kontrolowanie stężeń zanieczyszczenia na obszarach przekroczeń i prowadzenie działań mających na celu obniżenie stężeń przynajmniej do poziomów dopuszczalnych/docelowych

Do oceny rocznej jakości powietrza w strefie łódzkiej pod kątem ochrony zdrowia wykorzystano pomiary substancji na stanowiskach zlokalizowanych w obrębie całej strefy oraz wykorzystano wyniki matematycznego modelowania jakości powietrza. Wartości otrzymane w 2016 r. w odniesieniu do poziomów dopuszczalnych, poziomów docelowych i poziomu celu długoterminowego pozwoliły na zakwalifikowanie gminy Rzęśnia, będącej w zasięgu strefy łódzkiej, do poniższych klas (tabela 24):

- do klasy A - dla dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, tlenku węgla, benzenu, metali oznaczanych w pyłe PM10 (arsenu, kadmu, niklu, ołowiu);
- do klasy C - ze względu na wynik pyłu PM2,5, pyłu PM10 i benzo(a)pirenu oznaczonego w pyłe PM10. Przekroczenia średniej rocznej wartości poziomu dopuszczalnego pyłu PM2,5, pyłu PM10, przekroczeń benzo(a)pirenu w pyłe PM10 oraz ozonu zarejestrowano na terenie całej strefy łódzkiej, do której zalicza się gmina Rzęśnia.

Tabela 24. Wynikowe klasy strefy dla poszczególnych zanieczyszczeń uzyskiwanych w ocenie rocznej (2016) dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia

Nazwa strefy	Symbol klasy strefy dla poszczególnych substancji											
	NO ₂	SO ₂	C ₆ H ₆	CO	pył PM2,5	pył PM10	B(a)P w PM10	As w PM10	Cd w PM10	Ni w PM10	Pb w PM10	O ₃
łódzka – gmina Rzęśnia	A	A	A	A	C	C	C	A	A	A	A	C

Źródło: WIOŚ Łódź - Roczna ocena jakości powietrza w województwie łódzkim w 2017 r.

Rezultatem końcowym oceny stref pod kątem ochrony roślin, podobnie jak pod kątem ochrony zdrowia jest określenie klas wynikowych dla poszczególnych zanieczyszczeń w danej strefie. W efekcie oceny rocznej przeprowadzonej w 2017 r. dla tlenków azotu, dwutlenku siarki i ozonu strefę łódzką, w tym gminę Rzęśnia, zaliczono do klasy A. Ponadto stwierdzono przekroczenie poziomu celu długoterminowego stężenia ozonu, w wyniku czego dodatkowo nadano strefie klasę D2 (tabela 25)

Tabela 25. Wynikowe klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń w ocenie rocznej (2016) dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin

Nazwa strefy	Symbol klasy strefy dla poszczególnych substancji		
	NO _x	SO ₂	O ₃
łódzka – gmina Rzęśnia	A	A	A/D2

Źródło: WIOŚ Łódź - Roczna ocena jakości powietrza w województwie łódzkim w 2017 r.

Ochrona powietrza atmosferycznego stanowi w całości zagadnień ochrony środowiska jeden z najistotniejszych problemów. Powietrze, które nas otacza, jest nie tylko niezbędnym do życia źródłem tlenu, lecz stanowi część środowiska o decydującym wpływie na zdrowie. Najczęściej występującymi, charakterystycznymi zanieczyszczeniami powietrza są pyły, tlenek i dwutlenek węgla, tlenki azotu i dwutlenek siarki.

Jednym z głównych źródeł zanieczyszczeń powietrza na terenie gminy są lokalne kotłownie oraz ogrzewanie piecowe, które rozwiązuje zasadniczo zaopatrzenie w ciepło.

Istniejący sposób zaopatrzenia w ciepło zaspakaja potrzeby mieszkańców w tym względzie. Wykorzystywanie w trakcie spalania paliwa stałego stanowi niewątpliwie źródło emisji substancji szkodliwych dla środowiska naturalnego i człowieka.

Poważnym źródłem przyczyniającym się do pogorszenia jakości powietrza są także drogi (gminne, powiatowe i wojewódzkie) o coraz większym natężeniu ruchu, a tym samym dużym stężeniu spalin.

Do gminy docierają także zanieczyszczenia transgraniczne (spoza terenu gminy).

Na terenie gminy Rzęśnia nie ma punktów pomiarowo-kontrolnych, w związku z czym nie prowadzi się badań stanu powietrza atmosferycznego, a to z kolei uniemożliwia szczegółowe określenie stopnia zanieczyszczenia atmosfery na terenie gminy.

9.3. Działania naprawcze

Jakość powietrza, wpływająca bezpośrednio na poziom jakości życia ludzi powinna być nieustannie monitorowana. W ramach Państwowego Monitoringu Środowiska prowadzone są działania pod nadzorem Wojewódzkich Inspektoratów Ochrony Środowiska, mające na celu określenie stanu jakości powietrza. System rocznej oceny jakości powietrza jaki stosuje się w strefie, do której przynależy gmina Rzęśnia, służy do określenia potrzeby włączenia programów ochrony powietrza. Jest to reakcja na potencjalne wystąpienie złego stanu jakości powietrza i wdrożenie przez zarząd województwa planów naprawczych.

Gmina Rzęśnia została zakwalifikowana do strefy łódzkiej, która realizuje następujące programy ochrony powietrza:

- w zakresie pyłu zawieszanego i benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM10:
Uchwała nr XXXV/690/13 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 26 kwietnia 2013 r.,
- w zakresie ozonu przyziemnego:
Uchwała nr XLIII/797/13 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 17 grudnia 2013 r.

Programy ochrony powietrza określają zakres zadań naprawczych, których realizacja umożliwi osiągnięcie jakości powietrza odpowiadającej normom unijnym i krajowym. Określone w nich działania skierowane są do wszystkich, a w szczególności do mieszkańców obszarów przekroczeń, zakładów rzemieślniczych i usługowych, eksploatujących przestarzałe konstrukcje, niskosprawne piece opalane paliwami węglowymi, drewnem, w których często spalane są źródła energii niekwalifikowane i odpady. Cele wynikające z ww. dokumentu dedykowane organom administracji publicznej powinny być uwzględnione we wszelkich możliwych dokumentach strategicznych, planistycznych i programowych, zwłaszcza z zakresu energetyki, zagospodarowania przestrzennego, komunikacji oraz transportu i komunikacji.

W 2016 roku został opracowany Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Rzęśnia, przyjęty uchwałą Uchwała Nr XXI/121/2016 w sprawie przyjęcia do realizacji "Planu gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Rzęśnia na lata 2016 - 2020" z dnia 2 września 2016 r.

Plan gospodarki niskoemisyjnej (PGN) to strategiczny dokument dla gminy, mający wpływ na lokalną gospodarkę ekologiczną i energetyczną. PGN zawiera informacje o ilości wprowadzanych do powietrza pyłów i gazów cieplarnianych na terenie gminy, podając jednocześnie propozycje konkretnych i efektywnych działań ograniczających te ilości.

10. Energia odnawialna

Polska, jako członek Unii Europejskiej, została zobowiązana do transpozycji krajowych przepisów prawnych wymogów Dyrektyw Parlamentu Europejskiego. Jedną z nich jest Dyrektywa 2009/28/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych (OZE). Podstawowym celem wyznaczonym dla Polski jest uzyskanie 15% udziału OZE w bilansie energetycznym do 2020 r. Wspomniana dyrektywa została wdrożona do polskiego prawa.

Do energii wytwarzanej z odnawialnych źródeł energii zalicza się, niezależnie od parametrów technicznych źródła, energię elektryczną lub ciepłą pochodzącą ze źródeł odnawialnych, w szczególności:

- z energii wodnej (elektrownie wodne o mocy mniejszej niż 5MW);
- z energii wiatru (elektrownie wiatrowe);
- z biomasy (elektrownie/elektrociepłownie na biomasę stałą, biogazownie: rolnicze, w oczyszczalniach ścieków, na wysypiskach odpadów, elektrociepłownie spalające odpady komunalne);
- z energii słonecznej (ogniwa fotowoltaiczne, kolektory słoneczne);
- ze źródeł geotermalnych (źródła wysokiej entalpii – ciepłownie geotermalne i źródła niskiej entalpii – pompy ciepła).

Energia słoneczna

Na terenie Gminy Rzęśnia Istnieją dobre warunki do wykorzystania energii promieniowania słonecznego. Usłonecznienie względne w ciągu roku, tj. liczba godzin z bezpośrednio widoczną tarczą słoneczną wynosi 32-34%. W latach 2010-2013 przy wsparciu funduszy unijnych zamontowano w gminie 1029 instalacji solarnych, zaspokajających potrzeby indywidualne poszczególnych budynków w zakresie podgrzewania wody użytkowej. Korzyści wynikające z wykorzystania energii w tej formie sprawiają, że Gmina zamierza pozyskać fundusze na wykonanie kolejnych 350 instalacji solarnych do podgrzewu c.w.u. w domkach jednorodzinnych. Ogromny potencjał energii słonecznej – czystej, naturalnej i odnawialnej jest również wykorzystywany w gałęzi energetyki fotowoltaicznej. W ostatnim dziesięcioleciu nastąpił znaczny jej rozwój związany z ciągłym udoskonalaniem technologii oraz znacznym spadkiem kosztów baterii słonecznych i falowników. dzięki temu systemy fotowoltaiczne stały się ogólnodostępne, a ich opłacalność nieustannie wzrasta. Gmina zamierza również skorzystać z tych możliwości i wybudować farmy fotowoltaiczne dla hydroforni i oczyszczalni ścieków oraz promować i dotować zakup instalacji fotowoltaicznych o mocy 3-4 kWp dla indywidualnych mieszkańców.

W 2018 roku zamontowano – 253 instalacje finansowane z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014 – 2020.

Farmy fotowoltaiczne

- Farma fotowoltaiczna do zasilania Hydroforni w Rzęśni o pow. zabudowy do 1 ha , o mocy przyłączeniowej 99 kW. Współfinansowane z WFOŚiGW w Łodzi.
- Farma fotowoltaiczna do zasilania Oczyszczalni Ścieków w Rzęśni o pow. zabudowy do 1 ha o łącznej mocy przyłączeniowej 55 kW. Współfinansowane z WFOŚiGW w Łodzi

Znaczna część energii potrzebnej do pracy urządzeń Hydroforni i Oczyszczalni ścieków w Rzęśni jest

produkowana w elektrowni fotowoltaicznej będącej własnością Gminy Rząśnia.

Ogniwa fotowoltaiczne na budynkach mieszkalnych, gospodarczych oraz gruncie

Montaż ogniw fotowoltaicznych o mocy 3 kW do 4 kW, z dofinansowaniem ze strony Gminy Rząśnia 80% całości kosztów poniesionych (kosztów kwalifikowanych), ale nie więcej niż 20.000 zł. Brutto.

Gmina na podstawie uchwalonego regulaminu udziela dotacji celowej ze środków budżetu Gminy Rząśnia na montaż odnawialnych źródeł energii.

2016 – 218 instalacji

2017 – 225 instalacji

2018 – 268 instalacji (w trakcie rozliczenia)

Biomasa

Obecnie mieszkańcy gminy zużywają najczęściej paliw stałych (węgiel i jego pochodne) w indywidualnych tradycyjnych kotłach węglowych. Tylko niewielka liczba mieszkańców wykorzystuje jako opał biomasę (pelet).

Biomasę warto wykorzystywać z wielu powodów. Paliwo to jest nieszkodliwe dla środowiska: ilość dwutlenku węgla emitowana do atmosfery podczas spalania równoważona jest ilością CO₂ pochłanianego przez rośliny, które odtwarzają biomasę w procesie fotosyntezy. Ogrzewanie biomasą staje się opłacalne – jej ceny są konkurencyjne na rynku paliw. Wykorzystanie biomasy pozwala wreszcie zagospodarować nieużytki i spożytkować odpady.

Gmina zamierza przy wykorzystaniu funduszy własnych oraz dotacji zrealizować projekt umożliwiający mieszkańcom wymianę kotłów węglowych na ekologiczne kotły wykorzystujące m. in. ten rodzaj paliwa.

Od roku 2017 w ramach dofinansowania z budżetu Gminy trwa wymiana kotłów węglowych na ekologiczne, kotły gazowe, kotły na biomasę (pellet i inne) klasy 5-ekoprojekt, kotły węglowe klasy 5-ekoprojekt i kotły olejowe.

Dofinansowanie udzielane jest dla:

- **kotłów gazowych** – 80% kosztów kwalifikowanych nie więcej niż 18.000,00 zł brutto,
- **kotłów na biomasę (pellet i inne)** – 80% kosztów kwalifikowanych przedsięwzięcia nie więcej niż 18.000,00 zł brutto,
- **kotłów węglowych** – 70% kosztów kwalifikowanych przedsięwzięcia nie więcej niż 9.000,00 zł brutto,
- **kotłów olejowych** – 80% kosztów kwalifikowanych przedsięwzięcia nie więcej niż 13.000,00 zł brutto.

Wymiana pieców na ekologiczne – ekogroszek

2016 – 104 instalacje

2017 – 134 instalacje

2018 – 30 instalacji (w trakcie rozliczenia)

Wymiana pieców na ekologiczne – biomasa i gaz

2017 – 76

2018 – 91 (w trakcie rozliczenia)

Pompy ciepła

Pompy ciepła wykorzystują energię odnawialną zgromadzoną w gruncie, wodzie lub w powietrzu. Instalacje zbudowane w oparciu o pompy ciepła służą do ogrzewania domów i przygotowania ciepłej wody użytkowej. pompa ciepła potrzebuje do pracy dostarczania energii elektrycznej, przy czym przy 1 kWh pobranej energii elektrycznej można otrzymać ok. 4 kWh energii cieplnej. Do zalet instalacji z pompą ciepła należy zaliczyć: cichą pracę, brak konieczności budowy komina, brak emisji spalin i sadzy, nie wymaga budowy przyłącza gazu. W Gminie Rzęśnia pompy ciepła typu powietrze – powietrze pracują w dwóch budynkach będących w zasobach gminy.

Energia wiatrowa

Na lokalizację instalacji z wykorzystaniem energii wiatru podstawowe znaczenie mają warunki lokalne: ukształtowanie terenu, zalesienie, zabudowa. Jednak nawet teoretycznie dobre lokalizacje należy zweryfikować przez pomiar wietrzności.

Według danych Urzędu Regulacji Energetyki na koniec 2015 w Polsce funkcjonowało 1039 instalacji wiatrowych o łącznej mocy 4582 MW. Większość instalacji zlokalizowana jest

10. Zasoby przyrodnicze

W gminie Rzęśnia grunty leśne zajmują 899,43 ha, co stanowi 10,4% powierzchni gminy. Lasy prywatne zajmują powierzchnię 582,35 ha, natomiast grunty leśne należące do Skarbu Państwa zajmują powierzchnię 313,58 ha (stan na 2017 rok).

tereny leśne w obrębie gminy są uznawane za lasy ochronne. Tymczasem lasy te ulegają i będą nadal ulegać degradacji na skutek oddziaływania różnych czynników. szczególnej degradacji ulegną lasy i grunty leśne na terenach pomocniczych w pasie otaczającym wyrobisko i zwałowisko zewnętrzne nadkładu o szerokości 100 do 500 m.

Konsekwentnie co roku realizowane są zalesienia gruntów porolnych celem zwiększenia lesistości gminy.

Tabela 26. Zalesienia prowadzone na terenie gminy Rzęśnia w latach 2013-2016

2010	2013	2014	2015	2016
Zalesienia ogółem [ha]	4,20	0,00	3,71	1,50

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

10.1. Ochrona przyrody i krajobrazu

Na terenie gminy brak terenów o szczególnie cennych walorach środowiska przyrodniczego dlatego na jej terenie nie utworzono żadnej z form ochrony prawnej. Obszary takie występują w znacznej odległości od granic gminy. Są to:

- obszar chronionego krajobrazu „Doliny Widawki”,
- proponowany Obszar Chronionego Krajobrazu „Pajęczańsko-Gidelski”,
- „Załęczański” Park Krajobrazu,
- proponowany „Załęczański” Obszar chronionego Krajobrazu,

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rząśnia na lata 2019-2022
z perspektywą do 2026 r.

- „Osjakowski” Zespół przyrodniczo – krajobrazowy
- W granicach „Załęczańskiego” Parku Krajobrazowego znajduje się proponowany obszar Natura 2000 „Załęczański łuk Warty”

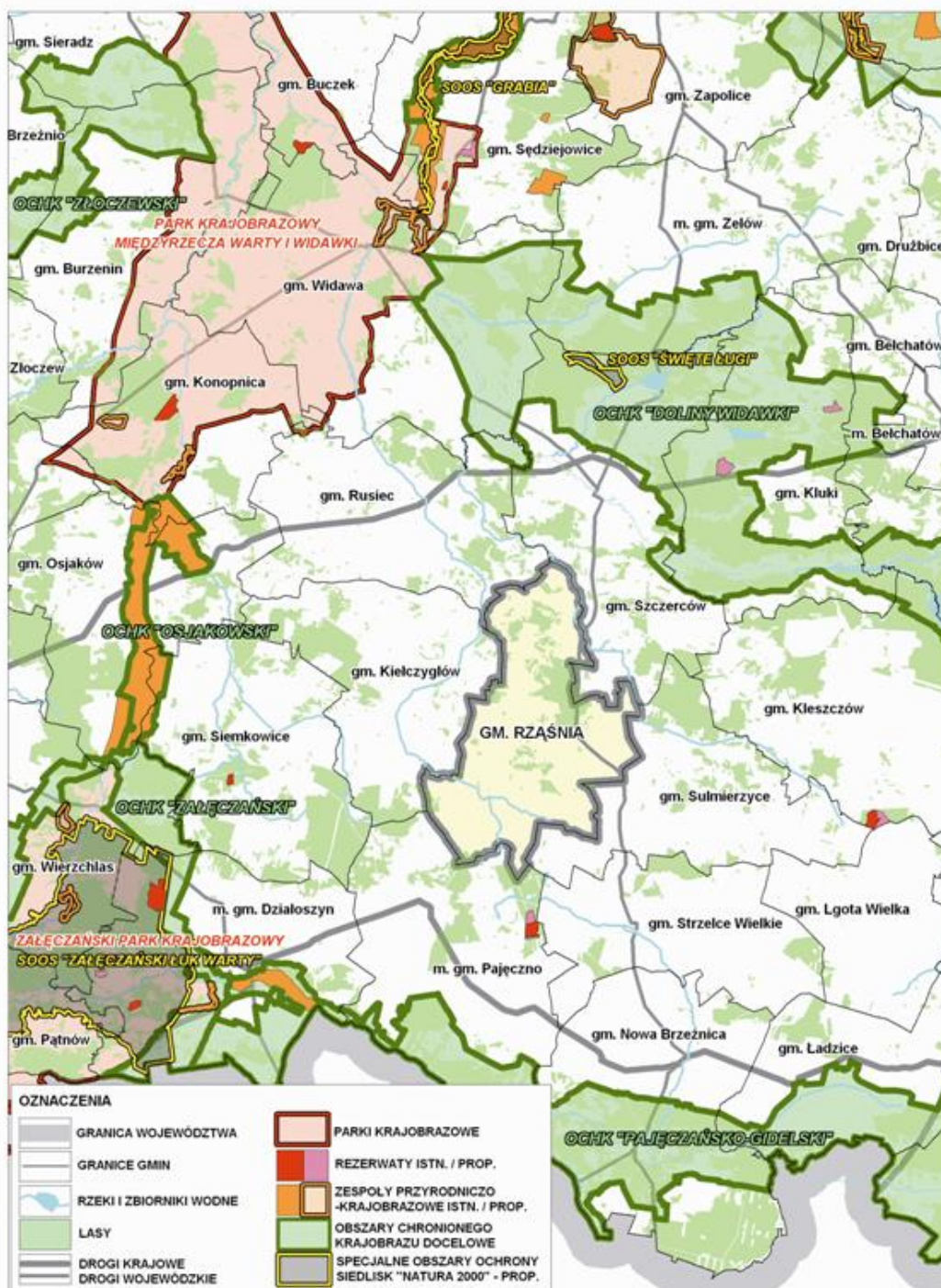
Z obiektów objętych ochroną prawną na terenie gminy znajduje się 5 pomników przyrody. Są to:

- szpaler drzew: 12 lip szerokolistnych, i jesion wyniosły w parku Stróży,
- grupa drzew: lipa drobnolistna i jesion wyniosły w parku w Białej (utworzone Zarządzeniem Wojewody Piotrkowskiego nr 45/87, z dnia.15.12.1987 roku (Dz. Urz. W. P. Nr 17, poz. 177 z 30.12.1987 r).
- grupa drzew: 2 lipy drobnolistne, jesion wyniosły, kasztanowiec zwyczajny przy kościele w Stróży (utworzony Rozporządzeniem Wojewody Piotrkowskiego nr 4/86 z dnia 04.11.1996 r (Dz. Urz. W. P. nr 21, poz. 75 z dnia 08.11.1996)),
- grupa drzew: 25 wiązów szypułkowych, na cmentarzu w Rząśni,
- grupa drzew: 11 wiązów szypułkowych wokół kościoła w Rząśni,

Utworzone Uchwałą nr XXXIII/3/06 rady Gminy Rząśnia z dnia 20.02.2006 (Dz. U. W. Ł., nr 87, poz. 731 z dnia 17.03.2006 r.)

Na mapach 11 oraz 12 przedstawiono obszary chronione na terenie gminy Rząśnia.

GMINA RZAŚNIA NA TLE DOCELOWYCH FORM OCHRONY PRZYRODY

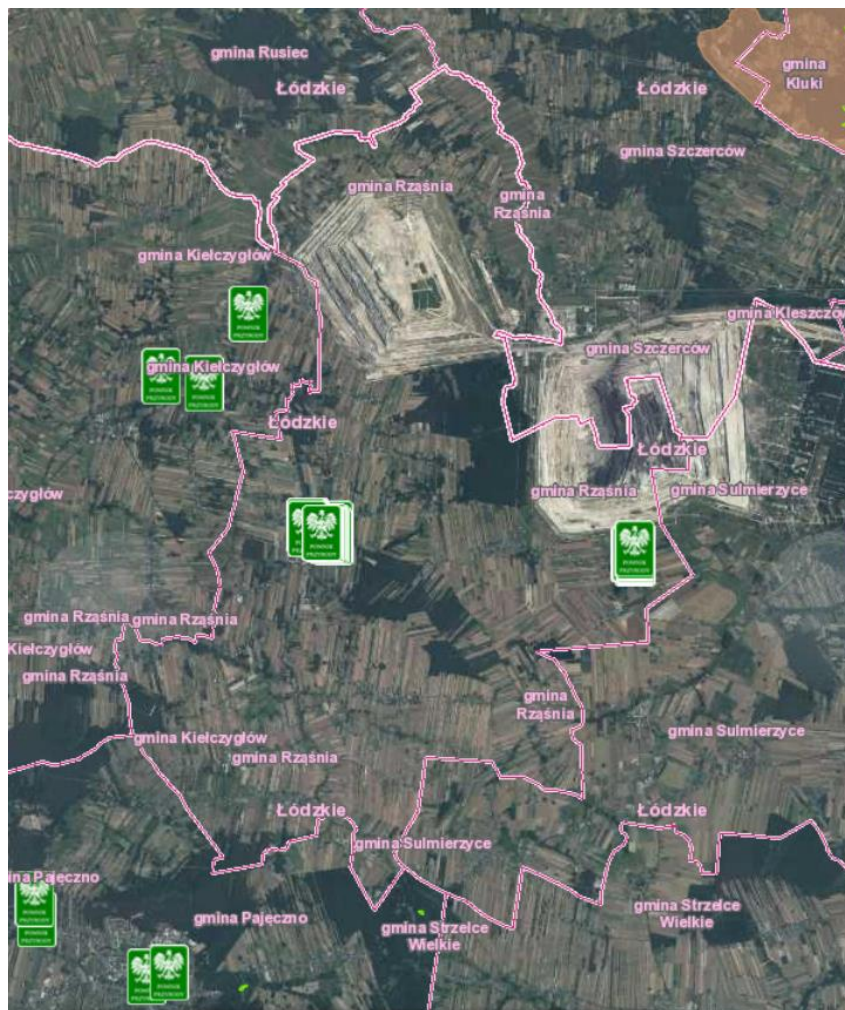

Mapa 12. Obszary chronione na terenie gminy Rząśnia

Źródło: Ekofizjografia gminy Rząśnia

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rząśnia na lata 2019-2022
z perspektywą do 2026 r.

Mapa 13. Obszary chronione na terenie gminy Rząśnia – pomniki przyrody
Źródło: opracowanie własne na podstawie <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>

11. Hałas

O klimacie akustycznym występującym na danym terenie decydują źródła, które to zjawisko wywołują. Wyróżnia się trzy główne rodzaje hałasu. Są to:

- hałas przemysłowy powodowany przez urządzenia i maszyny w obiektach przemysłowych i usługowych,
- hałas komunikacyjny pochodzący od środków transportu,
- hałas komunalny występujący w budynkach mieszkalnych i obiektach użyteczności publicznej.

Dopuszczalne wartości natężenia hałasu w środowiska określa Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2018 poz. 799) oraz Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz.U. 2014 poz. 112).

Tabela 27. Dopuszczalne normy hałasu w środowisku

Lp.	Rodzaj terenu	Dopuszczalny poziom hałasu w [dB]			
		Drogi lub linie kolejowe		Pozostałe obiekty i działalność będąca źródłem hałasu	
		L _{Aeq D} przedział czasu odniesienia równy 16 godzinom	L _{Aeq N} przedział czasu odniesienia równy 8 godzinom	L _{Aeq D} przedział czasu odniesienia równy 8 najmniej korzystnym godzinom dnia kolejno po sobie następującym	L _{Aeq N} przedział czasu odniesienia równy 1 najmniej korzystnej godzinie nocy
1	a) Strefa ochronna „A” uzdrowiska b) Tereny szpitali poza miastem	50	45	45	40
2	a) Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej b) Tereny zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży c) Tereny domów opieki społecznej d) Tereny szpitali w miastach	61	56	50	40
3	a) Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego b) Tereny zabudowy zagrodowej c) Tereny rekreacyjno- wypoczynkowe d) Tereny mieszkaniowo- usługowe	65	56	55	45
4	Tereny w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców	68	60	55	45

Źródło: Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz.U. 2014 poz. 112).

Hałas przemysłowy

Największym źródłem emisji hałasu przemysłowego na terenie gminy są obiekty i urządzenia kopalni znajdujące się w strefie przylegającej do wyrobiska i zwałowiska. Wykonane pomiary tła akustycznego w obszarach zewnętrznych Odkrywki Szczerców i zwałowiska wskazują na brak dominujących źródeł hałasu w tych rejonach. Tereny przyległe są na ogół w użytkowaniu rolniczym lub leśnych, a zabudowa ma strukturę wiejską. Poziom hałas był mierzony na stanowiskach w Zabrzeziu, Stróży, Zielęcinie, Rząśni, Będkowie, Kolonii Będków, Józefinie, Kodranii, Marcelinie i Kolonii Broszęcin. Znajdował się on w przedziale 26,7-35,1 dB (A) dla pory dziennej. Najwyższe poziomy odnotowano w Stróży i Rząśni – 35,1 dB(A) oraz Kodranii – 34,6 dB (A) i Broszęcinie – 34 dB (A). Podjęcie eksploatacji wpłynęło na zwiększenie wartości poziomu hałasu, szczególnie na terenach bezpośrednio przyległych. Jego głównymi źródłami są koparki, przenośniki nadkładowej węglowej, stacje napędowe przenośników, zwałowarki, sprzęt pomocniczy.

Podczas eksploatacji złoża skarpy pomiędzy poziomami eksploatacyjnymi ograniczają oddziaływanie hałasowe. Z obszaru zwałowiska zewnętrznego oddziaływanie hałasowe ograniczają:

- w kierunku południowym –specjalnie uformowany wał o wysokości ok. 8m nad danym poziomemzwałowym,
- w kierunku wschodnim –budowanie poziomów zwałowych o wysokości względnej ok. –30m.

Kierunki –północny i zachodni nie są ekranowane. Na kierunku południowym od Odkrywki Szczerców leżą dwie, większe jednostki osadnicze –Stróża i Zielęcin. Od strony zachodniej Odkrywka graniczy ze sporym kompleksem leśnym. W rejonie zwałowiska zewnętrznego najbliższymi obszarami zabudowanymi są: Kodrań, Broszęcin, Kol. Broszęcin, Będków, Kol. Będków i Marcelin. W miejscowościach tych, w wyniku prowadzenia prac eksploatacyjnych może ulec pogorszeniu klimat akustyczny.

Hałas komunikacyjny

Hałas komunikacyjny jest emitowany przez środki transportu drogowego i kolejowego. Emisja hałasu jest głównie uzależniona od nasilenia ruchu.

Gmina Rząśnia leży z dala od głównych szlaków komunikacyjnych. W jej granicach znajduje się jedynie niewielki odcinek drogi wojewódzkiej nr 483 relacji Łask – Szczerców - Częstochowa. jest to nowy przebieg drogi. Z uwagi na budowę wyrobiska został on przełożony poza jego zachodnią granicę.

Pozostałe ważniejsze drogi to drogi. Są to:

- droga nr 2311E relacji Widawa – Wola Wiązowa – Kielczygłów – Studzianna – Rząśnia – Stróża,
- droga nr 3500E relacji Pajęczno – Chabielice,
- droga nr 3507E relacji Biała – Bogumiłowice – Piekary.

Projektowana jest budowa kolejnej drogi powiatowej relacji Rząśnia – Sulmierzyce oraz przełożenie drogi powiatowej klasy relacji Częstochowa – Chorzew – Siemkowice.

Głównym elementem hałasotwórczym jest droga wojewódzka z uwagi na duże nasilenie ruchu. Ruch ten w 1995 roku kiedy kształtował się na wysokości 1700 pojazdów na dobę wykazywał stałą tendencję wzrostową. Jednak w roku 2000 wynosił tylko 1325 pojazdów na dobę, zaś w 2005 roku 1441.

Różnica pomiędzy 2000, a 2005 rokiem wyniła 116 pojazdów na dobę. Jest to stosunkowo niewielki przyrost. Należy przypuszczać, że ta tendencja utrzyma się.

Hałas komunalny

Hałas ten występujący w budynkach mieszkalnych i komunalnych nie odgrywa znaczącej roli.

12. Pola elektromagnetyczne

Z punktu widzenia ochrony środowiska i zdrowia człowieka w zakresie promieniowania niejonizującego istotne są mikrofały, radio fały oraz fały o bardzo niskiej (VLF) i ekstremalnie niskiej częstotliwości (FW).

Zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity: Dz.U. 2018 poz. 799), pola elektromagnetyczne definiuje się jako pola elektryczne, magnetyczne oraz elektromagnetyczne o częstotliwościach od 0 Hz do 300 GHz. Oceny poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku dokonuje się w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Wojewódzki inspektor ochrony środowiska prowadzi okresowe badania poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku.

Liczba stanowisk pomiarowych, rodzaj terenów, na jakich prowadzi się pomiary oraz ich częstotliwość określona została w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2007 r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. 2007 nr 221 poz. 1645). W rozporządzeniu tym wyznaczono 3 podstawowe kategorie terenów, na których prowadzi się monitoring PEM:

- centralne dzielnice lub osiedla miast o liczbie mieszkańców powyżej 50 tys.
- pozostałe miasta
- tereny wiejskie.

Na każdej z ww. kategorii terenów wybranych jest 45 punktów pomiarowych - w sumie 135 punktów. Pomiary w wybranych punktach są powtarzane po każdym pełnym, trwającym 3 lata cyklu pomiarowym. W ciągu jednego roku pomiary wykonywane są w 45 punktach (po 15 na każdą kategorię terenów). Zakres prowadzenia badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku obejmuje pomiary natężenia składowej elektrycznej pola elektromagnetycznego w przedziale częstotliwości co najmniej od 3MHz do 3000MHz. Pomiary w każdym punkcie wykonywane są 1 raz w ciągu roku.

Szczegółowe wartości dopuszczalnych natężeń pól promieniowania określone zostały w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz.U. 2003 Nr 192, poz. 1883). Zgodnie z rozporządzeniem dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych wyznaczone zostały dla „terenów przeznaczonych pod zabudowę” jak i „miejsc dostępnych dla ludności” i odnoszą się do różnych zakresów częstotliwości pól od 50 Hz do 300 GHz.

Z punktu widzenia monitoringu środowiska najważniejszy jest zakres częstotliwości od 3 MHz do 3 000 MHz. Dopuszczalne natężenie pola elektromagnetycznego dla danego zakresu wynosi $E=7$ V/m dla składowej elektrycznej i $S=0,1$ W/m² dla gęstości mocy.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rząśnia na lata 2019-2022
z perspektywą do 2026 r.

Wielkość mierzonych wartości natężeń pól elektromagnetycznych (PEM) jest wypadkową ilości źródeł i ich mocy. Do podstawowych sztucznych źródeł emisji pól elektromagnetycznych do środowiska zaliczamy: stacje bazowe GSM/UMTS/CDMA/LTE, nadajniki RTV, linie i stacje elektroenergetyczne.

Głównym źródłem promieniowania typu FW jest infrastruktura elektromagnetyczna, czyli linie i stacje elektromagnetyczne typu FW oraz instalacje elektryczne odbiorcze.

Czynnikiem kształtującym w/w infrastrukturę gminy Rząśnia jest Elektrownia Bełchatów i gęsta sieć przesyłowa energii elektrycznej. Planowana jest również dalsza rozbudowa Elektrowni Bełchatów oraz zwiększanie ilości sieci.

Obecnie przez teren gminy przebiegają następujące linie elektroenergetyczne najwyższego i wysokiego napięcia:

- linia elektroenergetyczna napięcia 400 kV krajowego systemu elektroenergetycznego zarządzanego przez przedsiębiorstwo energetyczne Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A.
- linia elektroenergetyczna napięcia 110 kV relacji GPZ 400/110kV „Trębaczew” – GPZ 110/15kV „Wiskitka”, będąca własnością przedsiębiorstwa energetycznego Zakład Energetyczny Łódź- Teren S.A.,

Projektowana jest kolejna linia energetyczna wysokiego napięcia 400kV. Będzie ona przebiegać przy północnej granicy gminy.

Od linii obowiązują strefy ochronne (pasy technologiczne) określone na podstawie przepisów branżowych, w obrębie których występują ograniczenia w zagospodarowaniu i korzystaniu z terenów (np. przy zalesianiu, urządzeniu parkingów, stacji paliw, magazynów materiałów łatwopalnych, urządzeń zraszających, zabudowy mieszkaniowej itp.).

Przewiduje się następujące szerokości pasów technologicznych:

- dla linii 15kV – 15 m (2x7,5 m od osi linii)
- dla linii 110kV – 36 m (2x18 m od osi linii)
- dla linii 220kV – 50 m (2x25 m od osi linii)
- dla linii 400kV – 80 m (2x40 m od osi linii)

Dla GPZ-ów ustala się strefy oddziaływania hałasowego z urządzeń transformatorowych do 150 m od ogrodzeń GPZ. Dotyczy to stacji najwyższych napięć 110kV, 220kV, 400kV.

Usługi telekomunikacyjne w zakresie łączności stacjonarnej są na terenie gminy Rząśnia realizowane przez centralę telefoniczną w Bełchatowie i powiązaną z tą centralą napowietrzno–kablową sieć linii telefonicznych.

Dostęp do tych usług jest jeszcze ograniczony brakiem telefonicznej infrastruktury sieciowej w niektórych miejscach zabudowy mieszkalnej i zagrodowej. Usługi telekomunikacyjne w zakresie łączności ruchomej (telefonii komórkowej) są dostępne na terenach objętych emisyjnym zasięgiem niektórych z działających obecnie w kraju operatorów tej łączności.

W roku 2016 Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Łodzi prowadził pomiary natężenia promieniowania elektromagnetycznego na terenie gminy Kielczygłów w miejscowości Głina Duża. Jest to najbliższej położona miejscowość od granic gminy Rząśnia. Na terenie samej gminy nie było prowadzonych

badania pomiarowych oraz pomiary promieniowania elektromagnetycznego nie są planowane na terenie gminy w Programie Państwowego Monitoringu Środowiska na lata 2016 – 2020.

Tabela 28. Wyniki pomiarów natężenia pola elektromagnetycznego na terenie miejscowości Głina Duża.

Miejscowość	Ulica	Data	E_{sr} [V/m]	E_{max} [V/m]	S [W/m ²]
Głina Duża	pow. pajęczański	28-10-2016	< 0,3	< 0,3	< 0,0002

Źródło: http://www.wios.lodz.pl/files/docs/wynii_pomiarow_pem_w_2016.pdf

Po przeprowadzeniu badań nie stwierdzono przekroczeń dopuszczalnych wartości natężenia promieniowania elektromagnetycznego.

Elektroenergetyka

Gmina jest zaopatrywana w moc i energię elektryczną z głównej stacji zasilającej GPZ 110/15kV „Wistka”, zlokalizowanej przy południowej części jej obszaru w Dworszowicach Pakoszowy, w gminie Sulmierzyce.

Obecne zapotrzebowanie gminy na moc elektryczną kształtuje się na poziomie 2.700kW w szczytowych godzinach obciążenia dobowego, a zapotrzebowanie na energię elektryczną osiąga poziom 7.000.000kWh rocznie.

Dystrybucja mocy i energii elektrycznej z GPZ 110/15kV odbywa się za pomocą magistralno-odgałęznej, napowietrznej sieci rozdzielczej średniego napięcia 15kV, przyłączonych do tej sieci stacji transformatorowo - rozdzielczych 15/0,4kV oraz wyprowadzonych z tych stacji lokalnych linii rozdzielczych niskiego napięcia 0,4/0,231kV.

W stanach awaryjnych możliwe jest też dostarczenie określonych ilości mocy i energii z odległych GPZ 110/15kV w Belchatowie, Rogowcu Starym, Ruścu lub Siemkowicach poprzez linie 15kV z tych GPZ, połączone z siecią rozdzielczą 15kV gminy.

GPZ 110/15kV „Wistka” posiada znaczne rezerwy mocy elektrycznej, natomiast istniejący system sieci rozdzielczej 15kV, stacji 15/0,4kV i sieci niskiego napięcia

0,4/0,231kV nie zapewnia możliwości pokrycia dalszego istotnego wzrostu zapotrzebowania gminy na tę moc i energię.

Przez teren gminy przebiega elektroenergetyczna, napowietrzna linia najwyższego napięcia relacji Rogowiec -Trębaczew / Rogowiec –Ostrów, będąca elementem krajowego systemu przesyłowego energii elektrycznej oraz elektroenergetyczna, napowietrzna linia wysokiego napięcia 110kV systemu ponadlokalnego funkcjonującego na terenie województwa łódzkiego. Wzdłuż trasy linii 400kV występuje pas technologiczny o szerokości 80m (po 40m w obie strony od osi linii), a wzdłuż trasy linii 110kV -pas o szerokości 36m (po 18m w obie strony od osi linii). W obrębie tych pasów nie należy lokalizować budynków przeznaczonych do stałego pobytu ludzi, magazynów materiałów wybuchowych i łatwopalnych, urządzeń zraszających, parkingów dla pojazdów z zapłonem iskrowym lub samoczynnym, jak też nie należy sadzić roślinności wysokopiennej. Wszelkie zmiany w kwalifikacji terenów w obrębie tych pasów oraz w ich najbliższym sąsiedztwie, a także lokalizowanie jakichkolwiek obiektów, jak również zalesienia działek znajdujących się w granicach tych pasów powinny być uzgadniane z właścicielami przedmiotowych linii.

Pasy technologiczne występują także wzdłuż tras napowietrznych linii średniego napięcia 15kV. Szerokość pasów dla tych linii wynosi 15m (po 7,5m w obie strony od osi każdej linii). Dla tych pasów również niezbędny jest wymóg wyżej wymienionych uzgodnień z właścicielami linii.

13. Gospodarka odpadami

Prowadzenie i aktualizacja bazy danych dotyczących wytwarzania i gospodarowania odpadami wraz z rejestrem udzielanych zezwoleń na ich wytwarzanie i gospodarowanie należy do obowiązków marszałka województwa.

Utrzymanie czystości i porządku w gminach należy do zadań własnych gminy. Gminy zapewniają czystość i porządek na swoim terenie i tworzą warunki niezbędne do ich utrzymania.

Aktualny akt prawny stanowiący Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Rzęśnia stanowi XX/113/2016 Rady Gminy Rzęśnia, z dnia 7 lipca 2016r. w sprawie przyjęcia "Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Rzęśnia" . (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego z dnia 12 grudnia 2016 r. poz. 5486)

Odpady z terenu gminy będą gromadzone na przejściowym składowisku odpadów w miejscowości Rzęśnia, z którego wywożone były na składowisku odpadów są na nowoczesne składowisko odpadów komunalnych w Dylowie „A”. Aktualnie składowisko w Rzęśni jest nieczynne. Teren ten przeznaczony jest pod przejściowe składowanie i sortowanie odpadów. Odbiorem stałych odpadów komunalnych z terenu gminy zajmują się EKO-REGION.

Na terenie gminy Rzęśnia obowiązuje Uchwała nr XX/117/2016 Rada Gminy Rzęśnia w sprawie szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów. (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego z dnia 12 grudnia 2016 r. poz. 5487), która określa m.in.:

- rodzaje i ilość odbieranych odpadów komunalnych,
- częstotliwość odbierania odpadów komunalnych,
- sposób świadczenia usług przez punkty selektywnego zbierania odpadów komunalnych.

W zamian za uiszczoną przez właściciela nieruchomości opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi gmina Rzęśnia świadczy usługi odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych.

Odpady komunalne na terenie gminy Rzęśnia odbierane są głównie w systemie pojemnikowo-workowym bezpośrednio od właścicieli nieruchomości. W ramach systemu gospodarowania odpadami wszystkich mieszkańców wyposażono w pojemniki/czarne worki do zbierania odpadów komunalnych na odpady zmieszane oraz worki do segregowania odpadów (zielony na szkło, niebieski na papier i tekturę, żółty na tworzywa sztuczne, opakowania wielomateriałowe i metal, brązowy na odpady biodegradowalne, szary na popiół). Dodatkowo istnieje możliwość zbierania odpadów komunalnych w sposób selektywny w bezbarwnych workach odpowiednio opisanych.

W tabeli 29 zestawiono ilości odpadów komunalnych wytworzonych i odebranych w 2016 r. na terenie gminy Rzęśnia.

Tabela 29. Ilość odpadów komunalnych odebranych w 2016 r. z terenu gminy Rząśnia

Rodzaj odpadów	Kod odpadu	Masa odpadów [Mg]
Niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne	20 03 01	566,6720
Zmieszane odpady opakowaniowe	15 01 06	162,7340
Opakowania ze szkła	15 01 07	44,06
Opakowania z tworzyw sztucznych	15 01 02	19,76
Opakowania z papieru i tektury	15 01 01	26,06
Zużyte opony	16 01 03	11,88
Odpady wielkogabarytowe	20 03 07	40,00
Opady betonu oraz gruz betonowy z rozbiórek i remontów	17 01 01	11,54
Łącznie odpady segregowane		819,286
RAZEM		882,706

Źródło: Roczna analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy Rząśnia za 2017 rok

W gminie Rząśnia jest zorganizowany Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK), który mieści się w Rząśni (Nr 78 B) w sąsiedztwie oczyszczalni ścieków.;

Przyjmowanie odpadów w PSZOKu odbywa od poniedziałku do soboty z wyłączeniem dni ustawowo wolnych w godzinach według Harmonogramu odbioru odpadów komunalnych. Właściciele nieruchomości mogą bezpłatnie przekazywać do PSZOK:

- meble i inne odpady wielkogabarytowe,
- zużyte opony,
- tekstylia, w tym ubrania,
- odpady budowlane i rozbiórkowe pochodzące z drobnych prac remontowo-budowlanych,
- przeterminowane chemikalia i opakowania po chemikaliach,
- szkło i odpady opakowaniowe ze szkła,
- tworzywa sztuczne,
- metal itp.

Zbiórka przeterminowanych leków prowadzona jest w Gminnym Ośrodku Zdrowia w Rząśni. ul. Waryńskiego 6 oraz w punkcie aptecznym przy ul. Nowej 2 w Rząśni, gdzie znajdują się specjalne pojemniki.

Zbiórkę zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego jest prowadzona w PSZOKu.

Na terenie gminy Rząśnia odbywa się również dwa razy w roku w miesiącu maju objazdowa zbiórka z posesji odpadów wielkogabarytowych i elektrośmieci.

Zgodnie z art. 9e ust. 1 pkt 2 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach podmiot odbierający odpady komunalne od właścicieli nieruchomości jest obowiązany do przekazywania zmieszanych odpadów komunalnych oraz odpadów zielonych bezpośrednio do regionalnej instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych. W myśl art. 9l ust. 2, w przypadku wystąpienia awarii regionalnej instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych lub w innych przypadkach uniemożliwiających przyjmowanie zmieszanych odpadów komunalnych lub odpadów zielonych odpady te przekazuje się do instalacji przewidzianych do zastępczej obsługi tego regionu.

Na terenie gminy Rząśnia nie ma możliwości przetwarzania odpadów komunalnych. Wszystkie odpady odbierane i zagospodarowywane są przez firmę "EKO-REGION" sp. z o.o. z/s w Bełchatowie, która przekazuje je do RIPOK Zakład Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych Dylowie A gm. Pajęczno, który

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rzęśnia na lata 2019-2022
z perspektywą do 2026 r.

zgodnie z Planem gospodarki odpadami województwa łódzkiego na lata 2016–2022 z uwzględnieniem lat 2023-2028 przyjętym Uchwałą Nr XL/502/17 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 20 czerwca 2017 r. jest w Regionie II Regionalną Instalacją Przetwarzania Odpadów Komunalnych (RIPOK).

Zapisy art. 3 ust. 2 pkt. 7 Ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach nakładają na gminy obowiązek osiągnięcia odpowiednich poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych oraz ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania.

Na terenie gminy Rzęśnia osiągnięto następujące poziomy:

- poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania - $T_r=22,83\%$

Poziom został osiągnięty: wg Rozporządzenia Ministra Środowiska (Dz.U. 2012 poz. 676) dopuszczalny poziom masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazanych do składowania w stosunku do masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r. w 2017 r. wynosić powinien 45% (P_r), dla gminy Rzęśnia T_r wyniósł 22,83%.

Jeżeli $T_r < P_r$, to poziom został osiągnięty ($22,83 < 45\%$).

- poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła - $P_{pmts}=22,32\%$

Poziom został osiągnięty: wg Rozporządzenia Ministra Środowiska (Dz.U. 2016 poz. 2167) obowiązkowy do osiągnięcia przez gminy poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła powinien wynosić w 2017 r. 18%, dla gminy Rzęśnia wyniósł 22,32 %.

- poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami odpadów innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych - $P_{br}=100\%$

Poziom został osiągnięty: wg Rozporządzenia Ministra Środowiska (Dz.U. 2016 poz. 2167) obowiązkowy do osiągnięcia przez gminy poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami odpadów innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych powinien wynosić w 2016 r. 42%, dla gminy Rzęśnia wyniósł 100 %,

Gmina Rzęśnia nie posiada aktualnego Program Usuwania Azbestu i Wyrobów Zawierających Azbest.

14. Awaryjne przemysłowe i inne zagrożenia dla środowiska

Potencjalne zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi oraz środowiska naturalnego może występować w związku z prowadzonymi procesami przetwarzania, magazynowania lub transportu substancji zaliczonych do niebezpiecznych. Na terenie gminy Rzęśnia, a także powiatu pajęczańskiego, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Rozwoju z dnia 29 stycznia 2016 r. (Dz.U. 2016 poz. 138) w sprawie rodzajów i ilości znajdujących się w zakładzie substancji niebezpiecznych, decydujących o zaliczeniu zakładu do zakładu o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej, nie zarejestrowano podmiotów gospodarczych z grupy Zakładów Dużego Ryzyka (ZDR) lub Zakładów Zwiększonego Ryzyka (ZZR).

Innym typem zagrożeń są zagrożenia pochodzące z komunikacji. W transporcie samochodowym największe zagrożenie występuje na drogach krajowych i wojewódzkich, po których odbywa się transport w ruchu tranzytowym. W efekcie dużego i stale rosnącego natężenia przewozów materiałów, stanu technicznego dróg oraz niejednokrotnie fatalnego stanu technicznego taboru ciężarowego rośnie ryzyko zagrożenia. Biorąc to pod uwagę, za potencjalne źródło awarii przemysłowych można uznać drogi krajowe i wojewódzkie oraz stacje paliw jako miejsca wypadków drogowych i zagrożeń produktami ropopochodnymi dla gleb i wód. Zagrożenie pożarowe i wybuchowe stanowią na przykład zbiorniki paliw płynnych znajdujące się na stacjach paliw zlokalizowanych na terenie powiatu pajęczańskiego.

Do niekorzystnych warunków atmosferycznych, które mogą wystąpić na terenie gminy zalicza się: wichury/huragany, intensywne opady deszczu, silne mrozy/zamiecie śnieżne, upały/susze.

15. Edukacja ekologiczna

Edukacja ekologiczna ma na celu wykształcenie u ludzi podstaw proekologicznych, które wpłyną na minimalizację nadmiernej eksploatacji zasobów środowiska naturalnego oraz przyczynią się do poprawy jego stanu.

W 1995 r. na mocy porozumienia zawartego pomiędzy Ministerstwem Edukacji Narodowej a Ministerstwem Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa, realizując zalecenia zawarte w Agendzie 21, rozpoczęto prace nad przygotowaniem Narodowej Strategii Edukacji Ekologicznej „Przez edukację do zrównoważonego rozwoju”. W 1998 r. powyższy dokument zaakceptowały sejmowa i senacka komisja ochrony środowiska.

W myśl dokumentu Narodowej Strategii Edukacji Ekologicznej do głównych celów edukacji środowiskowej zalicza się:

- kształtowanie pełnej świadomości i budzenie zainteresowania społeczeństwa wzajemnie powiązanymi kwestiami ekonomicznymi, społecznymi, politycznymi i ekologicznymi,
- umożliwienie każdemu człowiekowi zdobywania wiedzy i umiejętności niezbędnych dla poprawy stanu środowiska,
- tworzenie nowych wzorców zachowań oraz kształtowanie postaw, wartości niezbędnych dla poprawy stanu środowiska,
- upowszechnienie idei ekorozwoju we wszystkich strefach życia, uwzględniając również pracę i wypoczynek człowieka.

Edukacja ekologiczna realizowana ma być w dwóch systemach kształcenia: systemie formalnym i systemie nieformalnym. System formalny ma obejmować strefy wychowania przedszkolnego, szkół podstawowych i ponadpodstawowych, szkolnictwa wyższego oraz edukacji dorosłych. System nieformalny to pozaszkolna edukacja ekologiczna obejmująca strefy instytucji i urzędów centralnych, województw, samorządów lokalnych, administracji terenów chronionych, organizatorów turystyki, kościołów, miejsc pracy, rodzin, środków masowego przekazu.

Istotne jest zaangażowanie placówek oświatowych, miejskich podmiotów gospodarczych oraz przedstawicieli lokalnej społeczności w organizowaniu happeningów ekologicznych, akcji proekologicznych tj. Dni Ziemi, Sprzątanie Świata.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rzęśnia na lata 2019-2022
z perspektywą do 2026 r.

Edukacja ekologiczna dodatkowo może być realizowana poprzez:

- środki masowego przekazu - popularyzacja ochrony środowiska i kształtowanie pozytywnego stosunku do przyrody w publikacjach i audycjach (prasa, materiały reklamowe, ulotki, plakaty informacyjne, foldery promocyjne, Internet, fora zainteresowań, edukacyjne programy komputerowe),
- organy administracji, instytucje koordynujące działania związane z ochroną środowiska - uwzględnianie w planach i działaniach bieżących i długoterminowych zagadnień dotyczących ekologii i ochrony przyrody,
- placówki oświatowe na wszystkich etapach edukacji od przedszkolnej poprzez podstawową i gimnazjalną - nauczanie obejmujące swym działaniem jakąkolwiek edukację dzieci i młodzieży, zawierające w swoich programach działania dziedziny nauki lub dyscypliny naukowej wiążące się z ochroną środowiska (wycieczki tematyczne, lekcje z zastosowaniem aktywnych metod pracy, gry i zabawy o tematyce ekologicznej, aktywny udział w konkursach związanych z ekologią, wykonywanie albumów tematycznych, zajęcia prowadzone przez zaproszonych gości, zielone szkoły, wycieczki przyrodnicze, rajdy terenowe, konkursy plastyczne, fotograficzne, sportowe z elementami edukacyjnymi, terenowe warsztaty ekologiczne i przyrodnicze, warsztaty artystyczno- ekologiczne w szkołach, projekty edukacyjne dla szkół).

Należy pamiętać, iż edukacja ekologiczna jest procesem długoterminowym, wykraczającym poza horyzont 2026 r.

Na terenie gminy Rzęśnia w ramach edukacji ekologicznej prowadzone są między innymi imprezy i przedsięwzięcia:

- akcja „Sprzątanie Świata”
- obchodny Dnia Ziemi,
- Światowy Dzień Ziemi,
- konkurs „Zbiórka baterii”
- konkursy plastyczne, fotograficzne, wiedzy,
- prowadzenie kół ekologicznych i biologicznych,
- inne imprezy proekologiczne organizowane przez szkoły

Konkursy oraz informatory mają na celu propagować właściwe zachowania dotyczące gospodarki odpadami (segregacja odpadów, selektywna zbiórka), ochrony obszarów i obiektów przyrodniczych, racjonalnego korzystania ze środowiska, jak również uświadamiania zagrożeń związanych z użytkowaniem azbestu.

Istotne jest zaangażowanie placówek oświatowych, miejskich podmiotów gospodarczych, samorządów, nadleśnictwa oraz przedstawicieli lokalnej społeczności w organizowaniu happeningów ekologicznych, akcji proekologicznych tj. Dni Ziemi, Sprzątanie Świata.

Głównymi odbiorcami powyższych działań są dzieci i młodzież, wśród których najszybciej można upowszechnić wiedzę z zakresu ochrony środowiska oraz wpoić nawyki postępowania proekologicznych.

16. Infrastruktura techniczna

Ciepłociąg

W całej gminie obecnie są indywidualne kotłownie i przeważają piece węglowe.

Gazociąg

Ze względu na brak bezpośredniej dostępności do gazu przewodowego gmina nie jest zgazyfikowana.

Maszty telefonii komórkowej

Na terenie gminy brak masztów telefonii komórkowej:

Standardy jakości środowiska

Głównym celem polityki ekologicznej państwa jest gospodarowanie środowiskiem zapewniające zachowanie tego środowiska w stanie odpowiadającym potrzebom zdrowotnym i bytowym człowieka, biorąc pod uwagę również przyszłość. Zatem należy dążyć do likwidacji i zapobiegania negatywnym skutkom działalności gospodarczej oraz do racjonalnego wykorzystania zasobów przyrodniczych (gospodarka wodna, leśnictwo, rolnictwo), surowcowych i terenowych (planowanie przestrzenne).

Podczas tworzenia regionalnych i lokalnych programów ochrony środowiska określony powinien zostać stan środowiska, a przede wszystkim istniejące zasoby (czystość powietrza, wód, stan powierzchni ziemi) oraz wymagania wynikające z planów rozwoju społecznego i gospodarczego. Dane te stanowią podstawę do określenia wymagań w zakresie stanu środowiska, a więc standardu jakości środowiska.

Stan środowiska w gminie Rząśnia można ocenić następująco:

1. czystość powietrza - stan jakości powietrza atmosferycznego (dla zanieczyszczeń w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych dla ochrony zdrowia w rejonie gminy Rząśnia - strefa łódzka) określono jako kategorię C w przypadku pyłu PM₁₀, PM_{2,5}, benzo(a)pirenu i O₃ oraz kategorię A w przypadku SO₂, NO₂, CO, C₆H₆, Pb, As, Ni, Cd.
2. jakość wód - stan wód powierzchniowych (rz. Nieciecz oraz Krasówki) są zadawalającej jakości, wody podziemne w punkcie pomiarowych na terenie gminy Rząśnia zaklasyfikowano do II klasy.
3. jakość gleb - występują niekorzystne warunki glebowe, przeważają gleby V i VI klasy.
4. hałas - brak pomiarów hałasu na terenie gminy, należy się spodziewać zagrożenia przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu w rejonie drogi wojewódzkiej i powiatowej.

Tendencje przeobrażeń środowiska

Zagrożenia dla środowiska jakie mogą wystąpić w gminie Rząśnia mogą mieć swoje źródła przede wszystkim w działalności człowieka. Takie bowiem zagrożenia pochodzenia naturalnego jak: wichury, opady nawałne, powodzie nie występują z częstotliwością, która wymagałaby podjęcia specjalnych działań zapobiegawczych.

Zatem można się spodziewać, że w zakresie czystości wód, na poprawę jakości wód powierzchniowych oraz zmniejszenie zagrożenia wód podziemnych jest w stanie wpłynąć uporządkowanie gospodarki ściekowej,

optymalne stosowanie nawozów i środków ochrony roślin w rolnictwie oraz odpowiednio prowadzona gospodarka odpadami komunalnymi.

W miarę zmniejszenia ilości źródeł energii cieplnej z zastosowaniem takich paliw jak węgiel byłaby szansa również na poprawę stanu powietrza, gdyby niewzrastający poziom emisji pochodzenia komunikacyjnego, którego raczej nie da się uniknąć. Wiąże się to również bezpośrednio z jednoczesnym nasileniem hałasu komunikacyjnego.

Z kolei wdrożenie projektów objęcia ochroną prawną terenów cennych przyrodniczo spowoduje z pewnością wzrost różnorodności biologicznej i krajobrazowej.

17. Wnioski i diagnozy, analiza SWOT

Analiza SWOT polega na wyznaczeniu mocnych i słabych stron gminy, a także możliwości płynących z otoczenia zewnętrznego gminy.

Tabela 30. Analiza SWOT dla gminy Rzęśnia

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • dobre połączenie komunikacyjne, • dobrze rozwinięta infrastruktura wodociągowa • niski poziom zanieczyszczenia środowiska • brak zakładów produkujących odpady niebezpieczne • własna oczyszczalnia ścieków, • przyjęty Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla gminy Rzęśnia • rozwój infrastruktury gospodarczej związanej z eksploatacją Odkrywki Szczerców • zadowalająca jakość wód podziemnych (II klasa jakości), • wzrost inwestycji związanych z modernizacją i budową obiektów i urzędzeń gospodarki wodno – ściekowej, • wzrost inwestycji związanych z modernizacją i budową obiektów i urzędzeń energii odnawialnej zwłaszcza solarnej, • wzrost ilości mieszkańców połączonych z siecią kanalizacji sanitarnej, • stały wzrost ilości mieszkańców objętych zorganizowanym odbiorem odpadów komunalnych, • brak przekroczeń wartości normatywnych zanieczyszczeń gazowych, • organizacja konkursów ekologicznych, • duże zaangażowanie władz samorządowych w popularyzację wiedzy ekologicznej, 	<ul style="list-style-type: none"> ○ liczne przestarzałe źródła emisji punktowej – znaczna przewaga pieców opalanych nie ekologicznymi paliwami stałymi – głównie węglem kamiennym ○ odwodnienie gleb wskutek wytworzenia leja depresyjnego, ○ niepełne skanalizowanie gminy ○ degradacja krajobrazu (zaśmiecanie i tworzenie dzikich wysypisk), ○ brak sieci gazowej ○ brak monitoringu emisji pól elektromagnetycznych, ○ brak instalacji do odzysku i unieszkodliwiania odpadów, ○ zły stan nawierzchni drogowych, ○ niezadowalający stan świadomości ekologicznej skutkujący nielegalnym zagospodarowaniem odpadów (dzikie wysypiska), ○ brak utwardzonych dróg w niektórych częściach gminy, ○ zbyt mała popularyzacja wiedzy ekologicznej wśród grup dorosłych społeczeństwa. ○ słaby rozwój agroturystyki ○ słabe warunki przyrodnicze i krajobrazowe sprzyjające rozwojowi turystyki weekendowej i sezonowej
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • korzystne położenie geograficzne • rozwój i wzrost powszechnej dostępności 	<ul style="list-style-type: none"> ○ zagrożenie degradacją wód gruntowych i powierzchniowych oraz gleb z uwagi na

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rząśnia na lata 2019-2022
z perspektywą do 2026 r.

<ul style="list-style-type: none"> • energii odnawialnej • rozbudowa oczyszczalni i sieci kanalizacyjnej • nowe technologie i malejące koszty budowy przydomowych oczyszczalni ścieków we wsiach o luźnej zabudowie • prowadzenie edukacji ekologicznej – także w zakresie korespondującym z rolniczym charakterem gminy • ograniczenie niekontrolowanego wprowadzania do wód podziemnych ścieków z szamb przydomowych • możliwość wykorzystania potencjału pobliskich dużych ośrodków miejskich • możliwość uzyskania dofinansowania inwestycji ze źródeł zewnętrznych • skoordynowane działań pro środowiskowych na wszystkich szczeblach administracji rządowej i samorządowej, • stworzenie zintegrowanego systemu odzysku i unieszkodliwiania odpadów, • zmiany procesów produkcyjnych (nowoczesne i bezpiecznie ekologicznie technologie), minimalizacja zużycia surowców naturalnych i emisji zanieczyszczeń do środowiska przyrodniczego oraz racjonalna gospodarka odpadami stałymi (recykling), • wdrożenie ekologicznych metod oczyszczania wód powierzchniowych, • wzrost akceptacji społecznej dla działań zrównoważonego rozwoju,	<ul style="list-style-type: none"> o nieuporządkowaną gospodarkę ściekową oraz występowanie leja depresyjnego na terenie Gminy o wzrastające zagrożenie spowodowane powtarzającymi się gwałtownymi zjawiskami pogodowymi o rosnące zagrożenie klęskami naturalnymi o rosnące natężenie ruchu na drogach o niestabilna polityka rolna o mała opłacalność produkcji rolnej – z uwagi na złe stosunki wodne gleb o duża konkurencja przy aplikowaniu o zewnętrzne środki pomocowe o wzrastające natężenie ruchu samochodowego,
--	--

Rozwiązywanie problemów funkcjonowania gminy Rząśnia jest możliwe dzięki realizacji wieloletnich programów operacyjnych oraz kluczowych projektów strategicznych.

IV. Cele programu ochrony środowiska, zadania i ich finansowanie

1. Cele, działania i zadania Programu Ochrony Środowiska dla gminy Rząśnia na lata 2019-2022 z perspektywą do 2026 r.

Zasadą naczelną w działaniach zmierzających do poprawy stanu środowiska i zapewnienia bezpieczeństwa ekologicznego jest zasada zrównoważonego rozwoju, który będzie realizowany przez politykę ochrony środowiska .

We wcześniejszych rozdziałach programu przeprowadzono szczegółową analizę stanu i jakości poszczególnych elementów środowiska gminy Rząśnia, która umożliwiła identyfikację najważniejszych zagrożeń.

Najważniejsze problemy w zakresie ochrony środowiska to:

- zanieczyszczenia wód powierzchniowych,
- niewystarczająco rozbudowana sieć kanalizacyjna,

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rzęśnia na lata 2019-2022
z perspektywą do 2026 r.

- degradacja gleb i powierzchni ziemi,
- brak instalacji do unieszkodliwiania odpadów,
- pojawiające się ciągle dzikie składowiska.

Jako nadrzędną zasadę obowiązującą w Programie należy przyjąć zrównoważony rozwój, przez co należy rozumieć taki rozwój społeczno – gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych, z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności lub obywateli, zarówno współczesnego jak i przyszłych pokoleń.

Program wskazuje cele, priorytety ekologiczne, działania i zadania, które są skoordynowane z programami inwestycyjnymi gminy.

Aktualny stan środowiska i przewidywane jego zmiany w aspekcie planowanego rozwoju gospodarczego i przestrzennego wymuszają konieczność realizacji przedsięwzięć proekologicznych. Bardzo ważnym problemem jest dokonanie obiektywnego wyboru priorytetów realizacyjnych poprzez ustalenie znaczenia i konieczności rozwiązania problemów. Wyboru dokonano przyjmując kryteria o charakterze ekologicznym i prawno– ekonomicznym.

Kryteria o charakterze ekologicznym:

- zgodność z II Polityka ekologiczna państwa (dokument z perspektywą do 2025 r.),
- zgodność z międzynarodowymi zobowiązaniami Polski w zakresie ochrony środowiska,
- zgodność z celami zawartymi w Programie Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko,
- zgodność z Program Ochrony Środowiska Województwa Łódzkiego 2016 na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024,
- jednoczesne osiągnięcie poprawy stanu w kilku komponentach środowiska.

Kryteria prawno – ekonomiczne:

- publiczny charakter przedsięwzięć,
- priorytet wynikający z wymogów przepisów prawa,
- ocena przedsięwzięcia w zakresie realnej podstawy zabezpieczenia środków na realizację lub możliwości pozyskiwania dodatkowych środków zewnętrznych (z funduszy unijnych lub innych źródeł zagranicznych lub krajowych),
- efektywność ekonomiczna przedsięwzięcia,
- znaczenie przedsięwzięcia dla rozwoju struktury i systemu zarządzania środowiskiem w skali regionalnej.

W związku z powyższym na terenie gminy Rzęśnia wskazano następujące priorytety ekologiczne (tabela 31).

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rząśnia na lata 2019-2022
z perspektywą do 2026 r.

Tabela 31. Wykaz zadań ekologicznych na terenie gminy Rząśnia

Obszar działania	Priorytety	Opis działań
Ochrona i poprawa stanu środowiska	<p>Priorytet 1 Poprawa jakości i ochrona wód powierzchniowych i podziemnych</p>	<p>Działanie: Gospodarka zasobami wodnymi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zapewnienie wszystkim mieszkańcom gminy dostępu do dobrej jakości wody do picia, • Rozbudowa i modernizacja magistrali wodociągowych i sieci wodociągowej, • Racjonalne gospodarowanie wodą, w tym zmniejszenie wodochłonności produkcji i wyeliminowanie nieuzasadnionego wykorzystania wód podziemnych do celów przemysłowych, • Użytkowanie terenu w obrębie stref ochronnych ujęć wody zgodnie z wymaganiami określonymi przepisami prawa, <p>Działanie: Uporządkowanie gospodarki ściekowej:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rozbudowa kanalizacji sanitarnej • Bieżące remonty istniejącej sieci kanalizacyjnej • Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków • Wprowadzenie systemu ewidencji zbiorników bezodpływowych <p>Działanie: Poprawa stanu wód podziemnych i powierzchniowych</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bieżące remonty stacji uzdatniania wody • Ustanowienie stref ochronnych ujęć zbiornikowego zaopatrzenia w wodę • Stały monitoring ścieków odprowadzanych do wód • Monitoring intensywności opadów atmosferycznych • Ograniczenie ładunków zanieczyszczeń pochodzących ze źródeł przestrzennych (rozproszonych) oraz powierzchniowych i rolniczych, <p>Działanie: Ochrona przed wylewami rzek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Retencjonowanie wody przez modernizację, odtworzenie lub budowę nowych zbiorników małej retencji, w tym celu sugeruje się konieczność podjęcia rozpoznania dotyczącego możliwości wykorzystania odpompowywanych dobrej jakości wód kopalnianych • Zwiększenie przepustowości koryt, między innymi przez modernizację kanałów, bieżące czyszczenie i udrożnienie koryt rzek • Bieżące remonty systemu melioracyjnego
	<p>Priorytet 2 Ochrona powierzchni ziemi i gleb</p>	<p>Działanie: Zapobieganie dewastacji i degradacji gleby:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zagospodarowanie gleb w sposób odpowiadający ich walorom przyrodniczym oraz klasie bonitacyjnej • Właściwa polityka zalesiania gruntów nieprzydatnych rolniczo • Wspieranie i promowanie rolnictwa ekologicznego • Wdrażanie zasad Kodeksu Dobrych Praktyk Rolniczych (KDPR)

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rząśnia na lata 2019-2022
z perspektywą do 2026 r.

		<ul style="list-style-type: none"> • Utrzymywanie urządzeń melioracyjnych, rowów i drenażu w dobrym stanie • Ograniczenie skali oraz intensywności naturalnej i antropogenicznej erozji gleb, a także zakresu występowania jej negatywnych skutków • Systematyczne kontrolowanie stanu gleb • Racjonalne zużycie środków ochrony roślin i nawozów <p>Działanie: Rekultywacja terenów zdegradowanych:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Likwidacja „dzikich wysypisk” • Rekultywacja „dzikich wysypisk” • Przeznaczenie gruntów marginalnych pod zalesienie
	<p>Priorytet 3 Zrównoważone wykorzystanie surowców, materiałów, wody i energii</p>	<p>Działanie: Kontynuacja modernizacji sieci wodociągowej:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bieżące remonty i modernizacja istniejących wodociągów • Modernizacje stacji uzdatniania wody <p>Działanie: Zmniejszenie strat energii, zwłaszcza ciepłej w systemach przesyłowych, poprawa parametrów energetycznych budynków oraz podnoszenie sprawności wytwarzania energii</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stosowanie materiałów energooszczędnych w budownictwie • Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej • Usprawnienie sieci wewnętrznej centralnego ogrzewania budynków • Promocja i wdrażanie idei budownictwa energooszczędnego • Promocja efektywnego energetycznego oświetlenia • Wdrażanie pozwoleń zintegrowanych i mechanizmu najlepszych dostępnych technologii (BAT) • Wprowadzenie systemów zarządzania środowiskowego poprzez wdrażanie norm ISO, EMAS, programów „Czystej produkcji”, „Odpowiedzialność i trosk”. <p>Działanie: Racjonalne gospodarowanie zasobami kopalin</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie efektywności wykorzystania udokumentowanych i eksploatowanych złóż kopalin poprzez stosowanie sprawnego sprzętu urabiającego, wdrażanie linii technologicznych do uszlachetniania kopaliny gdy jej jakość na to pozwala • Ograniczanie naruszeń dotyczących ochrony środowiska towarzyszących wydobywaniu kopalin poprzez prowadzenie kontroli w zakładach • Wspieranie prac związanych z poszukiwaniem, rozpoznawaniem i dokumentowaniem złóż kopalin • Zagospodarowanie i rekultywacja wyrobisk oraz terenów poeksploatacyjnych, najlepiej w kierunku rekreacyjno- wypoczynkowym <p>Działanie: Wykorzystanie źródeł energii odnawialnej</p> <ul style="list-style-type: none"> • Określenie potencjału technicznego i ekonomicznego energii odnawialnej

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rząśnia na lata 2019-2022
z perspektywą do 2026 r.

		<ul style="list-style-type: none"> • Propagowanie i edukacja w zakresie energii ze źródeł odnawialnych, • Promowanie substytutów kopalin, • Wspieranie projektów w zakresie budowy urządzeń i instalacji do produkcji i transportu energii wytwarzanej z alternatywnych źródeł • Budowa urządzeń i instalacji do produkcji i transportu energii ze źródeł alternatywnych
	<p>Priorytet 4 Poprawa i utrzymanie jakości powietrza z ochroną przed hałasem</p>	<p>Działanie: Poprawa jakości powietrza dla gminy</p> <ul style="list-style-type: none"> • Modernizacja lub wymiana pieców grzewczych w celu ograniczenia tzw. „emisji niskiej” • Program informacyjny dla mieszkańców gminy o możliwościach refundacji kosztów wymiany lub modernizacji pieców grzewczych przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska • Zakaz działalności gospodarczej związanej z wykorzystaniem terenu w sposób powodujący emisję niezorganizowaną pyłu na terenach mieszkaniowych i Gospodarki Wodnej • Monitoring jakości powietrza, a w szczególności kontrola stopnia narażenia człowieka na działanie pyłu PM_{2,5}, benzo(a)pirenu i pyłu PM₁₀, • Osiągnięcie poziomów dopuszczalnych i docelowych niektórych substancji w powietrzu poprzez wdrożenie programu ochrony powietrza (POP), • Wykorzystania odnawialnych źródeł energii (OZE), • Termomodernizacja budynków publicznych, mieszkalnych, komunalnych i wielorodzinnych • Zmniejszenie emisji dymów z gospodarstw indywidualnych wraz ze stworzeniem mechanizmu kontroli i egzekwowania naruszenia ograniczeń. <p>Działanie: Bieżąca modernizacja i budowa ciągów komunikacyjnych</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bieżąca modernizacja dróg • Poprawa funkcjonowania infrastruktury drogowej (modernizacja dróg, budowa poboczy, chodników, ścieżek rowerowych) oraz poprawa płynności ruchu, • Zwiększenie udziału komunikacji zbiorowej w przewozach pasażerskich <p>Działanie: Wsparcie budowy infrastruktury rowerowej</p> <ul style="list-style-type: none"> • Budowa ścieżek rowerowych <p>Działanie: Zwiększenie wykorzystania gazu ziemnego w przemyśle i gospodarce komunalnej</p> <ul style="list-style-type: none"> • Budowa sieci gazowej • Zastępowanie węgla bardziej ekologicznymi nośnikami energii, szczególnie w indywidualnych systemach grzewczych <p>Działanie: Monitoring hałasu</p>

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rząśnia na lata 2019-2022
z perspektywą do 2026 r.

		<ul style="list-style-type: none"> • Wprowadzenie do miejskich planów zagospodarowania przestrzennego zapisów poświęconych ochronie przed hałasem z wyznaczeniem obszarów ograniczonego użytkowania wokół głównych dróg i linii kolejowych tam gdzie przekroczony jest ekwiwalentny poziom hałasu w porze nocnej 55 dB • Przeprowadzenie badań poziomów hałasu <p>Działanie: Edukacja</p> <ul style="list-style-type: none"> • Edukacja ekologiczna mieszkańców w zakresie możliwości oszczędzania energii, stosowania proekologicznych nośników ciepła, korzystania z publicznych środków transportu
	<p>Priorytet 5 Racionalna gospodarka odpadami</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zmniejszenie ilości wszystkich rodzajów odpadów kierowanych na składowiska, a szczególnie ulegających biodegradacji zgodnie z zapisami ustawy o odpadach • Sukcesywne usuwanie azbestu ze środowiska do roku 2032 •

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rzęśnia na lata 2019-2022
z perspektywą do 2026 r.

	<p>Priorytet 6 Ochrona istniejących zasobów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych</p>	<p>Działanie: Ochrona zieleni</p> <ul style="list-style-type: none"> • Prace pielęgnacyjne • Zachowanie tradycyjnych zadrzewień śródpolnych wraz z występującą florą na terenach wykorzystywanych rolniczo • Dosadzanie drzew i krzewów • Bieżąca ochrona obszarów i obiektów prawnie chronionych • Lokalizacja zadrzewień zgodnie z planami zagospodarowania przestrzennego <p>Działanie: Ochrona zasobów leśnych:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zalesianie terenów nieprzydatnych rolniczo • Tworzenie spójnych kompleksów leśnych • Zachowanie w stanie nienaruszonym śródleśnych nieużytków • Zapewnienie lasom właściwego znaczenia w planowaniu przestrzennym, w tym kształtowaniu granicy rolno – leśnej i ochronie krajobrazu • Stały monitoring obszarów leśnych w celu przeciwdziałania stanom niepożądanym (pożary, choroby, szkodniki) • Działania na rzecz czynnej ochrony fauny i flory <p>Działanie: Ochrona i utrzymanie krajobrazu rekreacyjnego:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rozwój prac inwentaryzacyjnych w zakresie oceny stanu i rozpoznania zagrożeń różnorodności biologicznej • Podniesienie atrakcyjności turystyczno-rekreacyjnej gminy poprzez zagospodarowanie części zwałowiska zewnętrznego • Promowanie zachowań zgodnych z zasadami ochrony przyrody i krajobrazu <p>Działanie: Ochrona istniejących zasobów kulturowych</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ochrona zabytków wpisanych do rejestru zabytków • Zakaz zabudowy w strefach: ochrony ekologicznej, wartości rolniczych, ochronnych cmentarzy, oddziaływania obiektów infrastruktury technicznej, na terenach leśnych i obszarach postulowanych do zalesienia, <p>Działanie: Określenie potrzeb w zakresie reintrodukcji</p> <ul style="list-style-type: none"> • identyfikacja zagrożonych siedlisk i opracowanie planów ich ochrony • Budowa przejść dla zwierząt nad trasami komunikacyjnymi i przepustów dla organizmów wodnych • Ochrona ciągów ekologicznych rzek na terenie gminy
--	---	--

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rzęśnia na lata 2019-2022
z perspektywą do 2026 r.

	<p>Priorytet 7 Wykształcenie w społeczności lokalnej nawyków kultury ekologicznej oraz poczucia odpowiedzialności za stan i ochronę środowiska</p>	<p>Działanie: Edukacja ekologiczna w szkolnictwie</p> <ul style="list-style-type: none"> • Organizowanie i współorganizowanie konkursów • Współorganizowanie festynów • Coroczna akcja sprzątania świata i wywozu odpadów komunalnych • Wycieczki przyrodnicze dla dzieci i dorosłych, mające na celu podniesienie wrażliwości i świadomości ekologicznej • Wspieranie merytoryczne i finansowe działań z zakresu edukacji ekologicznej prowadzonej w placówkach oświatowych • Popularyzacja treści ekologicznych i promowanie postaw opartych na idei zrównoważonej i odpowiedzialnej konsumpcji <p>Działanie: Edukacja ekologiczna dorosłych</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wydawanie materiałów informacyjnych z zakresu stanu i ochrony środowiska • Współpracowanie samorządu z mediami regionalnymi i lokalnymi w zakresie prezentacji stanu środowiska i pozytywnych przykładów działań podejmowanych w celu jego ochrony • Udział przedstawicieli administracji publicznej w szkoleniach z zakresu publicznego dostępu do informacji o środowisku, • Szkolenia rolników
<p>Przeciwdziałanie zagrożeniom pochodzenia antropogenicznego</p>	<p>Priorytet 8 Zminimalizowanie występowania nadzwyczajnych zagrożeń środowiska</p>	<p>Działanie: Zmniejszenie zagrożenia dla mieszkańców i środowiska z powodu awarii przemysłowych i materiałów niebezpiecznych:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Przeprowadzanie szkoleń i ćwiczeń w celu doskonalenia systemu ratowniczo – gaśniczego • Monitoring obiektów o zwiększonym prawdopodobieństwie występowania awarii
	<p>Priorytet 9 Kontrola źródeł emisji promieniowania elektromagnetycznego</p>	<p>Działanie: Prowadzenie badań pól elektromagnetycznych</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wprowadzenie monitoringu pól elektromagnetycznych • Lokalizacja nowych urządzeń wytwarzających pola elektromagnetyczne na terenach niskokonfliktowych • Edukacja ekologiczna nt. rzeczywistej skali zagrożenia emisją pól elektromagnetycznych

Ważnym zjawiskiem jest wzajemne oddziaływanie pomiędzy poszczególnymi komponentami środowiska, a co za tym idzie bezpośrednia poprawa jednego wpływa pośrednio na poprawę stanu pozostałych składników środowiska.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rząśnia na lata 2019-2022
z perspektywą do 2026 r.

2. Harmonogram rzeczowo-finansowy

Harmonogram realizacyjny Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rząśnia na lata 2019-2022 z perspektywą do 2026 r. został przedstawiony w poniższej tabeli 32.

Tabela 32. Harmonogram rzeczowo – finansowy działań proekologicznych na lata 2019-2022 z uwzględnieniem perspektywy do 2026 r. dla gminy Rząśnia

HARMONOGRAM RZECZOWO – FINANSOWY DZIAŁAŃ NA LATA 2019-2022 Z PERSPEKTYWĄ DO 2026 ROKU									
	Przedsięwzięcie	Instytucja odpowiedzialna	Planowany termin realizacji	Szacunkowy koszt					Źródło finansowania
				2019	2020	2021	2022	2023-2026	
1.	Budowa oczyszczalni ścieków w miejscowości Biała o wydajności ok. 400 m ³ /d	Gmina Rząśnia	2022 przygotowywanie dokumentacji	500 TYŚ.	3 mln.	2 mln.	1 mln	-	Środki własne i środki pozyskane w WFOŚ w Łodzi
2.	Budowa sieci kanalizacyjno – sanitarnej wraz z przykanalikami i tłoczniami do części miejscowości Biała, Rekle, Gawłów i Suchowola o łącznej długości ok. 25 km.	Gmina Rząśnia	2022 przygotowywanie dokumentacji	500 tyś.	2 mln.	3 mln	4mln	-	Środki własne i środki pozyskane w WFOŚ w Łodzi
3.	Rozbudowa kanalizacji sanitarnej na terenie Gminy Rząśnia na długości ok. 3 km.	Gmina Rząśnia	2019	200	400	300	300	1.800	Środki własne
4.	Budowa ścieżek rowerowych	Gmina Rząśnia	2019	Szacunkowy koszt całkowity 4 238 683,13					Środki własne, PROW, Narodowy Program przebudowy dróg lokalnych
5.	Budowa pasywnego budynku użyteczności	Gmina Rząśnia	2019 - 2021	300 000,00	4 163 570,00	5 836 430,00	-	-	Środki własne, środki Regionalnego

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rząśnia na lata 2019-2022
z perspektywą do 2026 r.

	publicznej w Rząśni – Urząd Gminy w Rząśni									Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014 – 2022
6.	Zagospodarowanie terenu i remont budynku komunalnego w Stróży – poprawa infrastruktury społecznej	Gmina Rząśnia	2016 - 2021	200 000,00	100 000,00	50 000,00	50 000,00	-	-	Środki własne
7.	Budowa wiaty wraz z budynkiem gospodarczym dla Zakładu Gospodarki Komunalnej w Rząśni	Gmina Rząśnia	2018 - 2020	350 000,00	300 000,00	50 000,00	-	-	-	Środki własne
8.	Dotacja celowe na wymianę źródeł ciepła (gaz, olej, pellet)	Gmina Rząśnia	2017 - 2020	1800 000,00	-	-	-	-	-	Środki własne
9.	Termomodernizacja części budynku gimnazjum oraz hali sportowej w Rząśni	Gmina Rząśnia	2017 - 2022	125 000,00	750 000,00	-	-	-	-	Środki własne
10	Kolektory słoneczne / fotowoltaika	Gmina Rząśnia	2019 - 2020	250 000,00	250 000,00	-	-	-	-	Środki własne
11	Budowa budynku ośrodka zdrowia w technologii energooszczędnej lub pasywnej	Gmina Rząśnia	2019 – 2022	Całkowity koszt 5 000 000,00						Środki własne i RPO
12	Termomodernizacja i przebudowa budynku komunalnego w Rząśni	Gmina Rząśnia	2019 - 2022	Całkowity koszt 3 000 000,00						Środki własne i Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska w Łodzi
13	Rozwój systemu	Gmina	2019 - 2022	100 000	100 000	100 000	-	-	-	Środki własne i

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rząśnia na lata 2019-2022
z perspektywą do 2026 r.

	elektromobilności	Rząśnia							fundusze zewnętrzne
14	Zagospodarowanie wraz z przebudową oświetlenia energooszczędności	Gmina Rząśnia	2019 - 2022	Całkowity koszt 6 00000,00					Środki własne i fundusze zewnętrzne

Zadania w zakresie ochrony środowiska wynikające z innych dokumentów przewidziane do realizacji:

1. Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Rzęśnia 2015-2020

- Działania edukacyjne, w tym organizacja akcji społecznych związanych z ograniczeniem emisji, efektywnością energetyczną oraz wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii,
- Promocja komunikacji ekologicznej,
- Promocja i wdrażanie idei budownictwa energooszczędnego,
- Zakup i montaż kotłów c.o. (biomasa np. pelet, gaz, olej) – realizacja 200 wniosków dla budynków jednorodzinnych oraz modernizacja kotłowni w budynku Szkoły Podstawowej w Białej,
- Zakup i montaż kotłów c.o. (biomasa np. pelet, gaz, olej, ekogroszek) – realizacja 500 wniosków,
- Zakup i montaż ogniw fotowoltaicznych o mocy do 3-4 kWp – realizacja 800 wniosków,
- Wykonanie instalacji kolektorów słonecznych – realizacja 350 wniosków,
- Budowa fermy fotowoltaicznej do zasilania Hydroforni w Rzęśni o powierzchni zabudowy mniejszej niż 1 ha,
- Budowa fermy fotowoltaicznej do zasilania Oczyszczalni ścieków w Rzęśni o powierzchni zabudowy mniejszej niż 1 ha,
- Budowa ścieżek rowerowych,

3. Analiza źródeł finansowania przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska

Realizacja założeń Programu Ochrony Środowiska wymaga poniesienia odpowiednich nakładów finansowych. Potencjalne źródła finansowania działań związanych z ochroną środowiska to przede wszystkim:

- ▶ środki finansowe własne inwestorów, w tym środki własne województwa, powiatu i gminy,
- ▶ pożyczki, dotacje i dopłaty do oprocentowania preferencyjnych kredytów udzielane przez Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- ▶ zagraniczna pomoc finansowa udzielana przez fundacje i programy pomocowe,
- ▶ Fundusze Unii Europejskiej,
- ▶ kredyty preferencyjne z Banku Ochrony Środowiska,
- ▶ kredyty międzynarodowych instytucji finansowych,
- ▶ kredyty, pożyczki udzielane przez banki komercyjne.

Środki finansowe własne gminy

- ▶ dochody bieżące:
  - ✓ wpływy z podatku rolnego, leśnego, podatki i opłaty lokalne od osób prawnych,
  - ✓ udział gminy w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa,
  - ✓ subwencje ogólne z budżetu państwa.
- ▶ dochody majątkowe:
  - ✓ dochody z tytułu odpłatnego nabycia prawa własności,
  - ✓ dochody z prawa wieczystego użytkowania.

Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej:

- ▶ Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie,
- ▶ Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi.

Fundusze są źródłem finansowania przedsięwzięć inwestycyjnych i pozainwestycyjnych w dziedzinie ochrony środowiska i gospodarki wodnej o zasięgu regionalnym i ponadregionalnym w Polsce. Zasilane są głównie wpływami z: opłat i kar za korzystanie ze środowiska, opłat eksploatacyjnych i koncesyjnych, opłat wynikających z Prawa energetycznego oraz ustawy o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji, przychodów ze sprzedaży jednostek przyznanej emisji gazów cieplarnianych i innych źródeł.

Środki funduszy przeznacza się na finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej w celu realizacji zasad zrównoważonego rozwoju i polityki ekologicznej państwa oraz na współfinansowanie projektów inwestycyjnych, kosztów operacyjnych i działań realizowanych z udziałem środków pochodzących z Unii Europejskiej niepodlegających zwrotowi. Środki funduszy mogą być także przeznaczone na współfinansowanie projektów inwestycyjnych, kosztów operacyjnych i działań realizowanych z udziałem środków bezzwrotnych pozyskiwanych w ramach współpracy z organizacjami międzynarodowymi oraz współpracy dwustronnej. Działalność ta jest finansowana poprzez:

- ▶ udzielanie oprocentowanych pożyczek,
- ▶ dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych,
- ▶ przyznawania dotacji,
- ▶ przekazywanie środków dla państwowych jednostek budżetowych,
- ▶ nagrody na działalność na rzecz ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

Zagraniczna pomoc finansowa udzielana przez fundacje i programy pomocnicze

W związku z przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej oraz z jednoczesnym wejściem do Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG) nasz kraj otrzymał tzw. fundusze norweskie (Norweski Mechanizm Finansowy) i fundusze EOG (Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego). Fundusze te są formą bezzwrotnej pomocy zagranicznej przyznanej przez Norwegię, Islandię i Liechtenstein w celu zmniejszania różnic ekonomicznych i społecznych w obrębie Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz wzmocnienia stosunków dwustronnych pomiędzy państwem-darczyńcą a państwem-beneficjentem.

Fundusze unijne

Komisja Europejska w ramach funduszy unijnych ustanowiła program LIFE, będący jedynym instrumentem UE poświęconym wyłącznie współfinansowaniu projektów z dziedziny ochrony środowiska i klimatu. Niniejszy program jest kontynuacją instrumentu finansowego LIFE+ funkcjonującego w latach 2007-2013. Obecny program LIFE obejmuje perspektywę finansową na lata 2014-2020 i może wspomagać działania w następujących dziedzinach:

- ▶ środowisko i efektywność wykorzystania zasobów - nowatorskie rozwiązania w zakresie sprawnego wdrażania polityki w dziedzinie środowiska i konsolidacji celów związanych z ochroną środowiska w innych sektorach,
- ▶ natura i różnorodność biologiczna - zastosowanie najlepszych technik służących powstrzymaniu utraty różnorodności biologicznej i przywróceniu usług ekosystemowych z zachowaniem głównego celu, jakim jest wspieranie sieci Natura 2000,

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rzęśnia na lata 2019-2022
z perspektywą do 2026 r.

- ▶ zarządzanie w zakresie ochrony środowiska i informacja - rozpowszechnianie wiedzy i najlepszych praktyk, kampanie na rzecz podnoszenia świadomości społecznej,
- ▶ łagodzenie zmiany klimatu - działania na rzecz ograniczenia emisji gazów cieplarnianych,
- ▶ przystosowanie do zmiany klimatu - zwiększenie zdolności adaptacji do zmiany klimatu,
- ▶ zarządzanie zmianami w zakresie zmiany klimatu i informacja - działania w zakresie zwiększenia świadomości, komunikacji, współpracy oraz rozpowszechnianie wiedzy na temat działań mających na celu łagodzenie zmiany klimatu oraz działań adaptacyjnych.

Rolę Krajowego Punktu Kontaktowego LIFE pełni Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, który pomaga uzyskać dofinansowanie przedsięwzięcia nawet do wysokości 95% kosztów kwalifikowanych.

Bank Ochrony Środowiska S.A.

Podstawą działalności Banku Ochrony Środowiska jest ekologia. Zadania realizowane przez bank w tym zakresie obejmują:

- ▶ przygotowanie produktów dedykowanych przedsięwzięciom przyczyniającym się do ograniczenia wpływu działalności przedsiębiorstw, instytucji, a także pojedynczych osób na zanieczyszczenie wód, powietrza, gleby,
- ▶ budowanie proekologicznych postaw wśród aktualnych i potencjalnych beneficjentów,
- ▶ łączenie finansowania rynkowego z krajowymi i międzynarodowymi systemami wsparcia.

Główne kierunki finansowania to:

- ▶ odnawialne źródła energii;
  - ✓ duże przedsięwzięcia: farmy wiatrowe, elektrownie fotowoltaiczne, biogazownie, energetyczne wykorzystanie biomasy,
  - ✓ mikro i małe instalacje: głównie kolektory słoneczne, pompy ciepła i fotowoltaika oraz w mniejszym stopniu turbiny wiatrowe i biogazownie,
- ▶ efektywność energetyczna
  - ✓ modernizacja systemów technologicznych grzewczych i chłodniczych w przemyśle i mieszkalnictwie,
  - ✓ budownictwo energooszczędne - w ramach budowy nowych obiektów energooszczędnych i pasywnych, termomodernizacji oraz rewitalizacji budynków.

Bank Ochrony Środowiska S.A., zgodnie ze swoją misją i strategią wspierania działań w zakresie ochrony środowiska w ramach prowadzonej działalności angażuje się w finansowanie proekologicznych projektów inwestycyjnych, w tym projektów dotyczących odnawialnych źródeł energii. Najbardziej znaczące transakcje pod względem finansowym stanowiły kredyty przeznaczone na budowę farm wiatrowych (największe elektrownie wiatrowe miały moc ponad 85 MW), natomiast najbardziej powszechnie udzielane były kredyty na kolektory słoneczne.

Fundusz Termomodernizacji i Remontów FTiR

Fundusz Termomodernizacji i Remontów to fundusz celowy, utworzony na mocy Ustawy dnia 21 listopada 2008 r. o wspieraniu termomodernizacji i remontów (tekst jednolity: Dz.U. 2017 poz. 130). Celem Funduszu jest pomoc finansowa dla inwestorów realizujących przedsięwzięcia termomodernizacyjne, remontowe oraz

remonty budynków mieszkalnych jednorodzinnych z udziałem kredytów zaciąganych w bankach komercyjnych.

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko POIiŚ 2014- 2020

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko przewiduje działania zbieżne do PGN w ramach Osi priorytetowej I: zmniejszenie emisyjności gospodarki. Budżet osi wynosi 2,1 mln zł. Dofinansowywane będą przedsięwzięcia polegające na głębokiej i kompleksowej modernizacji energetycznej budynków użyteczności publicznej i wielorodzinnych mieszkaniowych wraz z wymianą wyposażenia tych obiektów na energooszczędne.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego na lata 2014 - 2020 (RPO WŁ)

Składa się z dwunastu monofunduszowych osi priorytetowych. Działania z zakresu gospodarki niskoemisyjnej mogą być finansowane z następujących osi:

▶ Oś priorytetowa III Transport

W ramach osi wdrażane będą inwestycje umożliwiające stworzenie w województwie łódzkim sprawnego, bezpiecznego i niskoemisyjnego systemu publicznego transportu zbiorowego oraz zapewniające zwiększenie dostępności transportowej województwa w ruchu drogowym i kolejowym, a także rozwój sektora usług logistycznych i transportu multimodalnego.

▶ Oś priorytetowa IV Gospodarka niskoemisyjna

Oś umożliwi zwiększenie produkcji energii ze źródeł odnawialnych i wspieranie rozwoju gospodarki niskoemisyjnej, co przyczyni się do poprawy efektywności wykorzystania i oszczędzania zasobów surowców energetycznych, obniżenia zużycia energii oraz poprawy stanu środowiska poprzez redukcję emisji zanieczyszczeń do atmosfery.

▶ Oś priorytetowa V Ochrona środowiska

Wsparcie służyć będzie zapobieganiu zagrożeniom związanym ze zmianami klimatu i minimalizowaniu ich skutków, ograniczeniu składowania odpadów, poprawie jakości wód powierzchniowych i zapobieganiu odprowadzania zanieczyszczeń do wody i gruntów, ochronie różnorodności biologicznej w regionie.

Formuła ESCO

Firma funkcjonująca w modelu ESCO specjalizuje się w zapewnieniu finansowania oraz realizacji przedsięwzięć energooszczędnych u końcowych użytkowników energii i uzyskuje zwrot poniesionych nakładów i zysk z faktycznie zrealizowanych oszczędności kosztów za energię. Firma typu ESCO zapewnia pakiet usług energetycznych od rozpoznania potrzeb i bilansu energetycznego po zainstalowanie, eksploatację urządzeń i utrzymanie oszczędności energetycznych w całym okresie obowiązywania umowy ESCO. Usługi w formule ESCO oferuje w Polsce około 40 przedsiębiorstw.

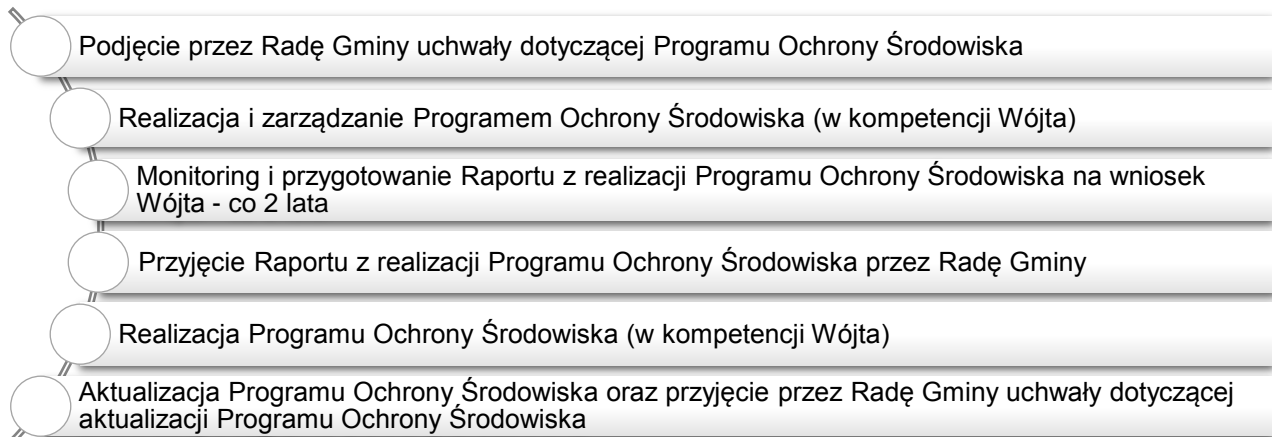
V. System realizacji programu ochrony środowiska

Realizacja Programu Ochrony Środowiska stanowi szereg działań podejmowanych na danym obszarze w zakresie ochrony środowiska. Wdrażanie Programu powinno odbywać się z uwzględnieniem zasad

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rzęśnia na lata 2019-2022
z perspektywą do 2026 r.

zrównoważonego rozwoju w oparciu o instrumenty zarządzania, zgodne z kompetencjami i obowiązkami podmiotów zarządzających. Najważniejszymi podmiotami, które uczestniczą w realizacji Programu są:

- ▶ władze gminy, które przygotowują i uchwalają program, a także sprawdzają efektywność jego realizacji,
- ▶ podmioty gospodarcze wykonujące konkretne działania wskazane w programie,
- ▶ organy i instytucje prowadzące monitoring stanu środowiska oraz wybranych jego komponentów,
- ▶ mieszkańcy gminy jako beneficjenci działań zapisanych w programie,
- ▶ organizacje pozarządowe, które pośredniczą pomiędzy administracją publiczną a społeczeństwem.

Etapy wdrażania Programu Ochrony Środowiska dla gminy Rzęśnia:

Rada Gminy przyjmuje uchwałą Program Ochrony Środowiska, który następnie jest realizowany przez kolejne cztery lata lub dłużej jeśli w programie jest uwzględniona perspektywa na kolejne lata. Po okresie dwóch lat sporządzany jest raport z realizacji POŚ i przedstawiony Radzie Gminy do akceptacji. Z kolei Wójt odpowiada za realizację POŚ oraz zarządzanie nim, prowadzenie monitoringu stopnia realizacji działań zawartych w programie, a także za przygotowywanie co cztery lata aktualizacji programu. W zakresie realizacji zapisów programu współpracuje również z pozostałymi organami i instytucjami administracji publicznej (m.in. Wojewódzkim Inspektoratem Ochrony Środowiska, Regionalną Dyрекcją Ochrony Środowiska).

1. Instrumenty realizacji Programu

W celu skutecznej realizacji Programu Ochrony Środowiska można skorzystać z następujących instrumentów:

- ▶ prawnych,
- ▶ strukturalnych,
- ▶ społecznych,
- ▶ finansowych.

Do podstawowych instrumentów prawnych zawartych w ustawach zalicza się:

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rzęśnia na lata 2019-2022
z perspektywą do 2026 r.

- ▶ pozwolenia na wprowadzanie do środowiska substancji lub energii, w tym: pozwolenia zintegrowane, na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza, emitowanie pól elektromagnetycznych, wytwarzanie odpadów, wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi, pozwolenia wodnoprawne na szczególne korzystanie z wód, wykonywanie urządzeń wodnych, wykonywanie innych czynności i robót, budowli, które mają znaczenie w gospodarowaniu wodami lub korzystaniu z wód,
- ▶ koncesje geologiczne wydawane na rozpoznanie i eksploatację surowców mineralnych.

Ponadto bardzo ważnymi instrumentami służącymi właściwemu gospodarowaniu zasobami środowiska są raporty i przeglądy ekologiczne oraz miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Szczególnym instrumentem prawnym stał się monitoring, czyli pomiar stanu środowiska prowadzony, zarówno w odniesieniu do badań jakości środowiska, jak też do ilości zasobów środowiskowych.

Pod pojęciem instrumenty strukturalne rozumie się narzędzia do formułowania, integrowania i wdrażania polityk środowiskowych. Są to przede wszystkim strategie i programy wdrożeniowe oraz systemy zarządzania środowiskowego tj. plany rozwoju lokalnego, lokalne programy rewitalizacji, miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego oraz inne dokumenty powiązane z ochroną środowiska.

Instrumenty społeczne polegają na:

- ▶ współpracy samorządu ze społeczeństwem: przede wszystkim w uczestniczeniu społeczeństwa w konsultacjach prowadzących do podejmowania decyzji w procesie zarządzania środowiskiem i wspólnym planowaniu lokalnej polityki ekologicznej,
- ▶ ocenie i monitorowaniu skutków prowadzonej polityki ekologicznej,
- ▶ prowadzeniu edukacji ekologicznej, mającej na celu kształtowanie świadomości ekologicznej społeczeństwa oraz przyjaznych dla środowiska nawyków i postaw,
- ▶ włączeniu przedsiębiorców w realizację polityki ekologicznej gminy.

Do instrumentów finansowych należą:

- ▶ opłaty za korzystanie ze środowiska - za emisję zanieczyszczeń do powietrza, za pobór wody powierzchniowej i podziemnej, za odprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi, za zbieranie, transport i odzysk lub unieszkodliwianie odpadów komunalnych, za składowanie odpadów, za powierzchnię, z której odprowadzane są ścieki,
- ▶ administracyjne kary pieniężne,
- ▶ odpowiedzialność cywilna, karna i administracyjna,
- ▶ kredyty i dotacje z funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej oraz innych funduszy,
- ▶ pomoc publiczna na ochronę środowiska w postaci preferencyjnych pożyczek i kredytów, dotacji, odroczeń, rozłożenia na raty i umorzeń płatności wobec budżetu państwa i funduszy ekologicznych, zwolnień i ulg podatkowych i in.

2. Monitoring realizacji Programu

Monitoring realizacji celów i zadań Programu Ochrony Środowiska powinien informować o stopniu wykonania poszczególnych działań:

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rząśnia na lata 2019-2022
z perspektywą do 2026 r.

- ▶ określenie stopnia realizacji przyjętych celów,
- ▶ ocenę rozbieżności pomiędzy przyjętymi celami i działaniami a ich wykonaniem,
- ▶ analizę przyczyn rozbieżności.

W związku z powyższym konieczne będzie regularne zbieranie, analiza i ocena danych stanu środowiska. Najlepszą metodą wydaje się ocena uproszczonego modelu presja - stan - reakcja (wg Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju) poprzez odpowiednie wskaźniki środowiskowe. Wskaźniki te jako narzędzia diagnostyczno- informacyjne dostarczają informacji o aktualnym stanie środowiska, jego zagrożeniach oraz stopniu zaawansowania prac mających na celu wdrażanie zasad zrównoważonego rozwoju. Wskaźniki presji wskazują na główne źródła zagrożeń środowiskowych, np. emisję zanieczyszczeń do środowiska. Wskaźniki stanu środowiska natomiast oceniają jakość poszczególnych elementów środowiska, np. jakość wód, powietrza, gleb itp. Podstawą do ich określenia są wyniki badań i pomiarów uzyskiwane w ramach systemu Państwowego Monitoringu Środowiska (PMŚ). Wskazują one na efekt prowadzonych działań i polityki ekologicznej, dlatego też powinny być konstruowane w sposób umożliwiający dokonanie przeglądowej oceny stanu środowiska i zmian w nim zachodzących. Za pomocą wskaźników reakcji dokonuje się oceny podjętych działań zapobiegawczych w celu poprawy jakości środowiska lub złagodzenia niekorzystnej presji na środowisko (np. procent mieszkańców korzystających z oczyszczalni ścieków, procent obszarów prawnie chronionych na danym terenie).

Kluczowe znaczenie w monitorowaniu i stymulowaniu realizacji zadań operacyjnych POŚ zgodnie z przyjętym harmonogramem ma organ wykonawczy gminy. Ocena stopnia wdrażania Programu, którą wykonuje co dwa lata, jest podstawą przygotowania raportu z wykonania Programu. Wyniki oceny stanowią wykładnię dla kolejnego Programu poprzez, aktualizację „nowych” celów i kierunków działań ekologicznych.

VI. Informacje o konsultacjach społecznych

Zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jednolity: Dz.U. 2017 poz. 1405) projekt Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rząśnia na lata 2019-2022 z perspektywą do 2026 r. z uwzględnieniem perspektywy do 2025 r. został udostępniony do konsultacji społecznych.

Obwieszczenie o wyłożeniu do publicznego wglądu projektu było dostępne na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Urzędu Gminy Rząśnia, stronie internetowej Urzędu Gminy w Rząśni, na tablicy ogłoszeń Urzędu Gminy w Rząśni, w siedzibach sołectw.

Uwagi i wnioski można było składać od dnia ..... r. przez okres 21 dni.

VII. Spis tabel:

Tabela 1. Liczba mieszkańców gminy Rząśnia.....	46
Tabela 2. Produkcyjne grupy wieku w 2017 roku w gminie Rząśnia	47
Tabela 3. Przyrost naturalny w gminie Rząśnia w latach 2014-2017.....	48
Tabela 4. Przyrost naturalny w gminie Rząśnia na 1000 ludności w latach 2014-2017	48
Tabela 5. Migracje ludności w gminie Rząśnia w latach 2014-2017	49
Tabela 6. Podmioty gospodarki narodowej w gminie Rząśnia w latach 2014-2017	50
Tabela 7. Wykaz zabytków wpisanych do rejestru zabytków nieruchomych woj. łódzkiego (stan na 16.04.2018 r.)	51
Tabela 8. Wojewódzka ewidencja zabytków - wykaz z terenu delegatury WUOZ w Piotrkowie Trybunalskim	51
Tabela 9. Struktura gleb na terenie gminy Rząśnia	54
Tabela 10. Struktura użytkowania użytków rolnych	55
Tabela 11. Wielkość gospodarstw w gminie Rząśnia	55
Tabela 12. Powierzchnia zasiewów na terenie gminy Rząśnia.....	56
Tabela 13. Pogłowie zwierząt gospodarskich na terenie gminy Rząśnia.....	57
Tabela 14. Wykaz złóż surowców mineralnych na terenie gminy Rząśnia	59
Tabela 15. Ocena JCW Nieciecz w 2016 r.....	62
Tabela 16. Ocena JCW Krasówka 2016 r.	62
Tabela 17. Ocena jakości wód podziemnych, 2015	65
Tabela 18. Zużycie wody w gminie Rząśnia.....	67
Tabela 19. Zestawienie danych dotyczących oczyszczalni ścieków w Rząśni	69
Tabela 20. Ilość zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni na terenie gminy Rząśnia	70
Tabela 21. Klasyfikacja stref oceny jakości powietrza	72
Tabela 22. Klasy stref i wymagane działania w zależności od poziomów stężeń zanieczyszczenia, uzyskanych w rocznej ocenie jakości powietrza dla przypadków, gdy dla zanieczyszczenia jest określony poziom dopuszczalny i margines tolerancji	73
Tabela 23. Klasy stref i wymagane działania w zależności od poziomów stężeń zanieczyszczenia, uzyskanych w rocznej ocenie jakości powietrza, dla poziomów docelowych, celów długoterminowych oraz przypadków gdy margines tolerancji nie jest określony dla poziomów dopuszczalnych	73
Tabela 24. Wynikowe klasy strefy dla poszczególnych zanieczyszczeń uzyskiwanych w ocenie rocznej (2016) dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia	74
Tabela 25. Wynikowe klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń w ocenie rocznej (2016) dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin.....	74
Tabela 26. Zalesienia prowadzone na terenie gminy Rząśnia w latach 2013-2016	78
Tabela 27. Dopuszczalne normy hałasu w środowisku.....	82
Tabela 28. Wyniki pomiarów natężenia pola elektromagnetycznego na terenie miejscowości Głina Duża. ..	86
Tabela 29. Ilość odpadów komunalnych odebranych w 2016 r. z terenu gminy Rząśnia.....	88
Tabela 30. Analiza SWOT dla gminy Rząśnia	93
Tabela 31. Wykaz zadań ekologicznych na terenie gminy Rząśnia	96

Tabela 32. Harmonogram rzeczowo – finansowy działań proekologicznych na lata 2019-2022 z uwzględnieniem perspektywy do 2026 r. dla gminy Rząśnia 102

VIII. Spis map:

Mapa 1. Położenie gminy Rząśnia na tle województwa łódzkiego	42
Mapa 2. Położenie gminy Rząśnia na tle powiatu pajęczańskiego	43
Mapa 3. Sołectwa gminy Rząśnia	44
Mapa 4. Gmina Rząśnia na tle podziału fizyczno-geograficznego Polski	53
Mapa 5. Obecny i przewidywany zasięg leja depresyjnego.	55
Mapa 6. Rozmieszczenie użytkowanych terenów w gminie Rząśnia	57
Mapa 7. Mapa glebowo-rolnicza gminy Rząśnia	58
Mapa 8. Mapa JCW powierzchniowych gminy Rząśnia	63
Mapa 9. Główne Zbiorniki Wód Podziemnych (GZWP) na terenie gminy Rząśnia.....	65
Mapa 10. Wykaz punktów pomiarowych w monitoringu diagnostycznym wód podziemnych w województwie łódzkim w 2015 r.	66
Mapa 11. Wykaz punktów pomiarowych w monitoringu diagnostycznym wód podziemnych w województwie łódzkim w 2016 r.	66
Mapa 12. Obszary chronione na terenie gminy Rząśnia.....	80
Mapa 13. Obszary chronione na terenie gminy Rząśnia – pomniki przyrody	81

IX. Spis wykresów:

Wykres 1. Struktura ludności w gminie Rząśnia w latach 2014-2017	46
Wykres 2. Piramida wieku mieszkańców gminy Rząśnia 2017	47
Wykres 3. Produkcyjne grupy wieku w gminie Rząśnia, 2017	47
Wykres 4. Przyrost naturalny w gminie Rząśnia w latach 2014-2017	48
Wykres 5. Przyrost naturalny w gminie Rząśnia na 1000 ludności w latach 2014-2017	49
Wykres 6. Podmioty gospodarki narodowej w gminie Rząśnia w latach 2014-2017	50
Wykres 7. Wielkość gospodarstw w gminie Rząśnia	56
Wykres 8. Ilość zużytej wody w gminie Rząśnia	68
Wykres 9. Ładunki zanieczyszczeń w ściekach po oczyszczeniu.....	69
Wykres 10. Ilość zbiorników bezodpływowych na terenie gminy Rząśnia	70